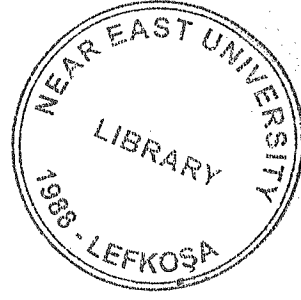

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**OKULÖNCESİ DÖNEMDE DRAMATİZASYON DESTEKLİ ÖĞRETİM
ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUĞUN ANADİLİ GELİŞİMİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meliha KOCAOĞLAN

LEFKOŞA

Ocak 2015

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**OKULÖNCESİ DÖNEMDE DRAMATİSAZYON DESTEKLİ ÖĞRETİM
ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUĞUN ANADİLİ GELİŞİMİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meliha KOCAOĞLAN

Tez Danışmanı

Yrd. Doç.Dr. Ahmet GÜNEYLİ

LEFKOŞA

Ocak 2015

KABUL VE ONAY

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Meliha KOCAOĞLAN'ın "Okulöncesi Dönemde Dramatizasyon Destekli Öğretim Etkinliklerinin Çocuğun Anadili Gelişimine Etkisi" başlıklı tezi 24 Ocak 2015 tarihinde jürimiz tarafından Okulöncesi Öğretmen Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ

.....
.....
.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Orhan ÇİFTÇİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Okulöncesi, sıfır-altı yaşı kapsayan bir eğitim sürecidir. Kişiliğin oluşmasında en önemli yıllardır. Bu süreçte yapılan hataların düzeltilmesi çok zordur, çocuk eğitiminde drama, ezberci yöntemlerin aksine çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmelerine böylece kendine güvenen, kendilerini kolayca ifade edebilen bireyler olmalarındaki en büyük etkindir. Kısaca, bu araştırma, okulöncesi dönemdeki dramatisasyon destekli öğretim etkinliklerinin çocuğun anadil gelişimine etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın planlanıp yürütülmesinde katkı sağlayan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr . Ahmet GÜNEYLİ'ye, benden maddi manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyip her zaman yanımda olan babam, Osman KOCAOĞLAN'a, annem Nursen KOCAOĞLAN'a, ablam Melek KOCAOĞLAN'a, ayrıca kendi çalıştığım okulöncesi SOS Anaokulu kurumundaki sevgili iş arkadaşlarım dostlarım başta müdürüm, Rahme KAVAZ'a, Sedagül TAHSİN'e, Ebru EFENDİ'ye, Çiğdem YAK'a, Gülcan NASIROĞLU'na, Ayşe ZAIMOĞULLARI'na, Fatma KORAL'a, Serpil AFŞAROĞLU'na, Gözde SİNAR'a ve tüm SOS Anaokulu veli ve çocuklarına, bana çalışmamda katkı sağlayan Uz. Ülkü BEYOĞLU'na, Simge TABAK'a ve Hasan MÜEZZİN'e sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Meliha KOCAOĞLAN

ÖZET

OKULÖNCESİ DÖNEMDE DRAMATİSAZYON DESTEKLİ ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN ÇOCUĞUN ANADİLİ GELİŞİMİNE ETKİSİ

KOCAOĞLAN, Meliha

Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

Ocak 2015

Bu araştırmada amaç okulöncesi dönemdeki drama etkinliklerinin çocukların dil gelişimine etkisini incelemektir. Araştırma karma modele uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma okulu KKTC'de Lefkoşa ilçesinde bulunan özel bir okulöncesi kurumudur. Araştırmacı, görev yaptığı okuldaki iki sınıfı bir araya getirip bir ay boyunca uygulamayı gerçekleştirmiştir. Araştırmaya 4-5 yaş düzeyinde 20 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin 6 kız 14 erkektir. Araştırmanın nicel boyutunda zayıf deneysel desen kullanılmıştır. Kontrol grupsuz bir deney grubu belirlenmiştir. Buna göre drama destekli anadili eğitim programı geliştirilmiş, uygulama öncesinde ön-test uygulanmış, uygulama sonrasında son test uygulanmış ve geliştirilen programın etkililiği değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre uygulama süreci etkili olmuş ve drama destekli anadili öğretimi programı öğrencilerin dil gelişimlerini desteklemiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, öğrenci özdeğerlendirmeleri, gözlemci öğretmenlerin değerlendirmeleri, akran değerlendirmesi ve veli değerlendirmesi gibi farklı değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Farklı değerlendirme yaklaşımlarında ortaya çıkan bulgular incelendiğinde öğrencilerin drama etkinliklerinde istekli oldukları, öğrenme ortamının niteliği arttığı, özellikle dil becerilerinden dinleme ve konuşmanın aktif olarak kullanıldığı gözlenmiştir. Buna karşın uygulama sürecinde birtakım engellerin (süre, sınıf yönetimi, araç-gereçleri sağlama, öğrenme ortamını düzenleme gibi) olduğu da söylenmelidir. Okulöncesi dönemde yaratıcı drama yönteminin kullanımı ile ilgili engellerin aşılmasında öğretmenlerin ders ve etkinlik planlarını dikkatlice oluşturmaları son derece önemlidir.

Anahtar sözcükler: *Dil gelişimi, yaratıcı drama, okulöncesi eğitim, anadili öğretimi*

ABSTRACT

THE EFFECT OF CREATIVE DRAMA ON IMPROVING THE NATIVE LANGUAGE ACQUISITION OF PRESCHOOL STUDENTS

KOCAOĞLAN, Meliha

Department of Preschool Education

Advisors: Asst. Prof. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

January, 2015

The aim of this study is to investigate the effect of drama activities on the language development of the children from preschool term. The investigation was carried out according to the mixed model. The investigation school is a private preschool institution at Nicosia County in TRNC. Researcher joined two classes together at the investigation school and carried out research for one month. 20 students at the age of 4-5 were participated in the research. 6 of these students were girls and 14 of the students were boys. Weak experimental pattern was used in the quantitative extent of the study. The experimental group determined without control group. Drama supported mother language education programme was developed, pretesting was carried out before the application, post testing was carried out after the application and the effectiveness of the programme was evaluated. The application course became effective according to the investigation results and drama supported mother language education programme reinforced the language development of the students. Different evaluation methods such as students' self-evaluation, observing teacher's evaluation, peer evaluation and parent evaluation were used in the qualitative extent of the study. When the results arose from different evaluation approaches are analysed, it is observed that students are willing at the drama activities, the quality of the education environment is increased and language skills especially listening and speaking is actively used. However, several drawbacks (time, class control, supplying equipment, and arranging learning environment) at the application process have developed. At the preschool term, it is very important that teachers form their lesson and activity plans carefully to overcome the drawbacks at the use of creative drama technique.

Key words: *Language development, creative drama, preschool education, mother-language education*

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.3.Araştırmanın Denencesi ve Alt Amaçları.....	3
1.4.Araştırmanın Önemi.....	4
1.5.Sınırlılıklar.....	4
1.6.Sayıtlılar.....	4
1.7.Tanımlar.....	5
1.8.Kısaltmalar.....	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim.....	6
2.2. Okulöncesi Eğitim ve Önemi.....	6
2.3. Okulöncesi Eğitimin Tarihçesi.....	8
2.4. Okulöncesi Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri.....	9
2.5. Okulöncesi Dönemde Dil Gelişimi ve Anadili Etkinliklerinin Önemi	11
2.6. Okulöncesi Dönemde Dramatisasyon.....	13
2.7. Okulöncesinde Dramanın Planlanması.....	17
2.8. Konuyla İlgili Araştırmalar.....	18

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Deney Grubu.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	29
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4. Bulgular ve Yorum.....	33
---------------------------	----

BÖLÜM V TARTIŞMA

5. Tartışma.....	54
------------------	----

BÖLÜM VI SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç.....	59
6.2. Öneriler.....	60

Kaynakça.....	62
---------------	----

Ek'ler.....	68
-------------	----

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
1.	Okulöncesi öğrencilerinin uygulama ön test ve son test puanlarının dağılımı	33
2.	Okulöncesi öğrencilerinin uygulama sürecindeki son-test puanlarına ilişkin normallik testi sonucu	34
3.	Okulöncesi öğrencilerinin ön test ve son test puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile karşılaştırması	34
4.	Okulöncesi öğrencilerinin “Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir”. dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	35
5.	Okulöncesi öğrencilerinin “Üç nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	35
6.	Okulöncesi öğrencilerinin “Resimleri mantıklı bir şekilde açıklar.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön test ve son test puanları	36
7.	Okulöncesi öğrencilerinin “Tek başına 3-4 mısralık basit şarkılar söyler.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön- test ve son -test puanları	36
8.	Okulöncesi öğrencilerinin “Düzgün ve tam cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	37
9.	Okulöncesi öğrencilerinin “7 kelimeden oluşan cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	37
10.	Okulöncesi öğrencilerinin “Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir.” dil gelişimin ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	38

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
11.	Okulöncesi öğrencilerinin “18 adet değişik nesne resimden 14 tanesinin ismini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	38
12.	Okulöncesi öğrencilerinin “Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp olaylar arasında ilişki kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	39
13.	Okulöncesi öğrencilerinin “Ev adresini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	39
14	Okulöncesi öğrencilerinin “Kaç yaşında olduğunu söyleyebilir.” dil gelişimin ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	40
15.	Okulöncesi öğrencilerinin “Neden, ne zaman, nasıl gibi sorular sorabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son test puanları	40
16.	Okulöncesi öğrencilerinin “Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	41
17.	Okulöncesi öğrencilerinin “Gerçekleri hayalleriyle karıştırarak hikayeler anlatabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son- test puanları	41
18.	Okulöncesi öğrencilerinin “Bebeksi konuşmalara yer vermez ve gereksiz konuşmaz.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları	42
19	Okulöncesi öğrencilerin ön-test ve son-testte yöneltilen sorulara ilişkin ortalamaları	43
20	Uygulama sürecinin geneline ilişkin öğrenci değerlendirmeleri	45
21	Uygulama sürecindeki bir etkinliği sevip sevmeme durumuna göre öğrenci görüşleri	47

Tablo No**Tablo Adı****Sayfa**

22	Uygulama sürecindeki etkinliklerin diğer derslerle/ etkinliklerle benzerlik farklılık durumlarına ilişkin öğrenci görüşleri	48
23	Uygulama sürecini gözleyen öğretmenlerin görüşleri	50
24	Uygulama sürecine ilişkin öğrencilerin akran değerlendirmeleri	51

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, amaç, önem, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Erken çocukluk dönemi, çocuğun gelişim alanlarında oldukça önemli bir süreci kapsamaktadır. Doğumdan itibaren bireylerin toplum içerisinde uyumu ve sosyalleşmesi beklenmektedir. Bu bağlamda, çocuklar oyunlarda paylaşmayı daha hızlı öğrenebilirler. Çocuklar, dramatik oyunlarda herhangi bir baskı yaşamaksızın temalar çerçevesinde doğaçlama temeline dayalı oyunlarda oynarlar, bu bakımdan okulöncesi anadili eğitiminde drama çok önemlidir. Şöyle ki, dramanın konuşma, dinleme, anlama becerilerine etkisi olduğu bilinmektedir. Drama çalışmalarında çocuk, dilini kullanarak sözcük dağarcığını geliştirir. Kendine güven duyma, çekingenlikten kurtulma, işbirliği yapma, arkadaşlarıyla sosyalleşme gibi durumlarda da dramanın etkisi olduğu belirtilmektedir. Dilin sıfır-altı yaş gelişimi açısından önemli olduğu bilinmektedir ve özellikle bu dönemde yürütülen etkinliklerin niteliğini artırmak gerekmektedir. Dil öğretimi, uygulamaya ve yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı olarak yürütülmelidir (Çakır, 2008). Bu araştırmada, okulöncesi dönemde yaratıcı drama destekli öğretim etkinliklerinin çocuğun anadili gelişimine etkisini araştırmak hedeflenmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ve Türkiye'de yürütülen eğitimle ilgili çalışmalarda okulöncesi düzeydeki çocukların anadili gelişimleri ile ilgili birtakım yetersizliklerinin olduğu ortaya konmaktadır (Konrot, 2007:248). Yapılan araştırmalarda kısa ve yetersiz konuşma, çekingenlik, yerel ağız kullanma, dağınık konuşma, sözcük dağarcığının fakirliği gibi birçok sorunun çocuklarda var olduğu üzerinde durulmaktadır (Şahinel ve Demirel, 2006). Ancak, bu sorunların çözümüne ilişkin alanyazında yeter sayıda çalışma bulunmamaktadır. Bu problemin çözümüne ilişkin olarak bu araştırmada amaç, okulöncesi dönemdeki dört yaş düzeyindeki çocukların dil ve konuşma becerilerini ve dramatizasyon yöntemi ile geliştirmek ve çocuklara kendilerini daha iyi ifade etme yetisi kazandırmaktır.

Çocuk, anadilini kullanarak çevresini keşfetmektedir. Bunun yanı sıra anadili, çocuğun bilişsel gelişiminde ve kavrama yeteneğinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda çocukların anadili gelişimlerine katkı sağlamak, çocukların konuşma sorunlarının ortadan kalkmasında büyük rol oynamaktadır. Bu hedef doğrultusunda, araştırma amacına uygun olarak dramatizasyon destekli bir anadili eğitimi gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Çocukların yaparak-yaşayarak, aktif katılımlarını gerçekleştirerek, eğlenerek, oyunlar yoluyla anadili becerilerini daha etkili olarak geliştirecekleri düşünülmektedir. Ayrıca, eğitimde drama çalışmaları grup etkinlikleri halinde yürütülmekte ve drama çalışmalarında oluşturulan düşünceler o anda yaratılmaktadır. Bu bağlamda çocukların iç dünyası ve çevresi açısından eğitimde drama bir köprü işlevi üstlenmektedir.

Bu araştırmada, KKTC’de okulöncesi dönemdeki çocukların anadili gelişimlerini temel almak ve geliştirmek amaçlanmıştır. Dil gelişimine yönelik hedefler belirlendikten sonra eğitimde dramatizasyon yöntemi temel alınarak dil gelişimi etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan dil etkinlikleri için uzman görüşleri alınmış, ön deneme yapılmış ve araştırma uygulama programı hazırlanmıştır. Uygulama programında çocukların yaş ve gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak drama etkinlikleri hazırlanmıştır. Bu bağlamda, program bir aylık süreyi kapsamaktadır. Dil becerilerini geliştirmek uzun bir süre gerektirdiğinden uygulamada sınırlı sayıda (15 kazanım) dil gelişimi kazanımı temel alınmıştır. Dil gelişimi kazanımları belirlerken Bumin (2003)’in “*Gelişim Basamaklarını Değerlendirme El Kitabı*”ndan yararlanılmıştır. Bu süreçte çocuklar ile dramatizasyon etkinlikleri yaparak anadili becerilerini geliştirmek hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi, “Okulöncesi dönemde dramatisasyon destekli öğretim etkinliklerinin çocuğun anadili gelişimine etkisi nedir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç, okulöncesi dönemdeki dramatisasyon etkinliklerinin çocukların anadili gelişimine etkisini incelemektir. Anadili gelişimi kavram gelişimi, anlama ve anlatma becerileri temelinde incelenmiştir. Araştırmada, dramanın okulöncesi dönemdeki çocukların anlama (dinleme ile okumaya hazırlık), anlatma (konuşma ve yazmaya hazırlık) ve kavram gelişimini etkileyip etkilemediğini ve etkilediyse bu etkinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Denencesi ve Alt Amaçları

Denence: Dramatizasyon destekli öğretim etkinlikleri okulöncesi dönemdeki çocukların anadili gelişimini olumlu etkilemektedir.

Alt Amaçlar:

1.3.1. Deneysel uygulama öncesinde araştırma grubundaki okulöncesi öğrencilerinin dil gelişimi basamakları değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri puanların dağılımı nedir?

1.3.2. Deneysel uygulama sonrasında araştırma grubundaki okulöncesi öğrencilerinin dil gelişimi basamakları değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri puanların dağılımı nedir?

1.3.3. Deneysel uygulama öncesinde ve sonrasında araştırma grubundaki okulöncesi öğrencilerinin dil gelişimi basamakları değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3.4. Anadili gelişimini temel alan dramatizasyon destekli öğretim etkinliklerinin uygulanması sonucunda;

a) Sürecin geneline ilişkin (etkinliklerin niteliği, öğretmenin başarısı, öğrencilerin başarısı vb.) öğrencilerin özdeğerlendirme görüşleri nasıldır?

b) Sürecin geneline ilişkin öğrencilerin birbirlerine ilişkin (akran değerlendirmesi) görüşleri nasıldır?

c) Sürecin geneline ilişkin araştırmacı dışındaki öğretmenlerin görüşleri nasıldır?

d) Sürecin geneline ilişkin velilerin görüşleri nasıldır?

1.4. Önem

Okulöncesi eğitimde çocuğun merak duygusu ile araştırarak, soru sorarak dilini geliştirmesi önemlidir. Bu bakımdan araştırmanın okulöncesi çocuklarında kendini doğru ifade etmeleri, çekingenlikten kurtulmaları, yaratıcı fikirlerini geliştirmeleri ve toplumda sosyalleşebilmeleri katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, dramatizasyon destekli anadili eğitim programından okulöncesi öğretmenleri ve okulöncesi bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları bir kaynak olarak yararlanabileceklerdir. Çalışmanın ayrıca KKTC'deki okulöncesi eğitim ile ilgili yüksek lisans programlarına, araştırmacılarına ve uzmanlarına katkısı olacağı umulmaktadır. Çalışmanın okulöncesi dönemde dramatisasyon destekli eğitimin yaygınlaşarak önem kazanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile okulöncesi dönemdeki çocukları dil edinimi yönünden destekleyeceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmanın, okulöncesi öğretmenlerinin dramatizasyon yöntemi, dil edinimi ve okulöncesi eğitim sürecine ilişkin bilgi ve beceri düzeylerine katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bunlara ek olarak araştırmanın bundan sonra KKTC'de yapılacak olan çalışmalara örnek olması beklenmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- i. 2013-2014 öğretim yılı, SOS anaokulundaki 4 yaş grubundaki öğrenciler ile,
- ii. Karma araştırma modeli, zayıf deneysel, durum çalışması ve amaçlı ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile,
- iii. Öğrencilerin anadili gelişimleri ile,
- iv. Bir aylık dramatizasyon uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Sayıtlar

- i. Dramatizasyon çalışmaları kapsamında yapılan ön-test ve son-testin güvenilir ve geçerli olduğu,
- ii. Dramatizasyon uygulamalarının objektif bir ortamda yapıldığı,
- iii. Araştırma kapsamında yapılan değerlendirmelerde, çocukların, öğretmenlerin ve velilerin doğru, içten ve objektif cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

- **Okulöncesi eğitim:** Ural ve Ramazan (2007)'a göre; okul öncesi eğitimi, 0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı ve çevre imkanları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitimin bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim sürecidir (Akt; Tekin, 2012).
- **Anadili:** Aksan (1975)'e göre; anadil en başta anneden, sonra yakın aile çevresinden, sonra da ilişkide bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin topluma en güçlü bağlarını oluşturan dildir (Akt; Tulu, 2009).
- **Drama tekniği:** Bir disiplin, bir yöntem ve bir sanat eğitimi alanı olarak drama, eğitim sistemi içerisinde daha çok yeni bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Herhangi bir konunun, durumun, olgunun öğretiminde ya da yaratıcılık eğitiminde kullanılan drama yöntemi büyük ölçüde tiyatro tekniklerinden yararlanır. Kendine özgü geliştirdiği yeni teknikleri eğitim bilimleri ile de destekleyerek gerçekleştirir. Yaşanan bu süreçte bir problem durumu saptanır (dramatik durum). Bu durum katılanlar tarafından kendi bilgi ve deneyimlerine dayandırılarak oynanır, yaşanır, tartışılır, eleştirilir ve değerlendirilir (İlhan, 2005).

1.8. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TC: Türkiye Cumhuriyeti

SOS: Lefkoşa ilçesinde bulunan özel bir okulöncesi kurumudur.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın kuramsal temelleri tartışılmış ve araştırma konusuyla ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Eğitim

Şişman'a (2013) göre, eğitimle ilgili değişmez ve ortak kabul gören bir tanım yapmak mümkün değildir. Eğitim toplumsal bir süreçtir. Eğitimin temel işlevi, toplumsal yaşamın ürünü olan kültürü yeni kuşaklara aktarmaktır. Öyleyse eğitim, hem kökeni hem de işlevi bakımından toplumsal bir olgudur (Aslan, 2001). Ertürk'e göre eğitimin amacı, bireyleri toplumun kültürel değerlerini dikkate alarak etkilemek ve geliştirmektir (Akt; Cafoğlu, 2007). En geniş anlamıyla eğitim, toplumdaki kültürlenme sürecinin bir parçasıdır. Fidan (2012)'a göre eğitim, insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşmektedir.

Eğitim yoluyla çocukların sosyal-duygusal gelişimi desteklenerek yetişkinlik döneminde daha üretici ve verimli olmaları ve sahip oldukları potansiyeli tam olarak kullanmaları sağlanmaktadır. Çocukların gelişim özellikleri ve bireysel farklılıklarını temel alan, yeteneklerini geliştiren ve yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı bir eğitim süreci çok önemlidir (Özen, 2008).

2.2. Okulöncesi Eğitim ve Önemi

Okulöncesi eğitim, çocuğun doğumu itibari ile altı yaşına kadar olan zaman dilimi içerisinde, çocuğun tüm gelişim alanlarını (bilişsel, dil, duygusal-sosyal, fiziksel, psiko-motor, kişisel) desteklemeye yönelik, gelişimsel özelliklerine ve bireysel farklılıklarına uygun, mevcut potansiyelini ortaya çıkarmasını, geliştirmesini ve kendini ifade etmesini amaçlayan, ilköğretimin gerektirdiği zihinsel ve duygusal-sosyal yeterliliklere ulaşmasını diğer bir deyişle ilköğretime hazırlandığını sağlayan, çocuğun bulunduğu toplumun kültürel değerlerini tanımasını, benimsemesini ve topluma uyumunu gözetken, tüm bunlar için uygun ve uyarıcı bir

çevre olanağı sunan, bir okulöncesi eğitim kurumunda, ailede ya da alternatif programlarda verilen sistemli ve planlı eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Haktanır ve diğerleri, 2009).

Okulöncesi dönem çocuğun en hassas yapıda olduğu kritik dönemlerden birisidir. Okulöncesi dönem doğumdan başlayıp ilkokulun başlangıcına kadar olan süreci kapsamaktadır. Okulöncesi dönemde, çocuğun bilişsel, dil, psikomotor, özbakım alanları gibi gelişim alanları temel alınmaktadır (Baykent, 2013). Mialeret (1975)'e göre okulöncesi eğitim, okuldan önce gelen anlamını taşımakta, okul çağı deyimi ise birçok ülkede olduğu gibi altı yaşında başlayan zorunlu okul zamanı anlamına gelmektedir. Çocuğun doğumundan ilköğretime girişine, aşağı yukarı altı yaşa kadar olan yaşam süresini içine almaktadır (Akt; Taner ve Başal,2005). Aral ve diğerleri (2000)'ne göre okulöncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan, bedensel, psiko-motor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerden ve kurumlardan verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim sürecidir (Akt; Öztürk, 2008). Kerem ve Cömert (2003)'e göre; okulöncesi eğitimde verilen eğitimin niteliği, çocuğun gelişim ve yaşantısını etkilemektedir. Okulöncesi dönemde verilen kaliteli eğitim, çocukta öğrenmeyi ve öğrenme istekli olmayı artırmakta ve tüm yaşantısında başarılı olması sağlanmaktadır (Akt; Öztürk, 2008).

Yaşar (2002)'a göre; bireylerin içinde bulunduğu ortama dengeli bir biçimde uyum sağlaması ve bu sağlam temellerin okulöncesi dönemde atılması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, eğitim sisteminin önemli ve öncelikli bir bölümünü oluşturan okulöncesi eğitimin ülkenin geleceği açısından büyük ve yaşamsal bir öneme sahip olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Akt. Balat, 2010).

Koçak ve Dereli'ye (2006) göre; okulöncesi dönem gelişimin hızlı ve önemli olduğu dönemdir. Dili kazanma döneminde, meydana gelebilecek bir eksiklik, ileride telafisi zor problemlere yol açabilmektir. Bu nedenledir ki, çocukların dili kazanma dönemleri olarak kabul edilen okulöncesi dönemde çocukların bulunduğu çevrenin, devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunun, çocuğun yaşı, cinsiyeti ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin çocuğun anadili gelişimini etkilediği düşünülmektedir (Akt; Gögebakan, 2011).

2. 3. Okulöncesi Eğitiminin Tarihçesi

Çocuk yuvaları okulöncesi eğitimin gerekliliğine inanarak 1840'lı yıllarda ilk kez Froebel tarafından kurulmuştur. Froebel çocuk yuvasını kurmakla, aile içinde yeterli olarak bakılamayan ya da eğitim ve sevgiden yoksun olan çocukların bakımını öngörmüştür. Çocuk yuvaları 19. yüzyılda açılmakla beraber çocuk eğitimi ile ilgili düşüncelere eski Yunan filozoflarından Sokrates ve Plato'nun eserlerinde rastlanmaktadır. Froebel, Pestalozzi'nin görüşlerinden etkilenerek bir süre onunla birlikte çalışmış ve 1592-1670'li yıllarda yaşayan Comenius'un da etkisinde kalarak 1837 yılında başladığı okulöncesi çalışmalarını 1840 yılında tamamlayarak Kindergarten adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır. Froebel, anaokulu uygulamalarında oyunun eğitimin önemli bir ögesi olduğunu ve öğretici oyunların çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi için kullanılması gerektiğini vurgulamıştır (Şimşek ve Çınar, 2008).

Çocukların eğitimi konusunda çalışmalar yapan bir diğer düşünür ise Maria Montessori'dir. Montessori'ye göre, organizma ve akıl birbirinden ayrılmayan bir bütündür. Çocuk küçük bir yetişkin değildir, büyük insandan farklı bir organizmadır. Çocuğun zihninin yapısal bir sıra içinde olduğu ve normal gelişen bir çocuğun belirli aşamalara belirli yaşlarda ulaştığı ortaya konmuştur. Zihinsel engelli çocuklar ise, bu aşamalara daha geç ulaşmaktadır; ama aşamaların sırası değişmemektedir. Montessori yönteminin temel dayanakları; çocuğa saygı, özümleyici akıl, hassas dönemler, hazırlanmış çevre ve kendini eğitme şeklinde sıralanabilir (Oktay, 2003).

Çocukların eğitimleri konusundaki bir diğer yaklaşım olan Reggio Emilia yaklaşımına göre okulların görevi yalnızca çocuk ya da öğretmenle ilgilenmek değil, aile kavramını ve aileye bakış açısını genişletmek olmalıdır. Bu görüşe dayanılarak toplum bir aile olarak kabul edilir. Okulöncesi eğitimi, çocuk ve ailesinin sosyal dünya ile başa çıkmayı öğrenmesi için ilk fırsattır. Çocuk için okulun asıl amacı, toplumsallaştırmayı kolaylaştırmaktır. Bütün çocuklar öğrenmelerinde, sosyal etkileşimlerinde, çevrenin getirdiği her türlü sorunu çözmede, gerekli olan ilgi, merak, potansiyel ve hazır bulunuşluğa sahiptir. Reggio Emilia projesinde ortam çok büyük bir önem taşır. Ayrıca ortam için "öğretmenin kendisi" şeklinde ifadeler kullanılır. Ancak, sadece fiziksel çevrenin de önemli olduğu vurgulanır. Bu nedenle yetişkinler ve çocuklar arasındaki sosyal alışverişi kolaylaştırmak amacıyla bütün çocukların ve öğretmenlerin birlikte bulunabileceği büyük bir alan vardır. Sınıflar bu açık merkezdeki alanın etrafında düzenlenmiştir (Düşek, 2008).

Türkiye’de okulöncesi eğitim kurumlarının açılması 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır ve uzun yıllar okulöncesi kurumlarına gereken önem verilmemiş, okulöncesi kurumlarının gelişimi çok yavaş gerçekleşmiştir (Taner ve Başal, 2005). Zaman zaman okulöncesi eğitimin önemi çeşitli Eğitim Şuraları ve Eğitim Komisyonlarında vurgulanmış ancak işlerlik kazanmamıştır. Taner ve Başal (2005)’a göre; okulöncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler 1960’lardan sonra dikkati çekmektedir. Okulöncesi eğitim alanında kurumsal eğitim bakımından yavaş da olsa kademe kademe önemli hareketlerin başladığı görülmektedir. Okulöncesi eğitim programının uygulamaya konulmasıyla Milli Eğitim Bakanlığı okullarında uygulanan konu amaçlı program yaklaşımı terk edilerek, ilk defa 0–6 yaş grubundaki çocukların çok yönlü gelişimini ve temel davranışların kazandırılmasını esas alan “çocuk merkezli aktif öğrenme” ilkesine dayalı bir çerçeve program geliştirilmiştir. 2002 yılında bu program da yürürlükten kaldırılarak “36–72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı” yürürlüğe konmuştur (Akt; Özen, 2008).

2.4. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları ve Temel İlkeleri

Okulöncesi eğitimin tüm toplumlarda ortak olan ve evrensel olarak kabul edilebilecek amaçları Mialaret tarafından şu şekilde aktarılmıştır (Akt. Oktay, 2005). Okulöncesi eğitimin *toplumsal amaçları*; her çocuğa eğitim sağlamak ve onların bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak, çalışan kadınların çocuklarına bakmak, çocukların birbirleriyle ve başkalarıyla ilişki içinde bulunmasına, böylece sosyalleşmesine önemli katkılarda bulunmaktır. Okulöncesi eğitimin *eğitici amaçları*; çocuğun duyu organlarını eğitmek, çevreye olan duyarlılığını artırmaktır. Okulöncesi eğitimin *gelişimsel amaçları*; çocuğun doğal gelişimini temel alarak gelişimle ilgili deneyimlerine önem vermektir (Dalğar, 2011).

Okulöncesi eğitim, çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır. Okulöncesi eğitim çocuğun psiko-motor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilköğretime hazırlamalıdır. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir. Okulöncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı işbirliği sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir. Okulöncesi eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona özdenetim kazandırmalıdır. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir. Çocukla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranmamalı,

baskı ve kısıtlamalara yer vermemelidir. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberlik ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir; hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir. Okulöncesi eğitimde değerlendirme sonuçları; çocukların, öğretmenin ve programın geliştirmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır (Öztürk, 2008).

MEB (2006)'e göre okulöncesi eğitimin amaç ve görevleri, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamakla ilişkilidir. Ayrıca, çocukları ilköğretime hazırlamak, elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak ve çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak gibi amaçlar da gözlenmektedir (Akt, Balat ve diğerleri, 2010).

Taner ve Başal (2005)'a göre, okulöncesi eğitimin ilkeleri şu şekildedir: çocukların bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal, kültürel, dil ve hareket gibi çok yönlü gelişimlerini destekleyecek eğitim ortamı hazırlanmalıdır. Eğitim etkinlikleri düzenlenirken çocukların yaşları, gelişim özellikleri, öğrenme hızları, ilgileri, gereksinimleri ile okulun ve çevrenin imkânları dikkate alınmalıdır. Çocukların beslenme, uyku, özbakım becerileri, doğru ve sağlıklı temel alışkanlıklar kazanmalarının yanında doğa sevgisiyle çevreye duyarlı olmaları da sağlanmalıdır. Öte yandan eğitim etkinlikleri; çocukların, sevgi, saygı, işbirliği, katılımcılık, sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşma duygularını geliştirici nitelikte olmalı; eğitim, sevgi ve şefkat anlayışı içinde yürütülmelidir. Çocuklara eşit davranılmalı ve bireysel özellikler göz önünde bulundurulmalıdır; çocukların özgüvenlerini kazanmaları için ceza, baskı uygulanmamalı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir. Eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesinde belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı tespit edilmeli; çocukların kendilerini ifade ederken Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına önem verilmelidir. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı hazırlanması için çaba gösterilmelidir (Akt. Özen, 2008).

2.5. Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi ve Anadili Etkinliklerinin Önemi

Okulöncesi eğitimde kazandırılması gereken önemli alanlardan birisi de dili doğru ve etkili kullanma becerisidir. Çocuğun dili doğru ve etkili kullanma becerisinin kazanması, bir modeli gözlemlemesi ve gözlemlediklerini uygulayabilmesi için uygun eğitim ortamlarının düzenlenmesine bağlıdır. Okulöncesinde anadili etkinlikleri çocuğa bu fırsatı tanımaktadır. Anadili etkinlikleri çocuğa dili doğru ve etkili kullanma becerisini kazanma imkânı sunmaktadır. Aksan (1995)'a göre, "Duygu, düşünce ve isteklerin bir toplumda ses, anlam yönünden ortak olan unsurlar ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir dizindir" (Akt.Hopurcuoğlu, 2010). Kavcar (1988)'a göre; dil, milli kültürün temel öğelerinin başında gelir ve insanları birbirine yaklaştıran en önemli araçtır. Bir toplumda, sözlü ve yazılı anlatma aracı aynı zamanda düşünme aracıdır. Dil insanları birbirine bağlayan bir toplumu gelişigüzel insan topluluğu olmaktan çıkaran millet haline getiren en önemli öğelerden biridir (Akt; Temiz, 2002).

Aşıcı (2003)'ya göre; çocuklar, ihtiyaç ve isteklerini karşılamak, başkalarıyla ilişki kurmak, kendisinin ve başkalarının davranışlarını yönlendirmek, kendi varlığını ve özelliklerini ortaya koymak, kendi dışındaki dünyayı tanımak, bilgi almak ve öğrenmek başkalarını bilgilendirmek ve fikirlerini açıklamak, hayal kurmak ve varsayımlar oluşturmak için dili kullanmaktadırlar (Akt. Tokgöz, 2006). Çocukların ileride daha sağlıklı bir bireyler olarak yetişebilmeleri için küçük yaşta eğitim alınması gerekmektedir. Okulöncesi eğitimde çocuğun küçük yaşta eğitim almasının avantajları olarak, kendini daha rahat ifade etmeyi, toplum içerisinde rahat davranmayı, sosyalleşmeyi, kendini kanıtlamayı, akıl yürütmeyi, yardımlaşmayı, paylaşmayı olumlu davranışlar kazanmasını amaçlar. Ayrıca, okulöncesi eğitim, çocuğun "oyun" yolu ile yaparak yaşayarak öğrenmesi açısından önemli bir süreçtir (Akt. Önder 2003).

Okulöncesi çocuğu dil gelişimi sayesinde artık daha az şey yapmaya daha çok şey söylemeye başlar. Becerileri artar ve daha çok şey başarır. Daha çok şeyi başardığını hissettikçe kendini içinde yaşadığı dünyanın bir parçası sayar ve o dünyayı genişletmek için daha çok zaman ve enerji harcar (Tulu, 2009). Senemoğlu (2005)'na göre, dinleme becerisi çocukların kazandığı ilk dil becerisidir. Doğum öncesi dönemde altıncı aya kadar işitme organlarının gelişmesiyle, bebeklerin anne karnında altıncı aydan itibaren dinleme ile ilgili etkinliklerin başladığı görülmektedir. Bu anlamda çocuklarda alıcı dil becerilerinin ifade edici dil becerilerinden çok daha önce gelişmeye başladığı belirtilmektedir (Uyanık,2010).

Konuşma, dil aracılığıyla gözlemleri, düşünceleri, duyguları ve bilgileri anlatma işlemidir. Konuşma; evde, okulda ve sosyal ilişkilerde kullanılan temel bir beceridir. Bu beceriyle duygu ve düşünceler aktarılmakta, bilgi ve deneyimler paylaşılmaktadır. Konuşma becerisi, öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri; sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri, çevreleriyle iletişim kurup iş birliği yapmaları ve ortak karar vermeleri açısından önemlidir (Topçu, 2012:40).

Yaşlı (2008)'ya göre çocuklarla açık, net ve doğru bir telaffuzla konuşarak, sözcük dağarcıklarını genişletme ve erken okuma becerilerini geliştirmek olasıdır. Telâffuz, seslerin ve sözcüklerin söyleniş biçimidir. Ancak doğal iletişim sürecinde seslerin tek tek özelliklerini öğrenmekten çok diğer seslerle bir arada nasıl söylenildiğini bilmek önem kazanmaktadır. Bu nedenle sözcüklerin, deyimlerin ve hatta daha uzun birimlerin söylenişlerini öğrenmek, sesleri teker teker öğrenmekten çok daha önemlidir. Ayrıca anlamı tamamen değiştiren ses üstü öğeler (vurgu, tonlama vb.) doğru şekilde modellenemezler ise iletişimi bozan öğeler hâline dönüşüp çocuklarda kalıcı hâle gelebilirler (Akt. Yazıcı, 2010).

Özdenk (2007)'e göre çocuğun dil gelişimi diğer gelişim alanlarına göre daha hızlıdır. Çocuğun ağlama ile başlayan ilk sosyal etkileşimi, çeşitli evrelerden geçer ve kısa bir sürede inanılmaz bir biçimde iletişimi artar ve çocuk çevresinde kullanılan dile hakim olur. Çocuk ağlama, agulama, cıvılda, tek sözcük telgraf konuşması, üç ve daha yukarı sözcükler, anlam bilgisi, sözdizim, kullanım bilgisi gibi evrelerden geçerek dil gelişimini tamamlamaktadır. Dil gelişimi diğer gelişim dönemlerinde olduğu gibi düzenli bir sıra izler. Çocuklar ilk sözcüklerini 12-18. aylarda söylerler. İki yaşından sonra çocuk söz etkinliklerini artırmaya başlar. Dört yaşında çoğunluğu iyi düzenlenmiş cümlelerle bazen sürpriz sayılacak kadar karmaşık cümleler söyleyebilirler. Bu bağlamda, çocuğun dil gelişimi özellikle dört yaşına kadar çok hızlıdır (Akt. Gözalan, 2013).

Köksal (2000)'a göre; anadilinin ne kadar önemli olduğunu, toplumların ve bireylerin yaşayış ve kültürlerini etkilediğini açıklayacak çok fazla örneğe gerek yoktur. Bir kişi kaç yabancı dil öğrenirse öğrensin, dilleri akıcı biçimde konuşursa konuşsun yepyeni bir kavramla ilk kez yabancı bir dilin sözcükleri aracılığıyla karşılaştığında, bu yeni kavramı iyice anlayabilmesi, düşüncesinde canlandırabilmesi, kendi düşünce dizgisini oluşturan kişisel bilgi ve deneyimler ağı içinde yerli yerine oturtup, doğru bağlantılar ve çağrışımlarla ilişkilendirebilmesi için, bu yeni kavramı ilkin kendi anadilinin kavramlar dizgesini

tanımlayan anlamlar örüntüsüne dökmek, kendi anadilinin sözcükleriyle adlandırmak zorundadır (Tulu, 2009).

Zembat ve Yurtsever (2002); okulöncesi eğitim kurumlarında günlük program uygulamaları içerisinde yer verilen etkinliklerin önemli bir bölümünü dil etkinliklerinin oluşturduğunu belirtmektedirler. Bu etkinlikler çocukların yeni sözcükler öğrenerek sözcük dağarcıklarını geliştirmelerine, sözcükleri doğru ve yerinde kullanmalarına, dil aracılığı ile düşüncelerini ifade edebilmelerine ve kitap sevgisini, kitap okuma alışkanlığı kazanabilmelerine yardımcı olmaktadır (Gönen, 2010).

2.6. Okulöncesi Dönemde Dramatizasyon

Drama, bir olayı, oyunu, yaşantıyı, düşünceyi tiyatro tekniklerinden yararlanarak ve onları geliştirerek canlandırmaktır (Aksarı, 2005). Dirim'e göre (2007), drama, sözlük anlamıyla, yaşamdaki olayları doğrudan, anında yaratmaktır. Bir konunun, bir olayın, bir eylemin ya da bir duygunun yeniden canlandırılmasıdır. Canlı ya da cansız varlıkların sözle veya sözsüz olarak taklit edilmesidir ve bir anlamda hayali bir oyundur (Akt, Bayrakçı, 2007). Drama, bir bakıma belirsiz bir terim, bir yandan sahne, televizyon ya da radyo için yazılmış bir oyun anlamına gelebilir. Bu oyunlar aynı zamanda yazınsal eserler olarak çalışılabilir ya da okunabilir. İzleyiciler önünde sahnelendiğinde, dans ve müziğin yanı sıra sahne sanatının bir dalı olarak kabul edilir. Öte yandan, drama, tamamen sahneleme ile ilgili değildir. Bu sözcük gerçek yaşamdaki hareketleri ya da olayları da içine alır. "Dramatik" olan, güçlü ya da çarpıcı olandır. Drama mutlaka seyirci önünde sahnelenme düşüncesi içermez. Bu aynı zamanda "eğitsel drama", "eğitimde drama" ve "dil öğretiminde drama" için de geçerlidir (Çevik, 2006).

Eğitici Drama; eğitim yaşantılarının (sosyal, fen, soyut kavramlar vb.) somut bir şekilde gruba hissettirilerek ve motor hareketlerle, canlandırılarak öğretildiği, tartışmaya dayalı bir eğitim tekniğidir. Eğitici drama ile yaratıcı drama arasındaki fark, eğitici dramanın önceden planlanması, konunun çocuğa oyun yoluyla kavratılarak öğretilmesidir. Yaratıcı dramada ise amaç, oyun yaratmaktır. Eğitici dramanın sonunda konu tartışılır, çocukların görüşü alınır. Konuyu kavrayıp kavramadıkları ölçülür. Eğitici dramada amaç; öğrenmektir. (Korkmaz, 2005).

Yaratıcı Drama; bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama vd. tekniklerinden yararlanarak

canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçleri deneyimli bir lider/öğretmen eşliğinde yürütülürken kendiliğindenliğe (spontaniteye), şimdi ve burada ilkesine, -mış gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır (Adıgüzel, 2013). Yaratıcı drama etkinliklerinde çocukların yaratıcılık, sabırlı olma, olumlu benlik tasarımı, öz-denetim, güven duygusu, kendinin ve diğerlerinin duygularını ve düşüncelerini keşfetme, çevresinin farkında olma, kendi ve diğerlerinin davranışlarının nedenlerini anlama, sorumluluk alma, kurallara uyma, sosyal sorunlarla baş etme gibi sosyal becerileri gelişmektedir (Ceylan ve Ömeroğlu, 2012). San (1998)'a göre; yaratıcı drama, önceden yazılmış bir metin olmaksızın katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmalardır (Yeğen, 2007). Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği "oyunsu" süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (Kırmızı, 2008). Dramada konu, içerik, görsellik ve oyunculuk gibi öğelerden odağı kaçırmamalıdır. Drama disiplinler arası bir alandır. Sanatsal estetik duyarlılığı geliştirir. Drama sanatlarla bağını koparmamalıdır. Dramayı öğreten açısından dramanın dilini sürekli öğrenmek, geliştirmek ve sorgulamak zorundayız. Dramada öğrenenin önceki öğrenmeleri önemlidir. Öğrenme, geçmiş bilgi, yaşantı, bilişsel/duyuşsal boyutlarla ilişkilendirilmelidir. Drama öğretmeni her atölyede ve derste kendisi de öğrenir. Grubunda her zaman yaratıcı öğrenenler bulunur (Okvuran, 2002).

Drama, grup yaşantısıdır, ortaya çıkan yaşantılar paylaşılır, yaratıcılık ön plana çıkarılır, sürekli, farklı ve yeni düşünceler üretilir. Amaç ve kazanımlara göre planlanır ve yürütülür. Isınma ve rol oyunları temel etkinliklerdir. Grup üyelerinin kattığı fikirler yürütülür, katı kuralları yoktur, esnektir, sonuca değil sürece önem verilir. Kişisel deneyim kazanılacak ortamlar yaratılır, lider (öğretmen) rehberliğinde yürütülür. Günlük yaşam deneyimlerini kullanmaya teşvik eder, etkinlik sürecinde estetik ürünlere ulaşılır. Belli kurallarla yürütülmesine rağmen özgürce ürün verilmesini sağlar, gözden geçirme ve değerlendirme ile bilgiler pekiştirilir ve paylaşılır. Konu içeriğine göre belirlenen çeşitli mekanlarda gerçekleşebilir. Her yaş grubuna uygulanabilir ve gönüllü katılıma dayanır, ders olarak verildiğinde uyum sağlamak kolaydır (Akoğuz ve Akoğuz, 2011). Yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmek kendini tanıma, gerçekleştirme ve başkalarıyla iletişim becerisini geliştirme demokratik tutum ve davranış geliştirme, estetik davranış geliştirme, eleştirel ve bağımsız düşünebilme becerisini geliştirebilmek, işbirliği yapabilme- birlikte çalışma becerisi

geliştirme sosyal duyarlık yaratma, duygunun sağlıklı biçimde boşalımı ve kontrolü, dil gelişimi, sözel ve sözel olmayan ifade becerisini geliştirme dramının amaçları arasındadır (Adıgüzel, 2013).

Yaratıcı drama aşamalarından ilki, Isınma Çalışmalarıdır. Tanışma ile başlayan ısınma çalışmaları, güven duyma, uyum sağlama, beş duyuyu kullanma, gözlem yetisini geliştirme gibi amaçlara yönelik etkinliklerdir. Canlandırma Aşaması; bir konunun süreç içerisinde biçimlenip ortaya çıktığı, belirlendiği, biçimlendirildiği tüm oluşum çalışmalarının yapıldığı bir aşamadır. Canlandırılacak konu çerçevesinde bir başlangıç noktası olan, doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin kullanıldığı bir aşamadır. Değerlendirme Aşaması; gözden geçirme, tartışma ve paylaşım vardır. Bu aşamada “ne düşündünüz?”, “ne yaşadınız?”, “neler hissettiniz?”, “nerede güçlük çektiniz?” ve “başka neler olabilirdi?” gibi sorular sorularak tartışılıp yanıtlanması esas alınır (Akköse, 2008). Yeğen, (2007)’e göreyse drama yönteminde beş tür uygulama vardır:

- Isınma ve rahatlama çalışmaları; güven duygusunun gelişmesi ile duyu organlarını kullanarak lider yöneticiliğinde uygulanan, tanışma içerikli çalışmalardır.
- Oyunlar; belirli kuralları vardır. Kuralları aşmadan ancak özgürce oynanabilen oyunlardır. Çoğu zaman çocuk oyunlarından yararlanılabilir.
- Doğaçlama; belirlenen hedefe doğru ilerlenir. Fakat konudan çıkılarak kişinin (çocuğun) yaratıcılığı ön plana çıkarak yapılan çalışmalardır.
- Oluşum; önceden belirlenmez, bu oyun bir resim, fotoğraf canlandırma vb... yolu ile oynanır. İletişim ve yaratıcılık ön plandadır.
- Değerlendirme; çalışma öncesi veya sonrası yapılabilir. Genellikle tartışma, eleştiri, ve soru-cevap şeklinde olur. Bu aşamada başkalarının davranış ve deneyimlerinden bilgi sahibi olmak önemlidir.

Rooyackers (2009)’a göre; bir drama etkinliğinde çocuk, çevresindeki dünyayı keşfeder. Rol oynama, doğaçlama vb. etkinliklerinde çocuklar hep beraber uyumla hareket etmeyi ve hem kendi başına hem de diğerleriyle fikirler geliştirmeyi öğrenir. Bu sayede, drama çocuğun kendisini ifade etmesini, olaylara konulara ve çevresindeki kişilere farklı bir açıdan bakmasını sağlar. Bu deneyimler sonucu, oyun oynama yetenekleri gelişir ve günlük hayatta sorunlarla başa çıkma konusunda daha yaratıcı olmasına yardımcı olur (Akt. Ceylan, 2011).

Başarılı bir drama uygulaması için konu seçimi, konu seçerken “çocuklara neyi öğretmek istiyorsunuz?” ve yaş gruplarına uygun bir “etkinlik midir?” sorusuna dikkat

edilmelidir. Mekân seçerken, dramayı gerçekleştireceğimiz alan, dikkat dağıtıcı olmamalı, sakin, huzur ve teşvik edici olmalıdır. Çocuklar hangi rolü paylaşacak ve çocuğun yaşına karakterine o rol uygun mu, konusuna dikkat edilmelidir (Dirim, 2002).

Eğitici dramadan okulöncesi ve temel eğitim çağı çocuklarının eğitilmesinde elde edilebilecek yararlar, diğer bir deyişle gerçekleştirilmek istenen genel hedefler şöyledir: çocukta yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmesi, zihinsel kapasiteyi geliştirmesi, kendilik kavramının gelişmesinde katkı, bağımsız düşünme ve karar verme, duyguların farkına varılması ve ifade edilmesi, iletişim becerilerine olumlu katkı, sosyal farkındalığın artması ve problem çözme yeteneğinin gelişmesi, demokrasi eğitime destek, grup içi süreçlere olumlu katkılar (arkadaşlık), öğretmenle çocuklar arasında olumlu ilişkilere katkı, genel öğrenci performansına olumlu etkilidir (Çevik, 2006). Bu bağlamda drama düş gücünü geliştir ve zenginleştirir. Bilim ve teknolojideki buluşların, onları bulan kişilerin öncelikle düş güçlerinin bir ürünü olduğunu düşünürsek dramanın düş gücüne etkisi anlaşılmış olacaktır. Drama, çocukların sanatçı ruhu taşıyan bireyler olarak yetişmesinde önemli rol oynar. Eleştirel düşünme yeteneğinde, olaylara eleştirel gözle bakmayı sağlar. Ayrıca drama, grupla yapılan bir etkinlik olduğundan çocukta işbirliği yapma, sosyal ilişkiler kurma gibi sosyal yönlerinin de gelişmesine yardımcı olur. Çocukların kendi yeteneklerini keşfetmelerini, dünyayı anlamalarını çevreyle olumlu ilişkiler kurmalarını ve bu ilişkide başarılı olmalarını destekler (Aral ve diğerleri, 2001).

Okulöncesinde dramatizasyonun anadili gelişimine etkisi, çocuğun sosyalleşerek, benmerkezcilikten çıkmasına katkı sağlamaktır. Yaratıcı dramada verilen rolü çocuk dil dağarcığındaki kelimeleri bir araya getirerek canlandırmaktadır. Çocuğun dil dağarcığı ise, televizyon, kitap ve en önemlisi çevresinden gelişmektedir. Çocuk yaratıcı dramada oyun esnasında kendisini çevresinden görüp, duyduklarının yerine koyarak “mış” gibi yapıp dil ile ifade etmektedir. Yaratıcı dramada dilin en büyük yardımcısı eğitici, öğretici kitaplar, oyunlar ve sosyal çevredir. Çocuk, kitaplardan duyduklarını kendisi yaşamış gibi anlatır veya çevresinden duyduğu ve gördüğü olayları sözel ve görsel yolla oyun esnasında canlandırır (Korkmaz, 2005).

Okulöncesi dönemde Türkçe dil etkinlikleri öğretmen rehberliğinde yapılan grup etkinliklerindendir. Bu etkinlikler sırasında uygulanan her teknik çocuğun gelişim özelliklerini destekleyecek şekilde kullanılmalıdır. Etkinlikler öncelikle çocukların dil gelişimleriyle ilgilidir. Bu etkinliklerde çocukların empati kurmaları, başkalarının konuşmalarını dinleyerek konuşmalara uygun cevaplar vermeleri sağlanmalıdır. Ayrıca

çocuğun düşüncelerini aktarmada zihinsel gelişimlerinin de rolü büyüktür. Çocukların olaylar arasında gözlem kurmalarını, olaylar arasında problem çözmelerini geliştirmektedir. Bu bağlamda çocuk duygu ve düşüncelerini toplumca kabul edilen yollarla aktarmayı öğrenirler. Sonuç olarak Türkçe dil etkinliklerinin çocuğun tüm gelişiminde önemli bir rolü olduğu söylenebilir (Aral ve diğerleri, 2001).

San (2002)'a göre; eğitim-öğretim sürecinde drama; bir kavramın, bir ders konusunun, bir metnin daha iyi anlaşılır kılınması, bireyce ve grupça özümseven içsel yaşantıya dönüşmesi gözden geçirilerek, üzerinde düşünülerek dışa vurulmasıdır. Böyle bir grup çalışması sürecinin “yaşayarak öğrenme” ve bilgi edinmenin yanı sıra sözel anlatım becerisinin gelişmesi ve toplumsallaşmanın sağlanmasında da önemli oranda yararı bulunmaktadır. Bütün bu açılardan bakıldığında, bu yöntem, yaratıcı, üretken, yalnız belli somut ürünler vererek değil, özgürce düşünen ve üreten, yaratıcı kararlar alabilen, değişik olmaktan ve değişiklik yapmaktan korkmayan, dilini iyi kullanan, eleştirel ve yargılayıcı olabilen gençler yetiştirmek için alternatif bir eğitim-öğretim yöntemidir (Aykaç, 2011). Demirel ve Yağcı (1999), drama tekniğinin dil açısından yararlarını şöyle ifade etmişlerdir: Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir, kişinin kendine olan güvenini artırır, anlama yeteneğini ve yaratıcılığını artırır, akıcı konuşmayı geliştirir, dil hâkimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir. Drama, öğrenciye farklı sosyal rol ve statülere ilişkin değişik dil biçimlerini kullanabilme becerisi de kazandırır. Drama yoluyla öğrenilecek her konu daha somut hale geleceğinden çocuklar daha kolay öğrenir (Kara, 2010).

2.7. Okul Öncesi Dönemde Dramanın Planlanması

Oğuzkan (1993)'a göre; eğitim etkinliklerinin planlanması amaçlara en verimli ve en etkili şekilde ulaşmanın yoludur. Ders planı, ya da birkaç ders saatinde işlenecek konunun ön görülen amaçlarını, ana çizgilerini, bu konuya uygun deneyleri, tartışma sorunlarını, uygulama çalışmalarını ders araç ve gereçlerini, değerlendirme yollarını belirten ve önceden ilgili öğretmen tarafından hazırlanan plandır. Planlı çalışmak diğer dersler kadar drama ile öykü oluşturma yönteminin uygulanacağı Türkçe (anadili) dersleri için de gereklidir. Drama ders planları, konu, sınıf, süre, drama yöntem-teknikleri, araç-gereç, kazanımlar, ısınma-hazırlık, canlandırma ve değerlendirme bölümünden oluşan başlıklar halinde hazırlanabilir (Akt. Kara, 2010).

2.8. Konuyla İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili araştırmalar bölümünde; okulöncesi eğitim, anadili gelişimi ve yaratıcı drama konularının üçünü de içeren ve alanyazında yer alan önceki araştırmalara yer verilmiştir. İlgili araştırmalar; yurtdışındaki, Türkiye'deki ve KKTC'de olmak üzere üç başlıkta sunulmuştur.

2.8.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Drama ile ilgili yapılan çalışmalar son 50 yıllık dönemi kapsamaktadır. Siks, 1983 yılında yürüttüğü çalışmada, drama etkinlikleri ile çocukların sözel iletişim kurmaya başladıklarını, doğal ve içlerinden geldiği gibi hayal gücüne dayanarak konuştuklarını ve kelime hazinelerinin geliştiğini ortaya koymuştur. Ayrıca drama etkinlikleri sayesinde gerçek olayları konu alan hikâye ve olguları canlandırarak çocukların gerçek yaşamı öğrendiklerini ve farklı karakterleri rol alarak onların yaşamları ve davranışlarını keşfettiklerini böylece farklı bakış açıları kazandıklarını belirtmiştir (Akt; Koç, 2009).

George ve Schaer, 1986 yılında bir çalışma yürütmüşler ve çocukların anlatılan hikâyeyi anlamalarında hayali metotlardan hangisinin daha etkin olduğu bulmaya çalışmışlardır. Bunun için 210 anaokulu çocuğuna "Yaşlı Siyah Cadı" isimli hikâye düz anlatım şeklinde, videodan ve dramatizasyon yoluyla gösterilmiştir. Uygulamadan iki hafta sonra hikâye ile ilgili soruların sorulduğu, çoktan seçmeli resimler bulunan Yaşlı Siyah Cadı Testi çocuklara uygulanmıştır. Sonuçta dramatizasyon yoluyla hikâyenin canlandırıldığı gruptaki çocuklar testten en yüksek puanları almışlardır. İkinci sırada da hikâyeyi düz anlatma metodunun daha etkili olduğu görülmüştür (Akt; Koç, 2009).

Benzer bir şekilde Brown, 1990 yılında yürüttüğü araştırmasında, 3-8 yaşları arasındaki çocukların dil öğrenmelerinde dramanın etkisi olduğunu saptayan araştırmalara dikkati çekerek, okulöncesi çocuklarının eğitiminde dramaya daha çok yer verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğretmen eğitimi ve eğitim sertifikası alabilme koşulu olarak drama eğitimi ve eğitim sertifikası alabilme koşulu olarak drama eğitimi almanın gerekli olduğunu öne sürmüştür (Akt; Koç, 2009).

Yine benzer bir çalışma 1999 yılında Lin tarafından yürütülmüştür. Lin, Tayvan'da okulöncesi dönemde beş-altı yaşında 85 çocukla yaptığı drama çalışmalarının, çocukların

hikâyeleri anlama düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda yaratıcı dramanın çocukların hikâyeleri anlama düzeylerini artırdığını gözlemiştir (Akt; Erbay, 2009).

Daha kapsamlı bir çalışma O'Neill tarafından 2008'de yürütülmüş ve O'Neill çalışmasında büyük grup deneyimleri sağlayan ve çocuklara eğlenceli bir öğrenme ortamı sunan öykü anlatma ve yaratıcı drama etkinliklerini erken çocukluk döneminde, çocukların sosyal deneyimlerini desteklemesi yönünden incelemiştir. Bu etkinliklerin çocukları nasıl tamamen büyük grup deneyimine dahil ettiğini inceleyen O'Neill, çalışmasında, sınıf öğretmenleriyle birlikte bir 20 hafta süresince etkinlikler düzenlemiştir. Nitel araştırma yapısındaki vaka incelemesi desenindeki bu çalışmada gözlem notları, kamera kayıtları, öykü anlatıcısıyla ve öğretmenle yapılan görüşmeler çalışmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenin yeni bir öğretme zihniyeti geliştirdiği, dramanın ve öykü anlatmanın kullanılan yönleriyle daha etkileşimli bir öğretme süreci yarattığı gözlenmiştir. Özel gereksinimli iki çocuğun vaka incelemesi her bir çocuğun programa katılımının, dil, sosyal ve oyun becerilerini nasıl değiştirdiğini göstermektedir. Sonuçta öğretmenlerin öykü anlatma ve yaratıcı drama etkinliklerini büyük grup deneyimleri sağlamak ve tüm grubun katılımını sağlamak amacıyla kullanabileceği ve özel gereksinimli çocukların sosyal kaynaşmasını desteklediği tespit edilmiştir (Akt; Eti, 2010).

2.8.2. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Türkiye'de drama ile ilgili çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Uyar (1995), anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklarda destekleyici olarak uygulama eğitiminde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi konulu araştırmasında, destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimine etkisini incelemiştir. Araştırmaya 1995 yılında ön test verilerinin toplanmasıyla başlamıştır. Deneysel nitelikteki araştırmanın örneklem grubunu; Bilkent Üniversitesi Merkez Kampus Anaokuluna ve Bilkent Üniversitesi Özel Kent İlkokulu Anasınıfına devam eden, yaşları 60-72 ay arasında değişen 40 çocuk oluşturmuştur. Bu çocukların 20 'si (10 kız + 10 erkek) deney grubunu, 20 'si (10 kız + 10 erkek) kontrol grubunu oluşturmuştur. Örneklem alınan tüm çocuklara, Denver Gelişimsel Tarama Testi uygulanmış ve normal gelişim gösteren çocuklar araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma grubunu oluşturan deney ve kontrol grubunun, daha önce sistemli ve devamlı olarak destekleyici eğitimde drama programı almamış olmalarına dikkat edilmiştir. Araştırma deney grubu için; ön test (Peabody Resim Kelime Testi)-destekleyici eğitimde drama programı-son test (Peabody Resim Kelime Testi),

kontrol grubu için; ön test (Peabody Resim Kelime Testi)-son test (Peabody Resim Kelime Testi) uygulama deseniyle yürütülmüştür. Deney grubu için eğitim aşaması toplam on üç haftalık bir programı içermiştir. Kontrol grubunu oluşturan çocuklara on üç hafta boyunca araştırmacı tarafından hiçbir işlem uygulanmamıştır. Elde edilen bulgular göre, araştırmaya alınan deney ve kontrol grubundaki 60-72 aylık çocukların aldıkları son test puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Elde edilen verilere dayanılarak çocuklara uygulanan destekleyici eğitimde drama programının etkili olduğunu, bu eğitim sonucunda çocukların; alıcı dil gelişim düzeylerinde, ifade edici dil gelişim düzeylerinde, sözcük dağarcıklarında ve bunların sonucu olarak da dilin kullanılmasında oldukça önemli gelişmeye sebep olduğu bulunmuştur. Günümüzde çok önemli bir eğitim yöntemi olan "eğitimde drama", çocukların dil gelişimlerinin yanı sıra yaratıcılık, özgüven duygusunun gelişimi, sosyal gelişim alanlarında da oldukça önemli bir yere sahiptir. Uyar (1995)'a göre; bu denli fonksiyonel bir eğitim yöntemi olan "eğitimde drama" uygulamalarına okulöncesinden başlanmalı ve eğitimciler/öğretmenler tarafından geliştirilip yaygınlaştırılmalıdır.

Dalkılıç'ın 1995'te yürüttüğü anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklara destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimine olan etkisinin incelenmesi konulu araştırmasında 20'şer çocuktan oluşan iki tane deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubuna 13 haftalık fen, matematik sosyal yaşantı, edebiyat alanlarındaki kelime ve kavramları öğretmeye yönelik bir drama eğitimi verilmiştir. Drama programının öncesi ve sonrasında uygulanan test sonuçlarına bakılınca deney grubunun son test ortalamalarının kontrol grubundan yüksek çıkarak eğitimde drama programının olumlu etkisini yansıtmıştır (Akt; Koç, 2009).

Buna benzer bir diğer çalışma Solmaz (1997) tarafından yürütülmüştür. Solmaz, anasınıfına devam eden 6 yaş grubu çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisini incelemeyi amaçlamıştır ve anasınıfına devam eden 6 yaş çocuklarının içinden seçilen 104 çocuk da örnekleme oluşturmuştur. Araştırma ön test, yaratıcı drama eğitimi ve son test olarak planlanmıştır. Örnekleme meydana getiren çocuklar, yaş ve cinsiyetleri göz önüne alınarak eşit sayıda olmak üzere deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Her iki gruba ön ve son test olarak Peabody Resimli Kelime Haznesi Testi, Denver Gelişimsel Tarama Testi, 5-6 yaşla ilgili dil gelişimi bölümü, Seattle Testi 5-6 yaşla ilgili dil gelişimi bölümü ve Gazi Üniversitesi Farklı Sosyo -Ekonomik Düzeylerde Erken Çocukluk Gelişimi Ölçeğinin 5-6 yaşla ilgili dil gelişimi bölümü uygulanmıştır. Deney grubundaki çocuklara

yaratıcı drama eğitim etkinlikleri yaptırılmıştır. Bu etkinliklerin, her biri 15 - 20 dakikalık sürelerde ve haftanın iki günü yapılmıştır. Altı haftalık sürede her hafta toplam altı eğitim etkinliği yapılmıştır. Daha sonra eğitim etkinliklerinde dramatizasyon ve yaratıcı hikaye çalışmalarına başlamasıyla 15-20 dakikalık sürelerin yetmemesinden dolayı diğer altı haftada, her hafta dört yaratıcı drama etkinliği yapılarak toplam altmış eğitim etkinliği uygulanmıştır. Üç ay süren bu eğitim etkinlikleri sırasında kontrol grubuna dahil edilen çocuklar anasınıfındaki eğitim faaliyetlerine devam etmişlerdir. Araştırma verilerine göre ortaya çıkan sonuçlar şunlardır: Deney ve kontrol grubundaki çocukların tüm dil gelişimi testlerinin ön test başarı yüzdeleri arasında istatistiksel yönden önemli bir fark bulunamamıştır. Buna karşın deney grubu çocuklarının tüm dil gelişimi testlerinin son test başarı yüzdelerinin ön testlerdeki başarı yüzdelerine göre çok yüksek olduğu görülmüş, kontrol grubunda ise, ön ve son testlerdeki başarı yüzdeleri arasında deney grubuna oranla çok büyük farklılıklar görülememiştir. Bu bulguların sonucunda, çocukların anasınıfına başlamaları, çevre ve kitle iletişim araçlarıyla daha fazla ilgilenmeleri gibi etmenlerin, dil gelişimleri üzerinde daha önemli olduğu sonucuna varılabilir. Sonuç olarak yaratıcı drama eğitiminin hem kız hem de erkek çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine olumlu etki ettiği bu araştırma bulgularıyla desteklenmiştir. Ayrıca yaratıcı drama eğitimi çocuğun alıcı ve ifade edici dil gelişimini geliştirmede etkin bir eğitim modeli olarak kullanılması gerektiği önerilmiştir.

Tuzcuoğlu, Önder ve Kamaraj 1998’de yürüttükleri, “Dramanın okulöncesi dönem çocuklarının kavram öğrenmeleri üzerine etkisi” adlı araştırmalarında, 3.5–4 yaş çocuklarının kavram öğreniminde dramanın etkisini değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda deney grubunda yer alan çocukların lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı; kuralları bilme, ses çıkaran nesneleri isimlendirebilme, şekilleri vücudunu kullanarak ifade etme boyutlarında daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu farklılaşmada deney grubuna etkinliklerde uygulanan drama tekniği sayesinde ortaya çıkmıştır (Akt; Koç, 2009).

Gönen ve Dalkılıç, 2000’de yaptıkları araştırmada, anaokuluna giden 60- 72 aylık çocuklara destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimlerinde etkisini incelemişlerdir. Eğitimde drama yoluyla 13 hafta boyunca destekleyici dil eğitimi alan deney grubunun son test ortalamalarının daha yüksek olması, verilen eğitimin pozitif yönde etkili olduğunu açıkça ortaya koymuştur (Akt; Görgülü, 2009).

Cömertpay (2006), “Dramanın 5-6 yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi” konulu araştırmasında, okulöncesi eğitiminde, drama etkinliklerinin, beş-altı yaş grubu

çocuklarının dil edinimine etkisini araştırmak amacıyla deneysel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, özellikle çocukların kullandıkları sözcük türü, sözcük sayısı, cümle uzunlukları ve öbek yapıları incelenmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu Çukurova Üniversitesi Anaokulu'nun dört şubesine devam eden beş-altı yaş grubundan otuz altı çocuk oluşturmaktadır. Uygulamalar öncesinde çocukların her birine, genel gelişimlerinin normal olduğu konusunda sistematik veriler elde etmek ve dil gelişim düzeylerini belirlemek amacıyla "Ankara Gelişim Tarama Envanteri " uygulanmıştır. Yaratıcı drama yönteminin etkililiğini sınamak için bir deney, bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubunda yaratıcı drama yöntemi kullanılarak dil etkinlikleri gerçekleştirilirken, kontrol grubunda düz anlatım yöntemine dayalı dil etkinlikleri düzenlenmiştir. Her iki grupta da etkinlikler araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Araştırmada deney ve kontrol gruplarından uygulamalar başlamadan önce ve uygulamaların bitiminden sonra ses kayıtları alınmıştır. Her iki grupta da veriler aynı yöntem ile elde edilmiştir. Çalışmada, dil edinimine yönelik yapılan yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda çocukların bir bir sözce içerisinde kullandıkları sözcük sayısının arttığı ve çocukların daha uzun sözceler kullandıkları; çocukların kullandıkları sözceler, sözcük türleri bakımından incelendiğinde çocukların kullandıkları sıfat ve ad sayılarında artış olduğu, çocukların kullandıkları ad öbeği ve eylem öbekleri sayısında artış olduğu görülürken kullanılan eylem ve zarf sayılarında bu artışın olmadığı, dil gelişimine yönelik yapılan yaratıcı drama eğitiminin çocukların dil gelişimlerini etkilemediği görülmüştür.

Bayrakçı (2007), okulöncesi çağındaki çocukların iletişim becerilerini geliştirebilmek için okulöncesi programında yer alan ve uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin ne derecede etkili bulunduğunu belirlemeyi amaçlamış ve elde edilen sonuçlara göre öneriler geliştirmiştir. Araştırma bulguları okulöncesi çağında bulunan öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede yaratıcı drama uygulamalarının ve programda yer alan diğer etkinliklerin etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Arnas, Cömertpay ve Sofu, "Altı yaş grubu çocukların dil kullanımına yaratıcı dramının etkisi" adlı 2007'de yürüttükleri araştırmalarında anaokuluna devam eden 6 yaş grubu çocukların dil gelişimlerinde yaratıcı dramının etkisini incelemişlerdir. Araştırmada Ankara Gelişim Tarama Envanteri uygulanarak 7'si kontrol grubu, 7'si deney grubu 14 tane anaokulu öğrencisinden deney grubu öğrencilerine 8 haftalık yaratıcı drama eğitimi verilmiştir. Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinliğine katılan çocukların kontrol

grubundaki çocuklara göre daha çok sözcük, daha uzun ve karmaşık cümle kullandıkları ortaya çıkmıştır (Akt; Koç, 2009).

Aykaç, 2007 yılında yürüttüğü araştırmasında okulöncesi düzeyde yaratıcı drama yöntemi ile kavram öğretiminin öğrencilerin öğrenme düzeyini ve öğrenme sürecine ilişkin olarak memnuniyet düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Deney ve kontrol grupları olmak üzere iki gruba çalışmıştır. Deney grubunda yaratıcı drama uygulamalarına yer verirken, kontrol grubunda görsel materyallere dayalı sözlü anlatım tekniğini kullanmıştır. Uygulamaların öncesinde ve sonrasında her iki gruba da 19 görsel şekil ve şemadan oluşan bir test uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin kavramları yaratıcı drama yöntemi ile daha etkili bir şekilde öğrendiklerini ve öğrenme sürecinden memnuniyet duyduklarını belirtmiştir (Akt; Erbay, 2009).

Çakır (2008), “Anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği” konulu çalışmasında, anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca, anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılması ile dramatizasyonun yöntem olarak kullanılması arasında fark olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu araştırma, yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı eğitim etkinliklerinde kişinin kendi yaşantıları yoluyla öğrenmelerini gerçekleştirdiği; dramatizasyon yönteminin kullanıldığı eğitim etkinliklerinde ise öğrenmelerin başkaları yardımıyla edinilen yaşantılarla kazanıldığı gerçeğinden hareket edilerek yapılmıştır. Deneysel işlemler öncesinde kümelerin eşleştirilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan test uygulanmıştır. Bu test sonuçları, velilerin doldurduğu çocuğu tanıma formu ve öğretmen görüşleri alınarak çocukların eşleştirilmesi yapılmış, deney ve kontrol kümeleri oluşturulmuştur. Anadili eğitiminin dil öğretiminden farklı becerilerle ve bütünsel bir yaklaşımla geliştirilmesi gerektiği bilgisiyle anlama ve anlatma dil işlevlerinin, yöntemlerin kullanılmadan önceki ve sonraki durumunu belirlemek için resimli öykü kartları kullanılarak ön-test ve son-test yapılmıştır. Kontrol ve deney kümeleri Türkçe dil etkinlikleri, yaratıcı drama ve dramatizasyon yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan test sonuçları puanlanmış, kümeler hem kendi içerisinde hem de birbirleriyle, görüp izlediğini anlama ve anladığını sözle anlatma becerileri bakımından istatistiksel işlemlerle karşılaştırılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda erişilen bulgulardan yola çıkılarak anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde, yaratıcı drama yönteminin ve dramatizasyon yönteminin çocukların izlediğini anlama ve anladığını sözle anlatma becerileri bakımından anlamlı farklar

oluşturdukları, bu oluşan farklar karşılaştırıldığında ise yaratıcı drama yönteminin dramatizasyondan hem izlediğini anlama hem de anladığını sözle anlatma becerileri bakımından daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Özyılmaz, 2008’de yürüttüğü klasik masallar ve drama konulu araştırmasında dramayı bir yöntem ve teknik olarak kullanarak klasik dünya masallarını çocuklara öğretmek onları kendi masallarını oluşturma süreçlerine ulaştırmayı ve çocuklardaki değişiklikleri gözlemlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 14 anasınıflı öğrencisiyle 17 tane klasik masal 14 hafta boyunca yaratıcı drama yöntemi ile işlenmiştir. Araştırmanın sonucunda anasınıflı çocuklarında masallara karşı ilgilerinin arttığı, kelime hazinelerinin geliştiği ve kendilerini ifade etme becerilerinde olumlu yönde ilerleme olduğu bulunmuştur (Akt; Koç, 2009).

Görgülü (2009), “Drama destekli kubaşık öğrenme etkinliklerinin okul öncesi 5- 6 yaş çocuklarının iletişim becerilerine etkisi” konulu çalışmasında, yarı deneysel çalışma, eğitimde drama destekli kubaşık öğrenme etkinliklerinin 5- 6 yaş öğrencilerinin iletişim becerilerinin (sözel iletişim, sözel olmayan iletişim, iletişim engellerinden kaçınma, nezaket içerikli iletişim) gelişimi üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2007-2008 öğretim yılının 2. yarıyılında Aydın İli Karpuzlu ilçesinde resmi bir ilköğretim okuluna bağlı iki anasınıfında yürütülmüştür. Araştırma bir deney bir kontrol grubunda bulunan toplam 21 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Deneysel program 8 hafta sürmüştür. Dersler deney grubunda eğitimde drama destekli kubaşık öğrenme etkinlikleri, kontrol grubunda ise okul öncesi programında yer alan MEB okul öncesi eğitim programı etkinlikleriyle işlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına, araştırmacı tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “ İletişim Becerileri Ölçeği” öntest-sontest olarak verilmiştir. Araştırmada iletişim becerileri ölçeğinden elde edilen öntest-sontest puanları üzerinde istatistiksel teknik olarak bağımsız gruplar t-testi ve kovaryans analizi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır. Sonuç olarak iletişim becerileri ölçeği sözel iletişim ve iletişim engellerinden kaçınma becerileri alt ölçeklerinden elde edilen toplam puanlar açısından deney grubu lehine anlamlı farklar olduğu bulunmuştur. Sözel olmayan, nezaket içerikli iletişim becerileri alt ölçeklerinden elde edilen toplam puanlar açısından deney ve kontrol gruplarında anlamlı fark olmadığı görülmüştür.

Koç (2009), “Eğitimde dramanın altı yaş çocuklarının dil gelişimleri üzerindeki etkisi” konulu çalışmasında, dramanın çocukların dil gelişimine etkisinin incelendiği bu araştırma;

okulöncesi eğitime devam eden altı yaş grubundaki çocuklara anadili etkinlikleri sırasında uygulanacak olan yaratıcı drama etkinliklerinin onların dil gelişimleri üzerindeki etkisini saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Bursa ilinde ilköğretime bağlı bir anasınıfına ve bağımsız bir anaokuluna giden altı yaş grubundaki okulöncesi çocukları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Bursa ili Osmangazi ilçesine bağlı Emine Hasan Özatav İlköğretim Okulu'nun anasınıfından 30 erkek ve 22 kız çocuk, Mürüvvet Baş Anaokulu'ndan ise 26 erkek ve 22 kız çocuk olmak üzere toplam 100 çocuk oluşturmuştur. Bu çalışmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Dunn (1959) tarafından geliştirilen ve Katz ve arkadaşları (1974) tarafından Türkçeye uyarlanan "Peabody Resim-Kelime Testi " hem öntest hem de sontest şeklinde kullanılmıştır. Ayrıca deney grubuna öntest sonrasında anadili etkinliklerine yönelik haftada bir gün olmak üzere toplam 12 haftalık drama uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda deney ve kontrol gruplarının sontest puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Bunun yanında deney grubundaki çocukların öntest ve sontest puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark görülürken, kontrol grubundaki çocukların öntest ve sontest puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Ayrıca, deney grubundaki çocukları oluşturan anaokulu ve anasınıfı grupları kendi aralarında karşılaştırılmış ve deney grubundaki anasınıfına giden çocukların öntest puanları yüksekken, drama uygulaması sonunda deney grubundaki anaokuluna giden çocukların sontest puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Türkiye'deki yaratıcı drama destekli anadili öğretimi konulu araştırmalar incelendiğinde genellikle deneysel araştırmalara yer verildiği görülmektedir. Yaratıcı drama uygulamayı ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi temel aldığından, yürütülecek araştırmalar da tarama ya da nitel araştırma olmaktan çok, deneysel araştırma olarak kurgulanmıştır. Türkiye'deki araştırmalar dikkate alındığında nitel araştırmaların pek yapılmadığı da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu çalışmada karma model temel alınmış, hem Türkiye'deki anlayışa uygun olarak deneysel bir çalışma yürütülmüş hem de bir eksiklik olan nitel araştırma bulguları ile araştırma desteklenmiştir.

2.8.3. KKTC’de Yapılan Araştırmalar

Yurtdışında ve Türkiye’de drama ile ilgili çok fazla çalışma varken, ne yazık ki ülkemizde bu alanda yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır. Beyoğlu (2014), “Okulöncesi öğrencilerinde dil ve beden kullanımının yaratıcı drama yöntemiyle geliştirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri” konulu araştırmasında, okulöncesi programlarında yer alan dili ve bedeni iletişim aracı olarak kullanma becerisinin geliştirilmesinde uygulanacak etkinliklerde yaratıcı drama yönteminin etkisinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin her ikisinin de kullanıldığı karma model olarak yürütülen araştırmada, araştırmacının hazırladığı 10 etkinlik yine araştırmacı tarafından her güne bir etkinlik denk gelecek biçimde (KKTC’de kendi çalıştığı kurumdaki 60-72 aylık 25 öğrenciye) uygulanmıştır. Drama yöntemi ile hazırlanan etkinlikler uygulanırken video ve ses kaydı alınmıştır. İki uzman video kayıtlarını izlemişler, görüşlerini sunmuşlar ve gerekli değişimler yapıldıktan sonra etkinlikler ve anketler 10 okulöncesi öğretmenine araştırmacı tarafından ulaştırılmıştır. 10 okulöncesi öğretmeni etkinlikleri kendi sınıflarında uygulayarak anketleri doldurmuş ve araştırmacıya dönüt vermiştir. Uygulamaya ilişkin görüşler anket aracılığı ile toplanmıştır. Etkinlikler uygulandıktan sonra yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin beden ve dil kullanımında gelişme olduğu görülmüştür. Etkinliklerin öncesi ve sonrası olarak yapılan değerlendirmede öğrencilerin beden ve dil kullanımının gelişiminde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan etkinliklerde beden ve dil kullanımında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Ayrıca, yaratıcı drama yöntemi esas alınarak hazırlanan etkinlikler öğretmenlerin %90.3’ü tarafından uygun görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli karmadır. Karma araştırma modeli, amaçlı olarak iki ya da daha fazla analiz veya veri toplama yolunun aynı araştırmada kullanılmasıdır (Aslan ve Beycioğlu 2012).

Araştırmanın nicel boyutunda Bumin'in (2003) dil gelişimi ölçütleri kullanılmıştır (Bkz. Ek 4). Araştırmanın nicel boyutunda zayıf deneysel desen kullanılmıştır. Büyüköztürk vd.' (2008) göre zayıf deneysel desende iç geçerliği tehdit eden faktörler kontrol edilmemekte ve seçkisizlik söz konusu olmamaktadır. Bu çalışmada araştırmacı kendi çalıştığı kurumdaki bir öğrenci grubuyla çalışmayı tercih etmiştir; bu bağlamda seçkisizliğin olmadığı söylenebilir. Ayrıca, araştırmada zayıf deneysel desenlerden biri olan "tek grup ön-test son-test desen" kullanılmıştır. Büyüköztürk vd.' (2008) göre tek grup ön-test son-test deseninde, deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde ön-test, sonrasında son-test olarak aynı denekler ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir. Bu çalışmada da yaratıcı drama destekli anadili öğretim programı geliştirilmiş, uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilerin dil gelişim düzeyleri değerlendirilmiştir. Araştırma grubuna ait ön-test ve son-test puanları arasındaki farkın anlamlılığı test edilmiştir. Uygulama sürecine ilişkin şekil aşağıda sunulmuştur:

Grup	Ön-test	İşlem	Son-test
SOS'teki 4-5 yaş grubundaki öğrenciler	Bumin (2003) dil gelişim ölçütleri	Yaratıcı drama destekli anadili öğretimi (araştırmacı tarafından planlanan)	Bumin (2003) dil gelişim ölçütleri

Araştırmanın nitel boyutunda ise, uygulama süresince öğretmen öğrenci ve velilerin görüşleri toplanmış ve durum çalışması deseni temel alınmıştır. Nitel bir araştırma modeli olan durum çalışmaları bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım

olarak görülmektedir. MC-Millan'a göre; durum çalışmalarını bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır. Yazara göre durum çalışmaları bir varlığın mekana ve zamana bağlı tanımladığı ve özelleştirildiği bir araştırmadır. İncelenen varlık bir okul (alan içi) olabileceği gibi birden fazla okul (alanlar arası) da olabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013). Araştırmada durum çalışması desenlerinden biri olan bütüncül, tek durum deseni kullanılmıştır. Okulöncesi dönemdeki çocukların bir tek dil gelişim düzeyleri değerlendirildiği için bütüncül, uygulama tek bir okulda gerçekleştirildiği için ise tek durum deseni olarak kabul edilmiştir.

3.2. Deney Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, nicel araştırma geleneği içinde gelişen, ancak nitel araştırmalar tarafından da sınırlı biçimde kullanılan olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin tersine amaçlı örnekleme yöntemleri, tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Kolay ulaşılabilir durum bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu araştırmada da, araştırmacı kendi çalıştığı kurumda uygulama yapmış; böylelikle araştırmaya hız, pratiklik, kolaylık ve ekonomiklik katılmıştır.

Araştırma okulu KKTC de Lefkoşa İlçesinde bulunan özel bir okulöncesi kurumudur. Okul SOS tarafından desteklenmekte ve SOS kurumunun bahçesinde yer almaktadır. 1994 yılında çalışmaya başlamıştır. 2013-2014 öğretim yılı güz dönemi itibari ile okuldaki sınıf sayısı dört, öğretmen sayısı dokuz, yönetici sayısı bir, öğrenci sayısı 65, temizlik hizmetlisi ve aşçı sayısı bir olmak üzere okul çalışmalarını yürütmektedir.

Araştırmacı, görev yaptığı okuldaki iki sınıfı bir araya getirip bir ay boyunca uygulamayı gerçekleştirmiştir. Araştırmaya 4-5 yaş düzeyinde 20 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin 6 kız 14 erkektir. Araştırmada 4-5 yaş düzeyindeki çocuklarla çalışılmasının nedeni, bilişsel ve dil gelişimin bu dönemde, önceki okulöncesi denemdeki çocuklara oranla, yetişkin düzeyine daha çok yaklaşması ile ilgilidir. Bu yaş dönemindeki çocukların sözlü iletişimleri önceki yaş dönemlerinden farklı olarak yetişkinlerinkine daha da yaklaşmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda Bumin'in (2003) dil gelişimi ölçütleri temel alınmıştır. Ölçekle kullanılabilirliğine ilişkin 3 alan uzmanından görüş alınmıştır. Uygulama öncesinde araştırmada kullanılan ölçek aynı okulda 3 yaş düzeyindeki çocuklara uygulanmıştır. Ön denemede ölçekteki maddelerin çocuklar tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı değerlendirilmiş ve ölçeğin ne kadar sürede doldurulduğu belirlenmiştir. 3 yaş düzeyindeki çocukların ölçekteki maddeleri kolayca anladıkları ve bu ölçeğin 4-5 yaş çocukları için uygun olduğu gözlenmiştir. Ön uygulama sürecinde araştırmacıya bir meslektaş destek vermiştir.

i. Araştırmanın verilerini elde edebilmek için bir aylık bir süreyi kapsayacak olan yaratıcı drama destekli dil gelişimi etkinlikleri programı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir (Bkz. Ek 1). Öğretim programı geliştirilirken Bumin, 2003; Aksarı, 2005; Bayrakçı, 2007; Yeğen, 2007; Kırmızı, 2008; Akoğuz, 2011; Adıgüzel, 2013; Cömertpay, 2006; Dirim, 2002; Çevik, 2006; Aykaç, 2011; Okvuran, 2002 ve Akköse'den 2008 yararlanılmıştır. Etkinliklerde temel alınan dil gelişimi amaç ve kazanımları TC Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Öğretim Programından alınmış ve Ek 5'te sunulmuştur. Öğretim programıyla ilgili uzmanlık alanı dil eğitimi ve çocuk gelişimi olan iki uzmandan görüş alınmıştır. Oluşturulan taslak program ön uygulama ile denenmiştir. Araştırmacı ön uygulamayı videoya çekmiş ve iki uzmanın görüşleri sonucunda değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Drama destekli öğretim programı öncesinde ve sonrasında Bumin'in (2003) "Gelişim Basamaklarını Değerlendirme El Kitabı" adlı kitabından yararlanılmıştır. Kitapta yer alan 49-60 ay dönemi dil gelişimi maddeleri temel alınmıştır. Dil gelişimi ile ilgili ölçekteki maddeler 15 tanedir. Bu maddeler öğrenci açısından ele alınmıştır. Bu araştırmada araştırmacı söz konusu maddeleri öğretmen değerlendirmesine uygun biçimde değiştirmiştir. Örneğin "Düzgün ve tam cümleler kurabilirim" ifadesi "Düzgün ve tam cümleler kurabilir." biçimine dönüştürülmüştür. Ölçekteki her maddenin yanında 3 tane yüz ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeler gülen, karasız ve somurtkan yüz şeklindedir. Veriler toplanırken her öğrenci için ölçek ön test ve son teste ayrı ayrı araştırmacının meslektaşları tarafından doldurulmuştur. Somurtkan yüz 0, kararsız yüz 1 ve gülen yüz 2 olarak puanlanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 30 dur; en düşük puan ise 0'dır.

ii. 12 etkinlikte öğrencilerden özdeğerlendirme yapmaları istenmiştir. Üç ayrı uygulama gerçekleştirilmiş, bir defasında duvara 3 yüz ifadesi asılmış ve öğrencilerin etkinlik sonrasında değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin etkinliğe ilişkin

değerlendirmelerini duvardaki yüz ifadelerinin hizasında durarak anlatmaları istenmiştir. Diğer bir uygulamada öğrencilerin küçük kağıtlara yüz ifadelerini çizmeleri ve etkinliği değerlendirmeleri istenmiştir. Son olarak öğrencilere yüz ifadeleri büyük resimler halinde dağıtılmış ve onları kullanarak değerlendirme yapmaları istenmiştir. 3 uygulama 4'er kez tekrarlanmış ve toplam 12 kez öğrenci değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Bir diğer öğrenci değerlendirmesi ise bir aylık sürecin ardından öğrencilerin resim çizmelerini istenmesiyle ilgilidir. 20 öğrenci bir aylık uygulama sürecinde yaşadıklarını resmetmişler ve toplam 20 resim uygulama sürecine ilişkin (Bkz. Ek 2) öğrenci duygularını yansıtmıştır. Öğrencilerin resim çizerken yönlendirilmemelerine özellikle özen gösterilmiştir. Resimler sunulmuş ancak görsel çözümleme gerçekleştirilmemiştir.

iii. Meslektaş değerlendirmesi; araştırmacının kendi çalıştığı okuldaki 5 meslektaş 1'er kez ayrı ayrı uygulama sürecini değerlendirmiş ve aşağıdaki formu (araştırmacı tarafından oluşturulmuştur) kullanarak değerlendirme yapmıştır.

Gözlem Sonucu	
Sözel İletişim	Akıcı konuşma
	Kendini ifade edebilme
	Cümlelerindeki ortalama sözcük sayısı
	Karşdakini dinleme
	Vurgu, tonlamaları doğru kullanma
Beden Dili	Çekinmeden/utanmadan konuşma
	Göz teması
	Abartılı el kol hareketleri yapmadan konuşma
Grup içindeki Uyum	Grup etkinliklerine katılma
	Grup etkinliklerindeki uyum

iv. Akran değerlendirilmesi, araştırmacı drama uygulamalarında birkaç farklı oturumda 10 öğrenci ile görüşmüş ve arkadaşlarının etkinliklerdeki performanslarını değerlendirmelerini istemiştir. Öğrencilere akran değerlendirme yapabilmeleri için "Bu etkinlikte arkadaşın ile ilgili ne düşünüyorsun?" sorusu yöneltilmiştir.

v. Veli değerlendirmesi kapsamında, araştırmacı uygulama grubundaki öğrencilerinin anne-babalarından çocukları ile uygulama süreci konusunda konuşmalarını istemiştir. Araştırmacı, “Çocuğunuz, okuldaki drama etkinlikleri konusunda ne düşünüyor?” sorusunu velilere yazılı bir doküman olarak göndermiş ve sorunun yanıtının veliler tarafından yanıtlanıp gönderilmesini istemiştir. Araştırmacı toplam 6 veliden dönüt almıştır.

vi. Öğrenci görüşmelerine bağlı değerlendirmede öğrencilere iki açık uçlu yöneltirmiştir. Bir defasında 10 öğrenci ile görüşülmüş ve “Etkinliği sevdin mi, sevmedin mi?” sorusu yöneltirmiştir. Diğer 10 öğrenciye ise “Yaratıcı drama etkinliklerinin diğer etkinliklerle benzer ve farklı yönleri nelerdir?” sorusu sorulmuş ve görüşleri alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada uygulama gerçekleştirilmeden önce SOS okul yönetiminden izin alınmıştır. Eklerde izin formu sunulmuştur. Daha sonra araştırmaya katılan öğrencilerin velilerinden de izin alınmış ve her aileye süreci anlatan bir yazı eklerde sunulmuştur. Araştırmacı tarafından geliştirilen öğretim programı ders saatleri içerisinde ve genellikle sabah saatlerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının kendisi bizzat öğretim programını uygulamıştır; ancak değerlendirme sürecinde yer almamıştır. Öğrenci özdeğerlendirmeleri, ön-test ve son-test formlarının doldurulması, akran değerlendirmesi ve öğrenci görüşmelerinde araştırmacı süreçte yer almamış ve meslektaşlarından destek almıştır. Araştırmacının meslektaşları değerlendirmeleri gerçekleştirmiş ve böylelikle araştırmacının öğrencileri yönlendirmesi durumu kontrol altına alınmıştır. Bu süreçteki veli görüşleri ise, uygulama saatleri dışında alınmıştır. Veriler toplam bir buçuk aylık sürede 24 farklı derste etkinliklerin gerçekleştirilmesi sonucunda elde edilmiştir. Elde edilen veriler sadece tez kapsamında kullanılmış ve öğrenci, öğretmen, veli isimleri kullanılmamıştır. Uygulama sürecinde öğrencilerden ve okul yönetiminden izin alınarak fotoğraf çekilmiştir (Bkz. Ek 2)

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Nicel verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için öncelikle normallik testi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılmadığı görülmüş ve Wilcoxin İşaretli Sıralar Testi kullanılarak öğrencilerin ön-test puanları ile son-test puanları arasındaki fark hesaplanmıştır. Ölçekteki her maddeye ve öğrencilerin toplam puanlarına ilişkin frekans, dağılım ve aritmetik ortalama gibi betimsel istatistiklerden de yararlanılmıştır.

Araştırmadaki nitel verileri çözümlerken ise betimsel analizden yararlanılmıştır. Öğrencilerin etkinlikleri değerlendirmeleri 12 kez tekrarlanmıştır. İki farklı oturumda öğrenci görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve öğrencilere iki açık uçlu soru yöneltilmiştir. Veli görüşleri uygulama sonunda alınmış ve her veli sürece ilişkin görüşlerini yazmıştır. Uygulama süresince araştırmacı ile aynı kurumda çalışan beş meslektaşının görüşleri de alınmıştır. Araştırmacı öğrencilerin uygulama süresince birbirleriyle ilgili değerlendirmelerini de almış ve akran değerlendirme gerçekleştirmiştir. Tüm bu veri toplama yolları ile edinilen görüşler yazılmış ve betimsel analiz gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada, dramatisasyon destekli anadili etkinliklerinin öğrencilerin dil gelişimine etkisi değerlendirilmiştir. Uygulama öncesinde öğrencilere ön-test uygulanmış, ardından bir buçuk ay boyunca uygulama gerçekleştirilmiş ve uygulama sürecinin sonunda son-test uygulanmıştır.

Tablo 1. Okulöncesi öğrencilerinin uygulama sürecindeki ön-test ve son-test puanlarının dağılımı

Öğrenci	Ön-test	Son-test
M.A.	27	30
H.Y.	26	29
K.A.	24	28
E.G.	25	29
A.T.	28	29
B.L.	29	30
M.D.	27	30
K.Ö.	12	19
G.Ö.	19	23
A.E.	22	28
C.D.	27	30
D.E.	28	29
R.U.	30	30
A.H.	27	29
D.A.	30	30
B.Ç.	25	29
U.A.	24	29
B.A.	6	9
H.Y.	25	28
M.K.	20	26
Ortalama	24.05	27.20

Araştırmada uygulama öncesinde ve sonrasında okulöncesi öğrencilere test uygulanmıştır. Öğrencilerin bu testten alabilecekleri en düşük puan 0, en yüksek puan ise 30'dur. Buna göre, araştırmaya katılan okulöncesi öğrencilerinin uygulama öncesi ön-test puanları incelendiğinde 1'inin 0-10 puan aralığında, 2'sinin 11-20 puan aralığında ve 17'sinin

21-30 puan aralığında olduğu görülmektedir. Son-test puanları incelendiğinde ise, 1'inin 0-10 puan aralığında, 1'inin 11-20 puan aralığında ve 18'inin 21-30 puan aralığında olduğu görülmektedir. Ön-test puan ortalaması 24.05'tir; son-test puan ortalaması ise 27.20'dir.

Tablo 2. Okulöncesi öğrencilerinin uygulama sürecindeki son-test puanlarına ilişkin normallik testi sonucu

Uygulama sürecinde öğrencilerin son-testten aldıkları puanlar normallik testi ile değerlendirilmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Son-test	Normallik Testi					
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
	,363	20	,000	,578	20	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tablodaki p değeri .000, $\alpha=0.05$ küçük olduğundan puanlar normal dağılımdan anlamlı sapma göstermektedir. Levene testi sonucunda da varyansların homojen olduğu görülmektedir ($p>.05$). Bu nedenle 1. denencenin sınanmasında Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

Tablo 3. Okulöncesi öğrencilerinin ön-test ve son-test puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile karşılaştırılması

Sontest - Öntest	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	P
Negatif Sıra	0	.00	.00	3.742*	.000
Pozitif Sıra	18	9.50	171.00		
Eşit	2	-	-		

Çocukların uygulama öncesi ve sonrası dil gelişimlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları Tablo'da verilmiştir. Analiz sonuçları, araştırmaya katılan okulöncesi düzeydeki çocukların dil gelişimi testinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $z=3.742$,

$p < .05$. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı lehinde olduğu görünmektedir. Bu sonuçlara göre, yaratıcı drama destekli öğretim programı, okulöncesi düzeydeki çocukların dil gelişimlerini olumlu etkilemiştir. Özetle, araştırmanın denencisi doğrulanmıştır.

Tablo 4. Okulöncesi öğrencilerinin “Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 1: Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	0	0	0	0
1 puan	0	0	0	0
2 puan	20	100	20	100

Okulöncesi öğrencilerinin “Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde 20 öğrencinin (%100) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise 20 öğrencinin (%100) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 5. Okulöncesi öğrencilerinin “3 nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 2: 3 nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	0	0	0	0
1 puan	0	0	0	0
2 puan	20	100	20	100

Okulöncesi öğrencilerinin “3 nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde 20 öğrencinin (%100) 2 puan aldığı

görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise 20 öğrencinin (%100) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 6. Okulöncesi öğrencilerinin “Resimleri mantıklı bir şekilde açıklar.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 3: Resimleri mantıklı bir şekilde açıklar.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	2	10	1	5
1 puan	7	35	3	15
2 puan	11	55	16	80

Okulöncesi öğrencilerinin “Resimleri mantıklı bir şekilde açıklar.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 2 öğrencinin (%10) 0 puan aldığı, 7 öğrencinin (%35) 1 puan aldığı ve 11 öğrencinin (%55) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 7. Okulöncesi öğrencilerinin “Tek başına 3-4 mısralık basit şarkıları söyler.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 4: Tek başına 3-4 mısralık basit şarkıları söyler.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	0	0	0	0
1 puan	4	20	3	15
2 puan	16	80	17	85

Okulöncesi öğrencilerinin “Tek başına 3-4 mısralık basit şarkıları söyler.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 4 öğrencinin (%20) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 17 öğrencinin (%85) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 8. Okulöncesi öğrencilerinin “Düzgün ve tam cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	1	5	1	5
1 puan	3	15	2	10
2 puan	16	80	17	85

Okulöncesi öğrencilerinin “Düzgün ve tam cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 2 öğrencinin (%10) 1 puan aldığı ve 17 öğrencinin (%85) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 9. Okulöncesi öğrencilerinin “7 kelimeden oluşan cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 6: 7 kelimeden oluşan cümleler kurabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	1	5	1	5
1 puan	1	5	1	5
2 puan	18	90	18	90

Okulöncesi öğrencilerinin “7 kelimeden oluşan cümleler kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 18 öğrencinin (%90) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 18 öğrencinin (%90) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 10. Okulöncesi öğrencilerinin “Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin öntest-sontest puanları

Ölçüt 7: Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir.	Öntest		Sontest	
	F	%	f	%
0 puan	3	15	1	5
1 puan	11	55	5	25
2 puan	6	30	14	70

Okulöncesi öğrencilerinin “Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 3 öğrencinin (%15) 0 puan aldığı, 11 öğrencinin (%55) 1 puan aldığı ve 6 öğrencinin (%30) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 5 öğrencinin (%25) 1 puan aldığı ve 14 öğrencinin (%70) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 11. Okulöncesi öğrencilerinin “18 adet değişik nesne resminden 14 tanesinin ismini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 8: 18 adet değişik nesne resminden 14 tanesinin ismini söyleyebilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	0	0	0	0
1 puan	3	15	1	5
2 puan	17	85	19	95

Okulöncesi öğrencilerinin “18 adet değişik nesne resminden 14 tanesinin ismini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 17 öğrencinin (%85) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 19 öğrencinin (%95) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 12. Okulöncesi öğrencilerinin “Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp olaylar arasında ilişki kurabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 9: Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp olaylar arasında ilişki kurabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	1	5	0	0
1 puan	3	15	1	5
2 puan	16	80	19	95

Okulöncesi öğrencilerinin “Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp olaylar arasında ilişki kurabilir. ” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 19 öğrencinin (%95) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 13. Okulöncesi öğrencilerinin “Ev adresini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 10: Ev adresini söyleyebilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	8	40	2	10
1 puan	5	25	6	30
2 puan	7	35	12	60

Okulöncesi öğrencilerinin “Ev adresini söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 8 öğrencinin (%40) 0 puan aldığı, 5 öğrencinin (%25) 1 puan aldığı ve 7 öğrencinin (%35) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 2 öğrencinin (%10) 0 puan aldığı, 6 öğrencinin (%30) 1 puan aldığı ve 12 öğrencinin (%60) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 14. Okulöncesi öğrencilerinin “Kaç yaşında olduğunu söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 11: Kaç yaşında olduğunu söyleyebilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	3	15	0	0
1 puan	1	5	4	20
2 puan	16	80	16	80

Okulöncesi öğrencilerinin “Kaç yaşında olduğunu söyleyebilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 3 öğrencinin (%15) 0 puan aldığı, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 4 öğrencinin (%20) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 15. Okulöncesi öğrencilerinin “Neden, ne zaman, nasıl gibi sorular sorabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 12: Neden, ne zaman, nasıl gibi sorular sorabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	1	5	1	5
1 puan	6	30	3	15
2 puan	13	65	16	80

Okulöncesi öğrencilerinin “Neden, ne zaman, nasıl gibi sorular sorabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 6 öğrencinin (%30) 1 puan aldığı ve 13 öğrencinin (%65) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 16 öğrencinin (%80) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 16. Okulöncesi öğrencilerinin “Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilir” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 13: Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	2	10	1	5
1 puan	7	35	1	5
2 puan	11	55	18	90

Okulöncesi öğrencilerinin “Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 2 öğrencinin (%10) 0 puan aldığı, 7 öğrencinin (%35) 1 puan aldığı ve 11 öğrencinin (%55) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 1 öğrencinin (%5) 1 puan aldığı ve 18 öğrencinin (%90) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 17. Okulöncesi öğrencilerinin “Gerçekleri hayalleriyle karıştırarak hikayeler anlatabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 14: Gerçekleri hayalleriyle karıştırarak hikayeler anlatabilir.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	3	15	0	0
1 puan	9	45	3	15
2 puan	8	40	17	85

Okulöncesi öğrencilerinin “Gerçekleri hayalleriyle karıştırarak hikayeler anlatabilir.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 3 öğrencinin (%15) 0 puan aldığı, 9 öğrencinin (%45) 1 puan aldığı ve 8 öğrencinin (%40) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 3 öğrencinin (%15) 1 puan aldığı ve 17 öğrencinin (%85) 2 puan aldığı görülmektedir.

Tablo 18. Okulöncesi öğrencilerinin “Bebeksi konuşmalara yer vermez ve gereksiz konuşmaz.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test ve son-test puanları

Ölçüt 15: Bebeksi konuşmalara yer vermez ve gereksiz konuşmaz.	Ön-test		Son-test	
	F	%	f	%
0 puan	1	5	1	5
1 puan	7	35	5	25
2 puan	12	60	14	70

Okulöncesi öğrencilerinin “Bebeksi konuşmalara yer vermez ve gereksiz konuşmaz.” dil gelişim ölçütüne ilişkin ön-test puanları incelendiğinde, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 7 öğrencinin (%35) 1 puan aldığı ve 12 öğrencinin (%60) 2 puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin son test puanları incelendiğinde ise, 1 öğrencinin (%5) 0 puan aldığı, 5 öğrencinin (%25) 1 puan aldığı ve 14 öğrencinin (%70) 2 puan aldığı görülmektedir.

Okulöncesi Öğrencilerin Ön-test ve Son-testte Yöneltilen Sorulara İlişkin Ortalamaları

Araştırmada kullanılan ön-testte ve son-testte öğrencilerin her maddeye ilişkin alabilecekleri en düşük puan 0 iken, en yüksek puan 2’dir. Buna göre araştırmaya katılan 20 öğrencinin her soruya ilişkin düzeyleri değerlendirilmiş ve ortalama değer bulunmuştur. Buna göre, aşağıdaki tabloda sunulan ve her soruda ortaya çıkan ortalama değer, 20 öğrencinin o soruya ilişkin her bir puanının değerlendirilerek ortalamasının alınması biçiminde hesaplanmıştır.

Tablo 19. Okulöncesi Öğrencilerin Ön-test ve Son-testte Yöneltilen Sorulara İlişkin Ortalamaları

Soru	Ön-test Ortalama	Son-test Ortalama
1	2	2
2	2	2
3	1,45	1,75
4	1,80	1,85
5	1,75	1,80
6	1,85	1,85
7	1,15	1,65
8	1,85	1,95
9	1,75	1,95
10	0,95	1,50
11	1,65	1,80
12	1,60	1,75
13	1,45	1,85
14	1,25	1,85
15	1,55	1,65
Genel Ort.	1,60	1,81

Okulöncesi öğrencilerinin uygulama öncesi ön-test puanlarının ortalamaları her bir maddeye göre incelendiğinde, 0-1 puan aralığında sadece 10. maddenin olduğu görülmektedir. Geriye kalan 14 maddenin tümü 1.01-2 puan aralığındadır. Öte yandan öğrencilerinin uygulama sonrası son-test puanlarının ortalamaları her bir maddeye göre incelendiğinde, 0-1 puan aralığında herhangi bir madde yoktur; tüm maddeler 1.01-2 puan aralığında görülmektedir. Ön-testte en düşük ortalama 10. maddede görülmüş, en yüksek ortalama ise 1. ve 2. maddede görülmüştür. Son-testte de yukarıdakine benzer bir sonuç ortaya çıkmış ve en düşük ortalama 10. maddede görülmüş, en yüksek ortalama ise 1. ve 2. maddede görülmüştür. Öğrencilerin en düşük puan ortalaması olan 10 madde; “evin adresini söyler.”dir. Öğrencilerin en yüksek puan ortalamaları olan 1. madde; “Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir.” iken 2. madde, “3 nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.” dir. On beş maddenin ortalaması olarak ön-test incelendiğinde 1,60, son-test incelendiğinde ise 1,81 değeri görülmektedir. Son-testte öğrencilerin puanlarının arttığı görülmektedir. Üç maddenin ortalaması (1, 2 ve 6. maddeler) ön-test ve son-test

uygulamalarında değişmemiş ve sabit kalmıştır. Geriye kalan tüm maddelerde (3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) ğrencilerin son-test puanlarında artış olduğu gözlenmektedir.

Araştırmada sürecin geneline ilişkin öğrencilerden zdeğerlendirme yapmaları istenmiştir. Böylelikle bazı etkinliklerin ardından öğrenciler sürecin genelini değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirme biçimi 12 kez tekrarlanmıştır. 4 değerlendirmede duvara asılan yüz ifadelerinin altında öğrenciler diledikleri yeri almışlardır. 4 değerlendirmede ellerindeki yüz ifadelerini öğrenciler havaya kaldırarak etkinlik sonrasında değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Son olarak kendilerine dağıtılan küçük kağıtlara yüz ifadelerini kendileri çizerek değerlendirmelerini gerçekleştirmişlerdir. Sürecin genelinden kastedilen etkinliklere katılıp katılmadıkları, sevip sevmedikleri, başarıp başarmadıklarına ilişkin kendilerine ilişkin değerlendirmedir. Ayrıca uygulama öğretmeninin davranışlarını ve öğretme becerisine ilişkin değerlendirmeler, kullanılan yöntem-teknik, araç-gereçler, oluşturulan etkinlik ortamı gibi ğgelerdir. Bu durumda öğrencilerin değerlendirmelerine ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Uygulama sınıfında toplam 20 ğrenci bulunmaktadır. Her değerlendirmede 20 öğrenciden kaçının olumlu, kaçının kararsız ve kaın olumsuz düşündüğü toplanarak yazılmıştır. Ayrıca frekanslar belirtildikten sonra yüzdelikler de hesaplanmıştır.

Tablo 20. Uygulama Sürecinin Geneline İlişkin Öğrenci Değerlendirmeleri

	 Olumlu		 Kararsız		 Olumsuz	
	F	%	f	%	f	%
1. Değerlendirme	8	40	9	45	3	15
2. Değerlendirme	11	55	5	25	4	20
3. Değerlendirme	8	40	7	35	5	25
4. Değerlendirme	12	60	4	20	4	20
5. Değerlendirme	9	45	6	30	5	25
6. Değerlendirme	10	50	6	30	4	20
7. Değerlendirme	12	60	4	20	4	20
8. Değerlendirme	15	75	3	15	2	10
9. Değerlendirme	13	65	4	20	3	15
10. Değerlendirme	12	60	5	25	3	15
11. Değerlendirme	16	80	2	10	2	10
12. Değerlendirme	14	70	4	20	2	10

Tablo incelendiğinde;

1. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 8'i (%40) olumlu düşünmekteyken, 9'u (%45) kararsızdır, 3'ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

2. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 11'i (%55) olumlu düşünmekteyken, 5'i (%25) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

3. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 8'i (%40) olumlu düşünmekteyken, 7'si (%35) kararsızdır, 5'i (%25) ise olumsuz düşünmektedir.

4. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

5. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 9'u (%45) olumlu düşünmekteyken, 6'sı (%30) kararsızdır, 5'i (%25) ise olumsuz düşünmektedir.

6. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 10'u (%50) olumlu düşünmekteyken, 6'sı (%30) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

7. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

8. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 15'i (%75) olumlu düşünmekteyken, 3'ü (%15) kararsızdır, 2'si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

9. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 13'ü (%65) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 3'ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

10. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 5'i (%25) kararsızdır, 3'ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

11. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 16'sı (%80) olumlu düşünmekteyken, 2'si (%10) kararsızdır, 2'si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

12. Değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 14'ü (%70) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 2'si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

Uygulama sürecinin geneline ilişkin 12 değerlendirme sonucunda genel ortalamaya bakıldığında (toplam 20 puan üzerinden) olumlu değerlendirenlerin ortalaması ($X=11.67$), kararsızların ortalaması ($X=4.92$) ve olumsuz değerlendirenlerin ortalaması ise ($X=3.42$)dir. Yüzdelik olarak ifade edildiğinde, olumlu değerlendirenler %58.3, kararsız olanlar %24.6 ve olumsuz düşünenler ise %17.1 oranındadır. Olumlu görüşte olan öğrencilerin sayısı 8 (%40) ile 16 (%80) arasında değişmiştir. Kararsız olan öğrencilerin sayısı 2 ile 9 arasında değişmiştir. Olumsuz görüşte olan öğrencilerin sayısı ise 2 (%10) ile 5 (%25) arasında değişmiştir. Birinci değerlendirme dışındaki diğer 11 değerlendirmede olumlu görüşte olan öğrencilerin sayısı hem kararsız hem de olumsuz düşünenlerden fazla çıkmıştır. İki değerlendirmede (3. ve 5. değerlendirme) olumlu düşünen öğrencilerin sayısı %50'nin altında kalmıştır. Uygulama sürecinin geneline ilişkin olumlu görüş belirten çocukların yüzdeliği incelendiğinde ilk altı değerlendirmede %40 ile %60 arasında olduğu görülmüştür; ancak son altı değerlendirmede yüzdelikler artmış ve öğrenciler %60 ile %80 oranında olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen-Öğrenci Görüşmeleri

Öğretmen, uygulama sürecinde, iki farklı soruda öğrencilerin etkinliklere ilişkin görüşlerini almıştır. Birinci soruda öğrencilerin etkinlikleri sevip sevmediği sorulmuş ve nedenini açıklamasını istemiştir. İkinci soruda ise, etkinliklerin diğer derslerden ayrılan ve benzeşen yönünü/yönlerini sormuştur. Buna göre; öğrencilerin görüşleriyle ilgili alıntılar aşağıda sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 21. Uygulama Sürecindeki Bir Etkinliği Sevip Sevmeme Durumuna Göre Öğrenci Görüşleri

Etkinliği sevdin mi, sevmedin mi? Neden?		
Öğrenci	Karar	Neden
1	+	"Her şey farklıydı, eğlendim."
2	+	"Oyun oynamak güzeldi."
3	+	"Etkinlikte yaratıcı resimler yapmamız çok güzeldi."
4	+	"Ben oyun oynamayı çok severim."
5	+	"Fotoğrafımız çekiliyor."
6	+	"Oyun oynadık ve çok eğlendik."
7	+	"Eğlenceliydi ve resim yapmamız güzeldi."
8	+	"Çok eğlenerek oyun oynadım."
9	+	"Çok güzel oyunlar oynadım ve çok mutlu oldum."
10	+	"Oynadım, resim yaptım ve ödül aldım."

Tablo 21 incelendiğinde, 20 öğrenciden 10 öğrencinin de etkinlikleri sevdiği görülmektedir ve nedenlerini açıkladığı da söylenebilir. Uygulama sürecinde bir başka etkinlik sonrasında da öğretmen 20 öğrencinin diğer yarısı ile (diğer 10 öğrenci) görüşme yapmıştır ve bu görüşmenin bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Tablo 22. Uygulama Sürecindeki Etkinliklerin Diğer Derslerle/Etkinliklerle Benzerlik Farklılık Durumlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Bu dersin/etkinliğin diğer derslerden/etkinliklerden farkı-benzerliği var mıydı? Benzerliği veya farkı nedir?		
Öğrenci	Karar	Neden
1	+	"Hepsi çok değişti. Kulaktan-kulağa oyununu hepsinden çok sevdim ve diğerlerinden farkı çok eğlendim ve sonunda değişik ödül aldım."
2	+	"Çok eğlendim, yerimi değiştirerek oynamak güzeldi, sıkılmadan yaptım ve ödül aldım."
3	+	"Değişik oyun oynamak ve farklı etkinlik yapmak güzeldi."
4	+	"Kulaktan kulağa oynamak, güneş çizmek ve bizi fotoğraf ve kameraya çekmeniz farklıydı."
5	+	"Hikayeden resim yapmak, kukla oynatmak ve tabi ki ödül almak beni çok mutlu etti."
6	-	"Bana pek bir şey farklı gelmedi fakat kamera ve büyük ödül almak değişti."
7	+	"Çok sevdim ve büyük kukla oynatarak öğretmen olmam çok güzeldi."
8	+	"Kukla oynatarak pilot oldum, çok eğlendim, mutlu oldum; çünkü uçağı çok severim."
9	+	"Arkamıza iğneler ile resimleri takmanız ve kamera ile etkinlik yapmamız farklıydı."
10	+	"Resimlerin ne olduğunu görmeden tahmin edip birlikte oynamak güzeldi ve eğlenceliydi."

Tablo 22 incelendiğinde 10 öğrenciden 9'u uygulama sürecindeki etkinliklerin diğerlerinden farklı olduğunu belirtmiştir. İki soruya verilen öğrenci yanıtları düşünüldüğünde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

i. Öğrenciler uygulama sürecinde hangi etkinlik, yöntem-tekniklerin kullanıldığını ortaya koymuşlardır:

Oyun, resim çizmek ve kukla oynatmak gibi örnekler verilmiştir.

ii. *Öğrenciler uygulama süresince ne hissettiklerini ortaya koymuşlardır.*

Eğlendim, sıkılmadım, mutlu oldum, sevdim, sıkılmadım gibi ifadeler kullanılmıştır.

iii. *Öğrenciler, etkinliklerde hangi becerilerinin geliştiğine ilişkin yorum yapmışlardır.*

Yerimi değiştirerek oynadım, tahmin ettim, hikayeyi resme dönüştürdüm gibi ifadelerle öğrenciler devinışsel, bilişsel ve duyuşsal olarak etkin olduklarını dile getirmişlerdir.

iv. *Öğrenciler, öğretmenin öğretme-öğrenme sürecini destekleyici uygulamalarına ilişkin yorum yapmışlardır.*

Araştırmaya katılan birçok öğrenci pekiştireç (ödül) aldığını ortaya koymuş ve ne kadar mutlu olduğunu dile getirmiştir.

v. *Öğrenciler, araştırma amacıyla gerçekleştirilen birtakım eylemleri de fark etmiş ve dile getirmişlerdir.*

Araştırmacının fotoğraflar çektiği ve kamera kullandığı, öğrenciler tarafından dile getirilmiştir.

Uygulama sürecinde araştırmacı ile aynı kurumda görev yapan 5 farklı öğretmen, 5 farklı günde ve 5 farklı etkinliği izleyerek yaratıcı drama destekli anadili öğretimi etkinliklerini değerlendirmişlerdir. Gözlem yapan öğretmenler her defasında tek bir öğrenciyi temel alarak (sözü edilen öğrenciler her defasında değişmiştir ve toplamda 5 farklı öğrenci gözlenmiştir.) gözlem formlarını doldurmuşlardır.

Tablo 23. Uygulama Sürecini Gözleyen Öğretmenlerin Görüşleri

		Gözlem Sonucu
Sözel İletişim	Akıcı konuşma	4 öğrenci akıcı konuşurken 1'i konuşmadı.
	Kendini ifade edebilme	4 öğrenci kendini ifade edebildi, 1'i edemedi.
	Cümlelerindeki ortalama sözcük sayısı	5 farklı sonuç çıktı. 1-2, 2-3, 3-4, 4-5 ve 5-6 sözcükten oluşan cümleler kuruldu.
	Karşıdakini dinleme	4 öğrenci dinledi, 1'i ilgisiz ve dinlemedi.
	Vurgu, tonlamaları doğru kullanma	4 öğrenci vurgu ve tonlamaları doğru kullanmıştır, 1'i kullanmamıştır.
Beden Dili	Çekinmeden/utanmadan konuşma	4 öğrenci çekinmeden ve rahat konuşmuş, 1'i çekingen davranmıştır.
	Göz teması	4 öğrenci göz teması kurmuş, 1'i kurmamıştır.
	Abartılı el kol hareketleri yapmadan konuşma	3 öğrenci konuşurken abartılı hareketler yapmamış, diğer 2 öğrenci ise ağzını kapama ve sallanma gibi davranışlar sergilemiştir.
Grup İçindeki Uyum	Grup etkinliklerine katılma	5 öğrenci de etkinliklere katılmıştır.
	Grup etkinliklerindeki uyum	5 öğrenci de grup etkinliklerinde uyumludur.

Araştırmanın uygulama sürecinde gözlem yapan 5 farklı öğretmen, 5 farklı öğrencinin durumunu değerlendirmiş ve değerlendirilen öğrencilerin %80 oranında (5 öğrencinin 4'ü) dil gelişimi amaçlarına (sözlü iletişim, beden dili ve grup etkileşimi bağlamında) ulaştığı görülmüştür.

Araştırmanın uygulama sürecinde bir defa da öğrencilerin bir arkadaşını değerlendirmesi ve öğretmenine bu görüşünü sözlü olarak iletmesi istenmiştir. Bu bağlamda 10 öğrenci ile görüşülmüş ve seçilen 10 öğrenci istediği bir arkadaş hakkında etkinlikteki genel performansına ilişkin yorum yapmıştır.

Tablo 24. Uygulama Sürecine İlişkin Öğrencilerin Akran Değerlendirmeleri

Öğrenci	Akran değerlendirmesi: “Bu etkinlikte arkadaşın hakkında ne düşünüyorsun?”
1	“Arkadaşım D.A. güzel yaptı ve bize de güzel anlattı.”
2	“Arkadaşım K.Ö. hiç hata yapmadı dinledi ve anlatabildi.”
3	“Arkadaşım U.A. biraz yaramazlık yaptı ama resmi güzel anlattı.”
4	“Arkadaşım R.U. yerinde güzel oturmadı ama resimleri bildi ve anlatabildi.”
5	“Arkadaşım D.E. hareketleri ile anlattı ama diğer arkadaşlarının yerine geçmeye çalıştı ve hata yaptı.”
6	“Arkadaşım K.Ö. çünkü en güzel o yaptı ama diğer arkadaşım yaparken yerinde oturmadı.”
7	“Arkadaşım E.G. güzel yaptı, hata yapmadı ve çok akıllıydı.”
8	“Arkadaşım H.Y. resimleri doğru söyledi, tahmin edebildi.”
9	“Arkadaşım D.A. hata ve yaramazlık yapmadı doğru tahmin edebildi ve resimleri güzel anlattı.”
10	“Arkadaşım E.G. arkasına resim iğneledin ve o yaramazlık yapmadı hata yapmadı, güzel tahmin etti ve akıllıydı.”

Tablodaki 10 yorum değerlendirildiğinde öğrencilerin süreçten çok ürünü değerlendirdikleri görülmüştür. Buna göre görüşme yapılan öğrenciler arkadaşlarının etkinlik sonunda davranışlarını genel olarak değerlendirmişler ve “güzel yaptı, akıllıydı, yaramazlık yapmadı, hata yapmadı gibi” olumlu görüşlerini ortaya koymuşlardır. Diğer yandan, “hata yaptı, yerine oturmadı, diğer arkadaşlarının yerine geçti, yaramazlık yaptı gibi” olumsuz görüşler de ortaya konulmuştur. Yorumlar değerlendirildiğinde olumlu ve olumsuz görüşlerin dengeli olduğu dikkat çekmektedir. Ancak uygulama sürecinde dil gelişimi ve yaratıcı drama

temel alınmasına karşın, öğrenciler söz konusu durumlara ilişkin yorum yapmamışlardır. Öğrenciler arkadaşlarını değerlendirirken etkinlik sürecinde ne gibi davranışlar gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Buna göre, dinledi, anlattı, resimleri bildi, tahmin edebildi gibi davranışların gerçekleştirildiği ortaya konmuştur.

Son olarak araştırma sürecine ilişkin öğrenci velilerinin görüşleri alınmıştır. Veli görüşlerinden 6'sı aşağıda sunulmuştur. Görüşleri sunulan velilerden dördü çocukların yaptıklarını dinlemişler ve süreçte yaşananları çocukların ağzından betimlemişlerdir.

D.A: *"Kukla oynadı, kendimiz de oynadık. Öğretmen, itfaiyeci ve polis olduk. Ödül de aldık, akıllı durduğumuz için ve doğru cevaplar verdiğimiz için. Hikaye okudu bize öğretmenimiz ve biz de hikayeyi tamamladık. (top, oyuncak, bebekli masalı). Hikâye ile ilgili sorular sordu öğretmenimiz, biz de cevapladık. Keyifli geçtiğini söyledi, yine oynanırsa hoşuna gider mi, sorusuna ise evet yanıtını verdi."*

A.E: *"Meliha Öğretmen bize oyun oynattı. Ebru Öğretmen bizi kameraya çekti. Benim boynuma uğur böceği astı. Öğretmenim ve ben uğurböceğini anlattım, hem yarış motoru taklidi yaptım. Arkadaşlarımda benim gibi oynadı, ben çok eğlendim ödül almak hoşuma gidiyor."*

D.E.: *"Ben koyunu anlattım. Koyunlar süt yapar, süttten yoğurt olur ve ben yoğurdu ve sütü çok severim. Ben manav mesleğini anlattım çok hoşuma gitti. Ama ben bütün hayvanları seviyorum ve ödül almayı çok seviyorum. Meliha Öğretmen ile yaptığımız oyunlar çok hoşuma gidiyor."*

Görüşleri alınan velilerden ikisi ise çocuklarının görüşlerini temel alarak dolaylı anlatım gerçekleştirmişler ancak kendi düşünce ve yorumlarını paylaşmamışlardır. Veliler sadece çocuklarının uygulama sürecinde ne yaptıklarını betimlemişler ve duygularını paylaşmışlardır. Sürece ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini aktarmamışlardır.

A.T.: *"Okuldaki drama etkinliklerini çok eğlenceli buluyor. Ödül almayı çok sevdiğini söyledi. Yeşil sınıf ve sarı sınıfta yapılan etkinliği de beğendiğini söyledi. İtfaiye etkinliğinde çok şeyler öğrenmiş; mesela yangın nasıl başlar ve nasıl söner gibi şeyler. Sarı, yeşil, kırmızı renkli biberleri tanıtmış; bunların acı mı tatlı mı olduğunu öğrenmiş. Bir de taşlar hakkında bir şeyler anlattı; ama pek anlayamadık. Kısacası, drama etkinliğini yaptığı için çok memnun. Ben de anlattıklarından hem eğitici hem de eğlenceli olduğunu düşünüyorum."*

E.G.: *“Yapılan işlerden çok mutlu olduğunu, kitap yapmayı çok sevdiğini, yapıştırma yapmayı çok sevdiğini, öğretmenini çok sevdiğini ve öğretmeninden çok şeyler öğrendiğini söyledi. Etkinliklerin çok eğlenceli geçtiğini anlattı.”*

Son olarak bir veli, hem öğrencinin ağzından süreci betimlemiş, hem de bir cümle ile dolaylı anlatım gerçekleştirmiştir.

D.A.: *“Biz bugün drama çalışması yaptık ve ben ödül aldım. Ve çok hoşuma gitti. Ben kulaktan kulağa oyununu çok sevdim. Yapılan çalışmalarımız oyun gibi geçer. Arabamız bozulduğunda makinisti çağırmamız gerektiğini, yangın çıktığında itfaiyeyi aramamız gerektiğini öğrendik.” “Meliha Öğretmen kendisine akıllı durduğu için ödül verdiğini ve çok hoşuna gittiğini söyler.”*

Veli görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin drama destekli anadili etkinliklerinde farklı yöntem ve teknikleri gördükleri ve süreçte mutlu oldukları gözlenmiştir. Kukla, taklit, rol oynama, oyun gibi yöntem-tekniklerin kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, eğlendim, mutlu oldum biçiminde duyguların yaşandığı dile getirilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Çalışmada, okulöncesi düzeydeki çocukların anadili gelişimleri araştırılmıştır. Dil gelişimi, okulöncesi dönemde ilk altı yılda yoğun ve hızlı olarak gelişmekte, daha sonraki yıllarda ise yavaşlamaktadır. Dil edinimi doğal ortamda gelişmekte ve büyük ölçüde ilk altı yılda tamamlanmaktadır (Güven ve Bal, 2004). Okulöncesi düzeydeki çocukların dil gelişimlerini desteklemek için farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin etkisini değerlendirmek önemlidir; çünkü dil gelişimini rastlantılara bırakmak çocuğun yaşamını olumsuz etkileyebilir. Bu amaçla çalışmada dramatizasyon yöntemi temel alınmıştır. dramatizasyon yöntemi temel alınarak öğretim durumları hazırlanmış ve öğrencilerin dil gelişimlerini nasıl etkilediği değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, dramatisasyon destekli anadili öğretim programının okulöncesi öğrencilerinin dil gelişimlerini olumlu etkilediği ve ön-test ile son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu (son test puanları lehine) görülmüştür. Alanyazında, drama destekli anadili eğitimi programlarının okulöncesi öğrencilerinin dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini gösteren birçok araştırmaya rastlanmaktadır. Koç'un (2009) araştırmasında, eğitimde drama uygulaması ile anadili etkinliklerinin verildiği okulöncesi çocuklarının dil becerilerinin geliştiği gözlenmiştir. Ayrıca, araştırma bulgularına göre, yaratıcı drama çocukların sözcük dağarcığını da etkin olarak geliştirmiştir. Görgülü'nün (2009) çalışmasında ise, okulöncesi eğitimde, eğitimde drama destekli kubaşık öğrenme etkinliklerinin birlikte kullanılması iletişim becerilerinin gelişiminde etkili bir yaklaşımdır. Eğitimde drama destekli kubaşık öğrenme etkinlikleri, okulöncesi dönemde işbirliğini, etkili iletişimi, yardımlaşmayı, bireyler arası paylaşımı da artırmaktadır. Cömertpay'ın (2006) araştırmasında, dil gelişimine yönelik yapılan yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda çocukların bir sözce içerisinde kullandıkları sözcük sayısının arttığı gözlenmiştir. Çocukların nesne, kişi ve durumları daha ayrıntılı bir şekilde ifade ettikleri ve daha uzun sözceler kullandıkları belirlenmiştir. Buna karşın anadili edinimine yönelik yapılan yaratıcı drama eğitiminin çocukların dil edinim puanlarını etkilemediği görülmüştür. Cömertpay'ın (2009) araştırması değerlendirildiğinde, yaratıcı drama yönteminin her zaman olumlu etkiler yaratmadığı görülmektedir. Yaratıcı drama yönteminin etkililiğinin, sınıftaki öğrencilerin durumu, öğrenme ortamının niteliği ve öğretmenin özellikleri ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Dalbudak (2006), okulöncesi öğretmenlerinin drama etkinliklerini planlarken ve uygularken çocuklara kazandırmaya çalıştıkları amaçları değerlendirmiştir. Buna göre,

okulöncesi öğretmenleri yaratıcı drama yöntemini en çok (%11 oranında) “çocukların kendilerini ifade edebilmelerini sağlamak” için kullanmaktadırlar. Bu noktadan hareketle anadili gelişimi temelinde yaratıcı drama yönteminin önemli olduğu ve bu durumun öğretmen görüşlerince de desteklendiği görülmüştür.

Çakır (2008) araştırmasında, anasınıfı Türkçe etkinliklerinde, yaratıcı drama yöntemi ile dramatizasyon yöntemini karşılaştırmıştır. Yaratıcı drama ve dramatizasyon yönteminin çocukların izlediğini anlama ve anladığını sözle anlatma becerileri bakımından anlamlı farklar oluşturdukları, bu oluşan farklar karşılaştırıldığında ise yaratıcı drama yönteminin dramatizasyondan hem izlediğini anlama hem de anladığını sözle anlatma becerileri bakımından daha etkili olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmadan yola çıkarak drama uygulamaları arasındaki farklılıkların öğrenme düzeylerini etkileyebileceği söylenebilir. Çalışmada, bazı etkinliklerin ardından öğrencilerin yüz ifadelerini kullanarak uygulama sürecini değerlendirmeleri istenmiştir. Bazı etkinliklerde öğrencilerin olumlu yüz ifadelerini sıklıkla kullandıkları gözlenmiş, bazı etkinliklerde ise kararsız kaldıkları ya da olumsuz yüz ifadesi kullandıkları görülmüştür. Bu konuyla ilgili ayrıntılı değerlendirme yapılmalı ve drama yöntemiyle ilgili hangi tekniklerin beğenilip beğenilmediği daha ayrıntılı olarak incelenmelidir.

Bayrakçı (2007) araştırmasında, Türkiye’de okulöncesi programında yer alan ve uygulanan sosyal-duygusal, bilişsel ve dil alanıyla ilgili yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunduğu öğretmen görüşleriyle ortaya çıkmıştır. Oysaki bu çalışmada yalnızca dil alanıyla ilgili etkinliklerin yürütülmüş ve başarı elde edilmiştir. Bayrakçı’nın (2007) çalışmasından yola çıkarak, sosyal-duygusal ve bilişsel alan kazanımlarını kullanarak yaratıcı drama temelinde öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilebileceği söylenebilir. Eti’nin (2010) araştırmasında da, yaratıcı drama destekli öğretim uygulamalarının okulöncesi dönemdeki çocukların sosyal gelişimlerini desteklediği görülmüştür. Bu bağlamda, yaratıcı drama destekli uygulamaların yalnızca dil gelişimini desteklediği söylenemez; diğer gelişim alanlarında (sosyal, duygusal, bilişsel, özbakım) da etkili olduğu görülmektedir.

Demirel’e (1994) göre, dil gelişimi bireyseldir ve bireyin kendine özgüdür. Çocuğun dil gelişimi motor, sosyal, duygusal ve kişilik gelişimi gibi diğer gelişim alanlarıyla da yakından ilgilidir ve çocuğun olgunluğu ile yaşantılarının bir düzen içinde bulunmasına bağlıdır. Dil gelişimi, çocukların konuşmaları için güdülendiği bir çevrede mümkün olmaktadır ve çocuğun hayatının bütünü içinde düşünmek gerekmektedir. Yaratıcı drama yöntemi düşünüldüğünde, uygulama sürecinde öğrencilerin sadece dil gelişimlerini

geliştirmek amaçlanmamış ve diğer gelişim alanlarına yönelik çalışmalar yürütmek de amaçlanmıştır. Ayrıca, uygulama sürecindeki etkinliklerde öğrencilerin günlük yaşamlarında kullanabilecekleri becerileri geliştirmek de önemsenmiştir. Bu noktadan hareketle son-test puanlarının ön-test puanlarından daha yüksek olması anlaşılabilmektedir.

Araştırmada yaratıcı drama uygulamalarında farklı yöntem-tekniklerin kullanıldığı öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Oyun, resim çizmek ve kukla oynatmak gibi örnekler verilmiştir. Görgülü (2009) de, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığının okulöncesi eğitim programı içinde öykü tamamlama, hikaye anlatma, resim üzerinde anlatma, müzik eşliğinde çalışma, poster hazırlama, şarkı oluşturma, müzikal hazırlama, sessiz sinema oyunu, dramatize etme, yap-boz, yardımlaşma/paylaşma, grup etkinlikleri yapma, benzerlik ve farklılıkları bulma, verilen eksik tümceleri tamamlama, en sevdiğim ve en sevmediğim, problem oluşturma ve çözme gibi pek çok farklı uygulamanın eğitimde drama destekli öğrenme etkinliklerinde görüldüğünü belirtmiştir.

Çalışmada, uygulama sürecinde öğrencilerde kimi becerilerin geliştiği ortaya çıkmıştır. Bu beceriler hem bilişsel (tahmin etme) hem de duyuşsal (duygularını paylaşma) alanla ilgilidir. Gönen ve Dalkılıç’a (2002) göre, eğitim amaçlı yaratıcı drama iletişim sanatlarından biridir. Çocuk drama çalışmaları içinde gözlemlendiğinde, dil becerilerinde oldukça etkin olduğu görülmektedir. Çocuk bu etkinlikler içerisinde yer alırken düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbirleriyle iletişim kurma becerilerini de kazanmaktadır. Bütün bu beceriler kendi içinden ve diğerlerinden gelen uyarılara doğal tepkiler verirken elde edilmektedir. Drama etkinlikleri sırasında çocuk, sözel iletişimi başlatmasıyla çeşitli durumlarda hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurmakta; içinden geldiği gibi ve hayal gücüne dayanarak konuşmaktadır. Çocukların kelime hazineleri yaratıcı drama sanatıyla, yaratıcı drama veya doğaçlamanın konularıyla gelişebilmektedir.

Araştırmacı uygulama sürecinde iki kez öğrenciler ile görüşmüş ve düşüncelerini almıştır. Bir defasında etkinliği sevip sevmedikleri sorulmuş, diğer değerlendirmede ise etkinliğin diğer derslerden farkları sorulmuştur. Görüşme yapılan öğrencilerin çoğunluğu etkinlikleri çok sevdiğini ve diğer derslerden/etkinliklerden daha eğlenceli olduğunu ortaya koymuşlardır. Beehner’e (1990) göre, çocuk oyunlarında dramatik unsurlar bulunmaktadır ve çevresini, kendisini rol alarak öğrenen çocuk her an bir dramatik etkinlik içindedir. Eğitimde dramatik yaşantılar, olay, olgu ve durumların öğrenciler tarafından canlandırılmasıyla edinilir. Dramatik anlar çocukları etkinliğin içine alan, ilgilerini çeken, çalışmalarının sonucunu gördükleri için onları diğer yöntemlere göre daha fazla motive edebilen, güçlü bir eğitim aracıdır.

Bu çalışmada araştırmacının görev yaptığı kurumda meslektaşlarından beşi uygulama sürecini izlemiş ve dramatizasyon destekli anadili eğitim sürecindeki öğrencilerin dil gelişim düzeylerini değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda gözlem yapan öğretmenler, öğrencilerin çoğunluğunun akıcı konuştuğunu, çekinmediğini, kendini ifade edebildiğini, karşıdakini dinlediğini ve vurgu-tonlamaları başarıyla gerçekleştirdiğini ortaya koymuşlardır. Farris ve Parke'nin (1993) araştırmasında da, yaratıcı dramanın özellikle konuşma becerisini geliştirmede etkili olduğu vurgulanmıştır. Belirtilen araştırma sonucuna göre, öğrencilerin özellikle topluluk karşısında konuşma becerilerinin kazanımında dramanın katkısının büyük olduğu konusunda öğretmenlerin hemfikir oldukları görülmüştür.

Uygulama sürecinde birtakım zorlukların yaşandığı da belirtilmelidir. Dramatizasyon destekli derslerin daha çok hazırlık gerektirdiği, özellikle ders araç-gereçlerin sağlanması ve ortamın düzenlenmesi bağlamında öğretmenlerin sorumluluğunun artacağı söylenmelidir. Önder (2004), yaratıcı drama ile ilgili çevre özelliklerinin nasıl olması gerektiğini şöyle açıklamaktadır: Çevre, ne çocukların hareketlerini kısıtlayacak kadar dar ne de dikkati ve odaklanmayı engelleyecek kadar geniş olmalıdır. Yaratıcı drama etkinliği sırasında, sonuç değil süreç önemli olduğundan, çocuğun çevreyi kendi gelişimi için "dönüştürme" çabasına olanak tanıyacak biçimde, çevre her şeyi hazır olarak sunmamalıdır. Özetle, yaratıcı drama etkinliklerinin gerçekleştirildiği çevre, çocuğa her yönden güven veren, çocuğun her bakımdan denemeler yapabileceği, rahatlatıcı, fiziksel mekan olarak sınırları olan, ama hayali anlamda sınırları olmayan esnek bir çevre olmalıdır. Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında canlandırmayı kolaylaştırmak için ek araç-gereçlere ve aksesuarlara gereksinim duyulabilir. Değişik giysiler, şapkalar kullanılabilir; ayrıca yüz boyama ve maske gibi durumlara da başvurulabilir. Tüm bunların sağlanmasında öğretmenlerin bilgi ve beceri sahibi olmaları gerekmektedir; aksi halde yaratıcı drama çalışmaları sağlıklı bir biçimde yürütülmeyebilir.

Uygulama sürecindeki diğer bir sorun ise, sınıf yönetiminde güçlükler yaşandığı ve bazı öğrencilerin derslerdeki oyunlara odaklanıp öğrenme sürecinden koptukları ile ilgilidir. Mc Caslin (1999), yaratıcı drama etkinliklerini uygulayacak bir öğretmenin, çalışmanın akışı için dikkat etmesi gereken noktalardan birinin disiplin olduğunu ortaya koymuştur. Disiplin toplumda ceza olarak kullanılmaya başlanmasına rağmen bu kelimenin asıl anlamı daha çok otokontrolü simgeler. Yaratıcı drama çocukların özgür bir ortamda öğrenmesine olanak sağlar. Çocuğu merkez alan ve özgür bir ortamda gerçekleşen öğrenme öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırır. Özgürlük, çocukların her istediğini yapmak anlamına gelmez. Özgürlük

deyince anlaşılması gereken bireyin hakkını koruyan, destekleyen ve teşvik eden bir anlayış olmalıdır. Bunu sağlayabilmek için öğretmenler öncelikle çocukların özdenetim geliştirmelerini sağlamalı ve sınıfta herkesin uyabileceği demokratik kurallar koymalıdır. Böyle bir ortam öğrenmeyi kolaylaştırır, sosyalleşmeyi sağlar, demokrasiye izin verir, zevk verir, psikolojik açıdan çocuğu rahatlatır.

Sonuç olarak belirtmelidir ki, dramatizasyon yönteminin öğrencilerin dil gelişimine etkisi düşünüldüğünde, öğretmenin durumunun çok önemli olduğu ortadadır. Çocukların dramatizasyon etkinliklerinde dil edinimlerini desteklemek büyük ölçüde öğretmene bağlıdır. Öğretmenlerin dramatizasyon yöntemini etkili olarak kullanabilmeleri yanında, çocuklara dil kullanımı konusunda örnek olmaları da son derece önemlidir. Çocuklara uygulama yapma ve dili kullanma olanakları yaratmak için, Töye ve Prendville'in (2003) üzerinde durduğu gibi, yaratıcı drama önemli yöntemlerden biridir. Dramatizasyon, çocuklara konuşma, dinleme ve sözlü-sözsüz iletişim kurma gibi dili her yönüyle kullanma olanakları sunmaktadır. Öte yandan, dramatizasyon tekniği ile ilgili engellerin aşılmasında (süre, sınıf yönetimi, araç-gereçleri sağlama, öğrenme ortamını düzenleme gibi) öğretmenlerin ders ve etkinlik planını dikkatlice oluşturmaları son derece önemlidir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

1. Deneysel uygulama süreci sonucunda yaratıcı drama destekli öğretim programı, okulöncesi düzeydeki çocukların dil gelişimlerini olumlu etkilemiştir.

2. Uygulamada kullanılan ölçekte yer alana on beş maddenin ortalaması olarak ön-test incelendiğinde 1,60, son-test incelendiğinde ise 1,81 değeri görülmektedir. Son-testte öğrencilerin puanlarının arttığı görülmektedir. Üç maddenin ortalaması (1, 2 ve 6. maddeler) ön-test ve son-test uygulamalarında değişmemiş ve sabit kalmıştır. Geriye kalan tüm maddelerde (3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) öğrencilerin son-test puanlarında artış olduğu gözlenmektedir.

3. Uygulama sürecinin geneline ilişkin 12 özdeğerlendirmenin sonucunda genel ortalamaya bakıldığında (toplam 20 puan üzerinden) olumlu değerlendiren öğrencilerin ortalaması ($X=11.67$), kararsızların ortalaması ($X=4.92$) ve olumsuz değerlendirenlerin ortalaması ise ($X=3.42$)dir.

4. Araştırma sürecinde öğrenciler ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve sürece ilişkin düşünceleri betimlenmiştir. Buna göre, öğrenciler uygulama sürecinde hangi etkinlik, yöntem-tekniklerin kullanıldığını, ne hissettiklerini, hangi becerilerinin geliştiğini ve öğretmenin öğretme-öğrenme sürecini nasıl desteklediğini ortaya koymuşlardır.

5. Akran değerlendirme bulguları incelendiğinde öğrencilerin birbirlerine ilişkin hem olumlu hem de olumsuz yorum yaptıkları ve bu yorumların dengeli bir biçimde sunulduğu görülmüştür.

6. Veli görüşleri değerlendirildiğinde ise, öğrencilerin drama destekli anadili etkinliklerinde farklı yöntem ve teknikleri gördükleri belirtilmiş ve süreçte mutlu olduklarının altı çizilmiştir.

7. Araştırmanın uygulama sürecinde gözlem yapan 5 farklı öğretmen, 5 farklı öğrencinin durumunu değerlendirmiş ve değerlendirilen öğrencilerin %80 oranında (5

öğrencinin 4'ü) dil gelişimi amaçlarına (sözlü iletişim, beden dili ve grup etkileşimi bağlamında) ulaştığı görülmüştür.

6.2. Öneriler

Öneriler iki başlıkta sunulmuştur.

6.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

1. Araştırma sürecinde öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olduğu dil gelişim ölçütleri (Örneğin 10., 12 ve 15. maddeler) belirlenip bu kazanımları gerçekleştirmeye yönelik ek uygulamalar gerçekleştirilebilir.

2. Yaratıcı drama etkinlik programında yer alan etkinlikler, değerlendirme sonuçları temelinde tek tek değerlendirilip olumlu ve olumsuz yönleri belirginleştirilebilir. Bu etkinlikleri kullanacak eğitimcilerin etkinliklerin olumlu ve olumsuz yönlerini görebilmeleri için gerekli uyarılar yapılabilir.

3. Uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunların (daha çok hazırlık gerektirme, ders araç-gereçlerini sağlama ve ortamı düzenleme engelleri, sınıf yönetimi) nedenleri düşünülebilir ve bu nedenlerin çözümüne ilişkin gerekli uyarılar yapılabilir.

4. Araştırmacı, uygulama sürecinde yaratıcı drama yöntemini uygulama yeterliğine ilişkin olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyabilir ve böylelikle araştırmacılarda ve eğitimcilerde farkındalık yaratabilir.

5. Çalışmada dil kullanımı konusunda güçlük yaşayan öğrencilerde bir gelişim olduğu gözlenmiştir. Bu öğrenciler ayrı olarak ele alınabilir ve bireysel öğretimle dil gelişimleri daha da desteklenebilir.

6.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Yaratıcı drama destekli anadili öğretiminin dil gelişimine etkisi KKTC'de okulöncesi düzeyi dışındaki diğer öğretim kademelerinde de yürütülebilir.

2. Çalışmada deneysel desen kullanılmış ve nitel veriler elde edilmiştir. İleriki çalışmalarda yaratıcı dramanın dil gelişimine etkisi tarama türündeki araştırmalarla da araştırılabilir.

3. Çalışmada okulöncesi öğrencileri ile çalışılmıştır. İleriki çalışmalarda yaratıcı dramanın dil gelişimine etkisini belirleyebilmek için okulöncesi öğretmenleri de örneklem olarak alınabilir.

4. Çalışmada kullanılan yaratıcı drama etkinlikleri belirli kitaplardan derlenerek alınmıştır. İleriki çalışmalarda özgün yaratıcı drama etkinlikleri oluşturulabilir ve dil gelişimine etkileri incelenebilir.

5. Çalışmada okulöncesi eğitimde yaratıcı dramanın dil gelişimine etkileri değerlendirilmiştir. İleriki çalışmalarda diğer gelişim alanları (motor, sosyal, duygusal, bilişsel) temel alınabilir.

6. Bu çalışma 4-5 yaş grubu öğrencileri ile yürütülmüştür. İleriki çalışmalar diğer yaş gruplarındaki öğrenciler ile çalışılabilir.

7. Bu çalışma özel bir okulöncesi kurumunda yürütülmüştür. İleriki çalışmalar devlet okullarında da yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel. Ö.(2013). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akköse. E. (2008). *Okul Öncesi Eğitimi Fen Etkinliklerinde Doğa Olaylarının Neden Sonuç İlişkilerini Belirlemede Yaratıcı Dramanın Etkililiği*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akoğuz. A. ve Akoğuz. M. (2011). *Yaratıcı Drama Etkinlikleri*. İstanbul. Final Kültür Sanat Yayınları.
- Aksarı. S. (2005). *Okul Öncesinde Drama ve Drama Yoluyla Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Aral. N. , Kandır. A. ve Yaşar. M. (2001). *Okul Öncesi Eğitim 2*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Aslan, K. (2001). Eğitimin Toplumsal Temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 16-30.
- Aykaç. M. (2011). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurulan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balat. G. ve diğerleri. (2010). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Baykent. N.(2003). Okuma Yazmaya Hazırlık Temelinde Okul Öncesi Ve İlköğretim 1. Sınıf Öğretmenlerinin Yazı- Çizgi Çalışmalarına İlişkin Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Bayrakçı, M. (2007). Okulöncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Beehner, B. M. (1990). Creating a Drama Script For Dynamic Classroom Learning. *Drama in Education*, 110(3): 283-289.
- Beycioğlu. K. ve Aslan.B. (2012). Öğretmen Ve Yöneticilerin Öğretmen Liderliğine İlişkin Görüşleri: Bir Karma Yöntem Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 18 (2), 191-223.
- Beyoğlu, Ü. (2014). Okulöncesi Öğrencilerinde Dil ve Beden Kullanımının Yaratıcı Drama Yöntemiyle Geliştirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

- Bumin, N. (2003). *24-72 Aylıkken Ne Yapabilirim? Gelişim Basamaklarını Değerlendirme El Kitabı*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Büyüköztürk. Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cafoğlu. Z. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Ceylan. Ş. ve Ömeroğlu. E. (2012). Yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan 60-72 aylar arasındaki çocukların sosyal- duygusal davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 63-80.
- Ceylan, Ş. (2011). *Okul Öncesi Çocuk ve...* 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cömertpay, B. (2006). Dramanın 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Dil Edinimine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çakır, B. (2008). Anasınıfı Türkçe Dil Etkinliklerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Çevik, H. (2006). Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Drama Tekniğinin Kullanımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dalbudak, Z. (2006). Anaokulu Öğretmenlerinin Drama Etkinliklerini Kullanmaları Üzerinde Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dalğar. G. (2011). Okulöncesi Öğretmenlerinin Ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Dalkılıç. N.(2002). *Okul Öncesi Eğitimde Üniteler, Belirli Günler ve Haftalar*. İstanbul: Epsilon Yayınevi:
- Darıca. N. (2007). *Çoklu Zeka Kuramına Uygun Gelişimsel Etkinlikler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Demirel, Ö. (2004). *Türkçe Programı ve Öğretimi*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Dirim, A. (2002). *Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama*. İstanbul: Esin Yayınları.
- Düşek, G. (2008). 2006 Yılında Uygulamaya Konulan Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkında İlköğretim Müfettişleri, Okulöncesi Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi: Ordu ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erbay, F. (2009). Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Verilen Yaratıcı Drama Eğitiminin Çocukların İşitsel Muhakeme Ve İşlem Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eti, İ. (2010). Drama Etkinliklerinin Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devameden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Becerileri Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Farris, P. J. & Parke, J. (1993). To be or not to be: What Students Think About Drama. *Clearing House*, 66 (4), 231-235.
- Gögebakan. Y. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Kültür Varlıklarını Tanıma Ve Sahip Çıkma Bilinçlerinin Oluşmasını Belirlemeye Yönelik Başarı Testi Ve Tutum Ölçeği Çalışması*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi: Yıl 4, Sayı 6.
- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. (2002). *Çocuk Eğitiminde Yaratıcı Drama*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Gönen. M. (2009). *Çocuk Eğitiminde Yaratıcı Drama*. İstanbul: Epilson Yayıncılık.
- Gönen. M. (2010). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Dil Etkinliklerini Uygulama Biçimlerinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40.
- Görgülü, F. (2009). Drama Destekli Kubaşık Öğrenme Etkinliklerinin Okul Öncesi 5-6 Yaş Çocuklarının İletişim Becerilerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Gözalan. E. (2013). Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Dikkat Ve Dil Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Güven, N. ve Bal, S. (2004). *Dil Gelişimi*. 3. Baskı, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

- Güven, A. Z. (2012). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe Derslerinde Drama Yönteminin Kullanımı Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1(2), 52-66.
- Haktanır, G ve Diğerleri. (2009). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Hopurcuoğlu. A. (2010). Okulöncesi eğitimine Devam Eden Türk Çocuklarının Dil Gelişimi Açısından Fiilimsi Kullanımlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- İlhan, A. Ç. (2005). Tiyatro Ve Eğitim Biliminde Plastik Sanatların Rolü. Estetik Eğitimde Sanat Biliminin Rolü. Çağdaş Estetik Eğitimi Seminerler Dizisi 1. Alman Kültür Merkezi ve Sanat Eğitimcileri Derneği, Ankara.
- Kara, Ö. T. (2010). Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kırmızı. F. S. (2008). Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Tutum Ve Okuduğunu Anlama Stratejileri Üzerine Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 95-109.
- Koç, N. (2009). Eğitimde Dramanın Altı Yaş Çocuklarının Dil Gelişimleri Üzerindeki Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Konrot, A. (2007). İletişim, Dil Ve Konuşma Bozuklukları. *Dil ve Kavram Gelişimi*, (Ed. S. Topbaş), 3. Baskı. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Korkmaz. P. (2005). *Eğitici Drama Yöntem ve Uygulamalı Etkinlikler*. İstanbul: Esin Yayıncılık.
- McCaslin, N. (1999). *Creative Drama in the Classroom and Beyond*, Seventh Edition, New York: An Imprint of Addison Wesley Longman, Inc.
- Oktay, A. ve diğerleri. (2003). *Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?* İstanbul. Ya-Pa Yayıncılık.
- Okvuran. A. (2002). Dramanın Öğretimi Ve Dramaya Dayalı Öğrenme. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(1), 115-131.
- Önder. A.(2003). *Okul Öncesi Çocuklar İçin Eğitici Drama Uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Önder, A. (2004). *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama Kurumsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Temelleri*, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Özen. Ş. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Ve Aile: Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Öztürk. A. (2008). Okulöncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şimşek. N. ve Çınar. Y. (2008). *Okul Öncesi Dönemde Fen ve Teknolojileri Öğretimi*, Ankara. Anı Yayıncılık.
- Şişman. M.(2013). *Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi*: Ankara. Pegem Yayıncılık.
- Taner, M. ve Başal, H. A. (2005). Farklı Sosyo Ekonomik Düzeylerde Okul Öncesi Eğitimi Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerin Dil Gelişimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2): 395-420.
- Tekin. J. (2012). Okul Öncesi Eğitim Almış Ve Almamış 1. Sınıf Çocuklarının Yaptıkları Resimleri İle Öğretmen Algılarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Temiz. G. (2002). Okulöncesi Eğitimin Çocuğun Dil Gelişimine Olan Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tokgöz. İ. D. (2006). Okulöncesi Çocuklarına Yönelik Kitapların Dil Gelişimi Ve Anlambilim Açısından Değerlendirmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Topçu. Z. (2012). Okulöncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerine Okula Uyum Ve Türkçe Dil Becerilerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Toye, N. & Prendville, F. (2003). *Drama and Traditional Story for the Early Years*, London and New York, Routledge Falmer Taylor & Francis Group.
- Tulu. Y. (2009). Anadili Türkçe Olan Ve Anadili Türkçe Olmayan (iki dilli) 4-7 Yaş Çocukların Dil Düzeylerine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Uyanık. Ö. (2010). Ankara Örnekleminde Kaufman Erken Akademik ve Dil Becerileri Araştırma Testi'nin 61-72 aylık Türk Çocuklarına Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uyar, N. (1995). Anaokuluna Devam Eden 60-72 Aylık Çocuklarda Destekleyici Olarak Uygulama Eğitiminde Drama Programının Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazıcı. E. (2010). 61-72 Aylık Çocuklar İçin Okuma Yazma Becerileri Araştırma Testi'nin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yeğen. G. (2007). Yaratıcı Drama. *İlköğretim Online Öğretim Uygulamaları Serisi*, 2(2): 1-4.

Yıldırım. Ş. ve Şimşek. H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK 1: DRAMATİZASYON DESTEKLİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN ETKİNLİKLER

DERS PLANI 1

Tarih: 07.04.14

Süre:15 dk.

Amaç ve Kazanımlar:

A4- K7 : Kendini sözel olarak ifade edebilme K7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikâyeler anlatabilirim.

Konu: Mevsimler oyunu

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Eğitsel oyun, Soru-cevap

Araç-Gereçler: İçine kuru fasulye doldurulmuş 10x10 cm boyutlarında bezden torba küçük kartonlar üzerine çizilmiş mevsime özgü resimler(kuzu-ilkbaharda doğar, güneş-ilkbaharda daha çok ısıtır, kaplumbağa-kış uykusundan uyanır gibi)

İşleniş:

Aşama 1

Oyunun başlangıcında çocuklar öğretmenleriyle birlikte ayakta daire olurlar. Daha önceden hazırlanmış olan, üzerlerine ilk baharla ilgili nesneler/özellikler resmedilmiş kartonlar, oyuna katılan çocukların boyunlarına iple asılır. Öğretmen, boyunda asılı olan karta bakarak hangi özellik ya da nesne olduğunu söyler. Örneğin: ben “papatyayım” ve “sen nesen”? diyerek fasulye torbasını başka bir çocuğa gönderir. Fasulye torbasını eline alan çocuk da ilkbaharla ilgili ne olduğunu söyler.(örneğin, “ben leyleğim,ben kuzuyum, ben koyunum,ben güneşim, ben kaplumbağayım)” gibi ve torbayı “sen nesen” diyerek diğer çocuğa gönderir tüm çocuklar hangi rolde olduklarını söyleyene kadar devam edilir.

Aşama 2

Bu aşamaya gene öğretmen başlar ve bu kez “ben papatyayım ilkbaharda açarım” diyerek ilkbaharda kendisinde olan değişmeyi söyler ve fasulye torbasını bir çocuğa gönderir torbayı alan çocuk örneğin, ben “leyleğim ilkbaharda soğuk ülkelere sıcak ülkelere gelirim yada ben ırmağım ilkbaharda sularım artar, derinleşirim” diyerek torbayı başka arkadaşına gönderir oyun tüm katılanlar kendindeki değişmeyi söyleyinceye kadar devam eder.

Aşama 3

Öğretmen “sen kaplumbağasın, ilkbaharda kış uykusundan uyanırsın” diyerek torbayı, kaplumbağa rolündeki çocuğa gönderir. Torbayı alan çocuk da örneğin, “ sen güneşsin, ilkbaharda ısıtmaya başlarsın” diyerek yanıtlar ve aynı şekilde torbayı güneş rolündeki çocuğa gönderir. Torbayı alan “güneş”, “sen kuzusun ilkbaharda doğarsın” diyerek kuzu rolündeki çocuğa torbayı gönderir. Oyun böylece tüm çocuklar bir diğərinin rolünü ve ondaki değişmeyi söyleyinceye kadar devam eder (Önder, 2003).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanılmış ve etkinlik sonucunda çocukların 14’ü (%70) olumlu düşünmekteyken, 4’ü (%20) kararsızdır, 2’si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 2

Tarih: 08.04.14

Süre: 15-20 dk

Amaç ve Kazanımlar: Problem çözme, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma, alıcı ifade edici dili etkin kullanabilme, ardışıklık kurabilme.

Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama yollarla ifade eder. A4- K7 : Kendini sözel olarak ifade edebilme K7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Kriter No 3 : Resimleri mantıklı bir şekilde açıklayabilirim.

Konu: Kitap yapalım.

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Gösterip yaptırma

Araç-Gereçler: Dergi ve gazeteler, A4 boyutunda beyaz kağıt yada fon kartonu (kitap sayfası olarak kullanmak üzere), yapışkan, makas, delgeç, bir parça ip ya da rafya, boya kalemleri, düğmeler, boncuklar, pullar, renkli kap kağıtları, kurdeleler vb. artık materyaller.

İşleniş: Uygulama öncesi dergi ve gazeteleri inceleyiniz ve beğendiğiniz resimleri (10-12 adet) kesiniz. Kestiğiniz resimleri yan yana diziniz ve resimde gördükleriniz hakkında sohbet ediniz. Daha sonra birkaç resim arasında ilişki kurarak bir öykü oluşturmaya çalışınız. Resimleri tek tek, beyaz kağıda sayfanın altına gelecek şekilde yapıştırınız. Her sayfanın altındaki boşluğa çocuğun resimle ilgili anlattığı öyküyü yazınız. Öykünüze bir isim bularak kitabınızın kapağını hazırlayınız. Sayfaların yan tarafını delgeç ile delerek ip ya da kurdele ile bağlayınız. Kitabınızı tamamladıktan sonra bir kez de öykünüzü bu şekilde anlatınız. (Darıca, 2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanılmış ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 16'sı (%80) olumlu düşünmekteyken, 2'si (%10) kararsızdır, 2'si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 3

Tarih: 09.04.14

Süre: 15 dk

Amaç ve Kazanımlar: Sesleri tanıma , ses ile kaynağını eşleştirme, seslerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilme, dikkatini yoğunlaştırma, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma. Amaç 1: Sesleri ayırtedebilme, Kazanım 1: Sesin kaynağını söyler Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Ses avına çıkıyorum.

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Gezi-gözlem.

Araç-Gereçler: İçinde bulunduğunuz çevrede bulunan nesneler, oyuncaklar, eşyalar, 2 adet kaşık (tahta- metal)

İşleniş: Çocukla birlikte elinize kaşıklarınızı alarak içinde bulunduğunuz çevrede ses avına çıkınız. Kaşıklarınızı bazı eşyaların (tahta, plastik, cam, metal...vb.) üzerine vurarak çıkan sesi dinleyiniz. Sesleri karşılaştırarak özellikleri hakkında konuşunuz (ince-kalın..vb.) kaşıklarınızı yumuşak yastık, pelüş battaniye...vb eşyalara vurarak çıkan sesi dinleyiniz. Sert zeminin seslerin duyulmasındaki önemini göstererek açıklayınız. Aynı zemin üzerine hem tahta hem de metal kaşıkla vurarak çocuğun çıkan sesleri dinlemesi ve aradaki farklılığı ayır edebilmesini sağlayınız (Darıca, 2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanılmış ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 5'i (%25) kararsızdır, 3'ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 4

Tarih:10.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Soru- sorma becerisinin gelişimi, resimleri anlamlı yorumlama, hikaye anlatabilme, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma, alıcı ve ifade edici dil gelişimi, sözcük dağarcığının gelişimi.

Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 2: Dinlediklerine ilişkin sorular sorar, Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 5: Dinlediklerini resim, müzik drama gibi yollarla ifade eder.

Dil Gelişimi Kriter No, 12: Sürekli olarak “ neden”? ,”nasıl”? , nezaman” ? Gibi sorular sorabilirim.

Konu: Hayvanlar nerede yaşar?

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Sergi, Bireyselleştirilmiş Öğretim, Gösterip Yaptırma

Araç-Gereçler: Dergi ve gazetelerden kesilmiş kara, hava ve denizde yaşayan hayvan resimleri, mavi, beyaz, kahverengi fon kartonları.

İşleniş: Etkinlik öncesi kara, hava ve denizi temsil edecek fon kartonlarını renklerine göre çocukla birlikte adlandırarak yan yana diziniz. Resimleri bir kutunun içine koyun ve her biriniz sıra ile birer resim seçerek, resimdeki hayvanı birlikte tamamlayınız. (adı, yaşadığı yer, beslenme şekli, çıkardığı ses vb...) ve ait olduğu fon kartonu üzerine yapıştırınız. Tüm resimleri bu şekilde inceledikten sonra çocuktan fon kartonlarına diğer detayları (ör: evler, bulutlar...vb.) çizmesini isteyiniz. Panolarınızı uygun bir yere asarak sergileyiniz (Darıca, 2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanışmış ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 13’ü (%65) olumlu düşünmekteyken, 4’ü (%20) kararsızdır, 3’ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 5

Tarih:11.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Alıcı – ifade edici dil gelişimi, dikkatini odaklayabilme, işitsel uyarıcıları fark edebilme, anlamlı yorumlayabilme, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanabilme, neden-sonuç ilişkisini kurabilme

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 1: Dinlerken/ konuşurken göz teması kurar, Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Kriteri No, 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilirim.

Konu: Dinle ve anlat.

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Beyin fırtınası.

Araç-Gereçler: Taşınabilir teyp, ritimde müzik parçalarının kayıtlı olduğu kaset.

İşleniş: Uygulama öncesi çok farklı duygular düşünceler uyandıran müzik parçalarını teybinize kaydediniz. Daha sonra çocukla rahat olabileceğiniz bir yerde bu müzikleri dinleyiniz. Bu sırada orkestradaki müzik aletlerinden çıkan sesler hakkında konuşabilirsiniz. Ör: “bu ses sana neyi hatırlatıyor”? “ bu sesi bir hayvan çıkartabilir mi?” nasıl bir hayvan olduğunu düşünüyorsun? Vb. sorularla çocuğun yaratıcılığını uyarabilirsiniz. Benzer şekilde makine ya da nesnelerde duyduğu sesi ilişkilendirmesini isteyebilirsiniz. Sesler hakkında yorumlar yaptıktan sonra müziğin ritimin göre bir öykü oluşturması yönünde çocuğa yardımcı olunuz. Gerekiyorsa bazı yerlerde model olunuz. Gerekiyorsa bazı yerlerde model olunuz. Çocuğun özgün düşüncelerini ifade etmesine fırsat veriniz (Darıca, 2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte akran değerlendirilmesi yapılmış, arkadaşlarının güzel yaptığını, akıllı durduklarını, yaramazlık yapmadıklarını ve yerinde oturmadılar gibi öz eleştiriler yapılmıştır.

DERS PLANI 6

Tarih:12.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Sözel iletişim becerilerini yerinde kullanma karşılaştırma yapabilme, soru sorabilme, sorulara uygun cevap verebilme, gruplandırma yapabilme, alıcı- ifade edici dili etkin kullanabilme, sözcük dağarcığının gelişimi.

Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 2: Dinlediklerine ilişkin sorular sorar, Amaç 5- Kazanım 3: Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.

Dil Gelişimi Kriter No, 13: Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilirim.

Konu: Yiyecekleri Tanıyorum

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru-cevap.

Araç-Gereçler: Beslenmeyle ilgili araç-gereçler, resimli kitaplar, yemek resimleri içeren dergi ve gazeteler, resimli broşürler, resim kağıdı, yapıştırıcı, makas.

İşleniş: Çocuklarla birlikte ilgili materyalleri alarak rahat olabileceğiniz bir konumda oturunuz. Beslenme araç ve gereçlerini tek tek inceleyip, özellikleri yönünde karşılaştırmalar yaparak nerede, ne zaman nasıl kullandıklarıyla ilgili sohbet ediniz. Çocuktan araç-gereçleri kullanıldığı yer ya da renk şekil boyut vb. özelliklerine göre gruplaması isteyiniz. Resimli kitaplardaki, dergi ve gazetelerdeki yemek resimleriyle ilgili sohbet ediniz. Ve bu sohbet sırasında “bu yemeğin içinde hangi yiyecekler olabilir?” sorusunu sorarak kullanılan malzemeleri tahmin etmesini isteyebilirsiniz. Dergi ve gazetelerden keseceğiniz yemek resimleri ile sabah, öğle ve akşam yemeği için bir menü hazırlayınız (Darıca,2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte öğretmen gözlemi yapılmış ve öğrencilerin etkinlikteki durumları (abartılı el-kol hareketleri yapıp yapmadıkları, grup etkinliklerine katılıp katılmadıkları, uyumluluğu) gözlemlenmiştir.

DERS PLANI 7

Tarih:13.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Dinleme becerisinin gelişimi, bilgiyi anlamlı yorumlama ve yerinde kullanabilme, sözcük dağarcığının gelişimi, kavram gelişimi, benzerlik ve farklılıkları karşılaştırabilme.

Amaç 6: Sözcük dağarcığı geliştirebilme, Kazanım 4: Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 6: 7 kelimedenden oluşan cümleleri kurabilirim.

Konu: Taşıtları Öğreniyorum

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru-cevap.

Araç-Gereçler: Oyuncak taşıtlar, taşıt resimlerinin bulunduğu dergi ve gazeteler.

İşleniş: Çocukla birlikte rahat bir konumda oturduktan sonra günlük yaşamda taşıtların hangi amaçlar için kullanıldığı ile ilgili sohbet ediniz. Oyuncak taşıtları birbirleri ile karşılaştırınız. Taşıt resimlerinin bulunduğu dergi ve gazeteleri birlikte inceleyiniz. İncelediğiniz resimlerle ilgili olarak “kaç tekeri var? , bu taşıta göre farklılıkları neler? Bu taşıtı hangi işlerimizde kullanıyoruz? Belediye otobüsü ile tatile çıkabilir miyiz? Neden?” vb. sorular aracılığı ile çocuğun bildiklerini ifade etmesine, bilmediklerini sorarak öğrenmesine yardımcı olunuz. Çocuğu kısa cevaplar vermesi yerine daha anlamlı, özgün ve bilgi içerikli cevaplar vermesi yönünde yardımcı olunuz. Gerekliyse taşıtlarla ilgili bir anısını anlatması ya da taklit etmesi yönünde çocuğu yönlendiriniz. Çocuğun ilgi ve isteğine göre etkinliği sürdürünüz (Darıca,2007).

Değerlendirme: Bu etkinlikte diğer öğretmen gözlem yapmış ve öğrencilerin kendilerini ifade edip edemediklerini gözlemlemiştir.

DERS PLANI 8

Tarih:14.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Amaç 2: Konuşurken sesini doğru kullanabilme, Kazanım 1: Nefesini doğru kullanır, Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 8: Üstlendiği role uygun konuşur.

Dil Gelişimi Kriteri No, 14 : Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Hayvanat Bahçesine Gezi

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Düz-anlatım, Bireyselleştirilmiş Öğretim.

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Oğulcan yatağında uyuyormuş (gözler kapalı uyuyormuş gibi yapılır). Sabah olunca horoz ötmüş (çocuklar üüüüüüüüüüüüüüüü) oğulcan kalkmış gerinmiş(gerinme öykülenmesi yapılır) sonra elini, yüzünü yıkamış, dişlerini fırçalamış (el-yüz yıkama ve diş fırçalama yapılır) yavaş yavaş giyinmiş, kahvaltısını yapmış (önce gömlek, sonra pantolon daha sonrada ceket geyinme öykülenmesi yapılır). Hayvanat bahçesine gitmek için yola çıkmışlar. Caddeden karşıya geçmek için sağına, soluna bakmış (baş sağa-sola çevrilir) çabucak karşıya geçmiş bir de ne görsün her kafeste ayrı bir hayvan bir kafeste kediler (miyavlama..) bir kafeste köpekler (havlayarak gezinilir) ileride kurtlar da var (uluyarak gezinilir) bak burada tavuklar (gıdıklayarak gezinilir) ördeklerde şuradalar (çömelmiş vaziyette bileklerinden tutularak yürünür). Tavşanlar zıp zıp zıplar (yere çömelerek zıplaya zıplaya dolaşır). Ya kaplumbağalar evlerini nasıl sırtlarında taşıırlar (öne doğru eğilip yürürken tısss tısss sesler çıkartılır). İleride kocaman aslan (kükreme öykülenmesi yapılır) kepçe kulaklı fil (kollar öne uzatılıp birleştirilerek fil öykülenmesi yapılır). Upuzun bir zürafa (uzun boy öykülenmesi yapılır), derken Oğulcan yorulmuş (yorgunluk öykülenmesi yapılır) zaten, akşamda olmuş evin yolunu tutmuş (yürüme öykülenmesi yapılır). Uzanmış yatağına mışıl mışıl uyumuş (iki el avuç içleri birleştirilerek yastık yapılır, baş üzerine konur) (Dalkılıç,2003).

Değerlendirme: Bu etkinlikte diğer bir öğretmenin gözlemlediği, konuşmalarının akıcılığı ve göz teması kurup kurmadıkları gözlemlenmiştir.

DERS PLANI 9

Tarih:15.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: İlkbahar mevsimin özelliklerini ayırt edebilme, yaratıcı düşünme süreçlerini geliştirebilme, parçadan bütüne bir hikaye oluşturma yeteneğini geliştirebilme, hızlı düşünme ve düşündüğünü ifade etme sürecini destekleyebilme.

Amaç 4: kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 3 : belli bir konuda konuşmayı başlatır, Amaç 4- Kazanım 7: duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar, Dil Gelişimi Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: İlkbahar Mevsimi

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon,Gösterip yaptırma, Eğitsel oyun

Araç-Gereçler: İlkbahar mevsimi ile ilgili kitaplar, ansiklopediler, resim kartları ve slaytlar

İşleniş: Çocuklara önce ilkbaharın genel özelliklerini tanıtıcı kitaplar, ansiklopediler, resim kartları ve slaytlar gösterilir. Genel özellikleri ile konu çocuklara aktarıldıktan sonra çocuklara şöyle bir yönerge verilir. “ hadi şimdi kulaktan kulağa oynayalım; ama herkes kendisinden bir öncekinin söylediği ile ilgili bir kelime daha ekleyerek yanındakine söyleyecek ve konumuz ilkbaharla ilgili bir hikaye olacak. En son söyleyen kişi hikayeyi tamamlayacak. Özellikle beşer kişilik gruplar oluşturalım. Bakalım hangi grup en değişik hikayeyi oluşturacak”. Bu açıklamadan sonra çocuklar gruplara ayrılır. Grupların başındaki çocuklar ilkbahar ile ilgili bir kelime söyleyerek başlarlar ve yönergeye göre çalışma tamamlanır. Sonunda her grubun son çocuğu, tamamlanan hikayeyi anlatır. Örneğin;

1. Çocuk → Ayşe
2. Çocuk → Uyandı
3. Çocuk →Dişini
4. Çocuk →Fırçaladı
5. Çocuk → çok güzel kahvaltı...

Son çocuk bir veya birden fazla kelime ile anlamlı bir cümle oluşturabilir (Aksarı, 2005).

Değerlendirme: Bir diğer öğretmen gözlemine göre, konuşmaların akıcılığı, göz teması kurup kurulmadığı, yaratıcı düşüncenin ve hayal gücünü kullanıp kullanılmadığı gözlemlenmiştir.

DERS PLANI 10

Tarih:16.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Çocukların hoşlandığı karakterlerle karikatürü tanıtabilme. Dil gelişimine katkıda bulunabilme, kelime hazinesini arttırabilme, karikatürü tanıtabilme, sesli-sessiz kavramını tanıtabilme.

Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 1: Dinlediklerini başkalarına anlatır, Amaç 6: Sözcük dağarcığını geliştirebilme, Kazanım 5: Zıt anlamlı sözcüklere örnek verir.

Dil Gelişimi Kriter No, 9: Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp, olaylar arasında ilişki kurabilirim.

Konu: Haberleşme

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon,

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Üzerinde Temel ve Safnaz'la ilgili karikatür olan kağıtlar çocuklara dağıtılır. Bu karikatürde bulunanları tanıyıp tanımadıkları sorulur. Cinsiyetleri, kaç yaşında olabilecekleri, nerede oldukları, şu anda ne yaptıkları konularında konular yöneltilir. Çocuklar sırayla birer cümle söyleyerek bir olay yaratır. Rol dağılımı yapılarak çocuklar, Safnaz ve Temel ile ilgili bu olayı canlandırırlar. Daha sonra eğitimci çocuklara gazete ve dergiler dağıtarak karikatürleri kesmelerini ister ve bir karikatür kitabı oluşturulur. Çocuklar karikatürleri konuştururlar, bu konuşmalar karikatürlerinin altına yazılarak etkinlik tamamlanır (Aksarı, 2005).

Değerlendirme: Bir diğer öğretmen görüşüne göre, çocukların kelime hazinelerindeki sözcük dağarcığını kullanabilmelerini hayal dünyalarını yansıtır sözel olarak ifade edebilmeleri gözlemlenmiştir.

DERS PLANI 11

Tarih:17.04.14

Süre: 15 DK.

Amaç ve Kazanımlar: Alıcı- ifade edici dil gelişimini desteleyebilme, kendi duygu, düşünce ve isteklerini özgürce ifade edebilmeleri ve kendilerine güven duymaları için fırsat tanıyabilme, hayal güçlerini kullanarak yarım bırakılan hikayeyi tamamlayabilmelerini destekleyebilme, yaratıcılığını kullanarak özgün ürün oluşturabilmelerini sağlayabilme.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikâyeler anlatabilirim.

Konu: Vücudumuz

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Grup çalışması, Sergi

Araç-Gereçler: Renkli tuz seramikleri

İşleniş: Eğitimci çocuklara hikaye anlatmaya başlar ve hikayenin en heyecanlı yerine hikayeyi keserek bundan sonraki kısmın çocuklar tarafından tamamlanmasını ister. “çok uzaklarda yemyeşil büyük ağaçların bulunduğu çok çeşitli hayvanların yaşadığı bir orman varmış. Bu ormanın içinde de küçük bir köy ve bu köyde yaşayan insanlar bulunmaktaymış ormanın derinliklerinde bulunan bir mağarada kocaman elleri, upuzun kolları, kocaman ayakları, uzun ve kalın bacakları ve büyük bir kafası olan bir dev yaşarmış. Dev her yıl bahar geldiğinde mağarasından dışarı çıkar ve korkunç bir gürültüyle ormanda gezinirmiş. Yine böyle bir bahar günü, dev mağarasından çıkmış ve kocaman ayaklarını yere vurarak dolaşmaya başlamış. Ancak bu kez ayak sesinin dışında komik bir ses daha geliyormuş devden...” Çocuklar hikayenin gelişme ve sonuç bölümlerini iki grup oluşturarak anlatır. Ardından meydana getirdikleri bu hikayenin kahramanı olan devi, kendilerine verilen renkli tuz seramiği hamurlarını kullanarak yaparlar. Yapılan devlerin sınıfın bir köşesine konularak sergilenmesi sağlanır (Aksarı, 2005).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanışmış, değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 15'i (%75) olumlu düşünmekteyken, 3'ü (%15) kararsızdır, 2'si (%10) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 12

Tarih:18.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Alıcı –ifade edici dil gelişimini destekleyebilme, küçük kas motor gelişimde el-göz koordinasyonunun gelişimini destekleyebilme, geri iletim yaparak bellek gelişimini destekleyebilme, kendi duygu, düşünce ve isteklerini özgürce ifade edebilmeleri ve kendilerine güven duymaları için fırsat tanıyabilme.

Amaç 3: Türkçeyi doğru kullanabilme, kazanım 2 : konuşmalarında temel dil bilbilgisi kurallarına uygun konuşur.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilirim.

Konu: Meslekler

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Grup çalışması, Tartışma

Araç-Gereçler: Sopalı kuklalar

İşleniş: Hikaye anlatımı öncesinde eğitimci çocukların dikkatini çeşitli meslek gruplarına ait parmak oyunu, tekerleme, şiir veya bilmecelerle konu üzerine yoğunlaştırır. Çocukları üç gruba ayırarak, her gruba ayrı bir meslek ismi söyler ve bu mesleklerle ilgili sopalı kuklaları da kullanarak bir hikaye oluşturmalarını ister. Her çocuk bir veya iki cümle ile bu hikayeye katkıda bulunmalıdır. Oluşturulacak hikayenin giriş, gelişme ve sonuç kısımlarından oluşması gerektiği de eğitimci tarafından ifade edilir. Uygulamanın ardından bir tartışma açılarak çocukların mesleklerle ilgili bilgileri irdelenir (Gönen,2009).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanılmış ve, değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 13

Tarih:19.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Hızlı- yavaş, alçak-yüksek, ses tonlarını algılayabilme. Kızgın, mutlu, sevecen, hırçın, üzgün somurtkan vb. yüz ifadelerine göre şarkı söyleyebilme.

Amaç 2: Konuşurken sesini doğru kullanabilme, Kazanım 3: Konuşurken sesinin tonunu işitebilir biçimde ayarlar, Amaç 2- Kazanım 4: Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 4: Tek başıma 3-4 mısralık basit şarkılar söyleyebilirim.

Konu: Şarkı söyleyelim

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Gösterip yaptırma

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Eğitimci çocuklardan “ pazara gidelim” adlı şarkıyı söylemelerini ister. Daha sonra şarkı eğitimcinin “alçak sesle, yüksek sesle,yavaş-hızlı söyleyelim”, direktifine uygun olarak çocuklar şarkıyı söylerler. Sonra eğitimci çocuklara şu soruyu sorar: “şimdi çok üzgün olduğunuz bir zamanı düşünmenizi istiyorum. Ne tür duygular hissetmişsiniz? Yüzünüzün hali nasıldı? Bunları bir hatırlayın. Daha sonra kendinizi üzgün hissettiğiniz zamanlarda yüzünüzün aldığı şekli çizmenizi istiyorum.” Eğitimci aynı soruyu diğer durumlar içinde sorup çocuklardan bunları kartlara çizmelerini ister. (kartlar bir kitap haline de getirilebilir). Çocukların resim çizmeleri bittikten sonra bu kartlar hep birlikte incelenmeye başlanır. Daha sonra eğitimci “şimdi bu şarkıyı kendinizi üzgün hissettiğiniz anlardaki duygularınızla söylemenizi istiyorum” dedikten sonra çocuklar şarkıyı o şekilde söylerler. Şarkı diğer durumlara uygun bir şekilde söylendikten sonra etkinlik tamamlanır (Dalkılıç,2002).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yüz ifadeleri kullanışmış ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 10’u (%50) olumlu düşünmekteyken, 6’sı (%30) kararsızdır, 4’ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 14

Tarih:19.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Yaratıcılık ve hayal gücünün gelişimini destekleyebilme. Taşıt araçlarının tanınmasını sağlama.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7 : Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Taşıtlar

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Grup çalışması, Bireyselleştirilmiş öğretim

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Çocuklar sınıf içerisinde gelişi güzel dururlar. Eğitimci bir yönerge verir. “şimdi herkes dört kişiden oluşan bir taşıt aracı oluştursun. Bu araç karada mı, havada mı, yoksa denizde mi gider? Aracınızın özelliklerini anlatın. Aracınız ne ile çalışıyor? Kendinizi diğer araçlara tanıttın.” (Aksarı,2005).

Değerlendirme: Etkinlikte yüz ifadeleri kullanılmıştır. Ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 9’u (%45) olumlu düşünmekteyken, 6’sı (%30) kararsızdır, 5’i (%25) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 15

Tarih: 20.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirebilme, ifade edici ve alıcı dil gelişimini destekleyebilme.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7 : Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Nesneler ve Yerler

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru cevap

Araç-Gereçler: Taş, kum veya küçük çakıllar

İşleniş: Eğitimci çocuklar sınıfa girmeden önce şu hazırlıklarını yapar. (bu çalışma çocuklar bahçeden içeri girmeden önce veya temizliklerini yapmak için onlar lavabodayken yapılabilir.) Bir dolabın, kutunun, kaloriferin, duvarın veya bir başka odanın, girişinden yararlanarak sanki oradan çıkıyormuş veya yol oraya gidiyormuş gibi talaş dökerek (taş, kum da olabilir) bir yol hazırlar. Çocuklar içeri girdiklerinde dikkatlerini buraya çeker ve üzerinde konuşmaları için onlara sorular yöneltilir. Bunlar ne olabilir? Bu talaşı kim dökmüş olabilir? Amaçları ne olabilir? Bir yerden mi boşaltıyorlar yoksa bir yere mi taşıyorlar? Böyle bir şeyi başka nerelerde görebiliriz? Hayvan ya da insanlar bunun gibi yol ya da tünel yapabilirler mi? Ne amaçla yaparlar? Hangi hayvanlar toprağın altında tünel yapar? gibi çocukların da cevaplarıyla yönelecek sorular sorabilir. Cevaplar toplanır ve buna uygun bir hikaye de çocuklar tarafından oluşturulabilir (Önder,2003).

Değerlendirme: Bu etkinlikte yine yüz ifadeleri kullanılmış, ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 12'si (%60) olumlu düşünmekteyken, 4'ü (%20) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 16

Tarih: 21.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Çocukların meyve- sebzeleri tanıma, tanımlama ve ayırt edebilmelerini sağlayabilme. Yaratıcı düşünme süreçlerini geliştirebilme. İfade edici dil gelişimlerini destekleyebilme.

Amaç 8: Görsel materyalleri okuyabilme, Kazanım 4: Görsel materyalleri açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 3: Resimleri mantıklı bir şekilde açıklayabilirim

Konu: Meyve ve Sebzeler

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru cevap, Bireyselleştirilmiş öğretim

Araç-Gereçler: Mevsime uygun çeşitli meyve ve sebzeler.

İşleniş: Eğitimci çocuklara mevsime uygun hangi meyve ve sebzeleri bildiklerini sorar. Ve onların ifade ettiği meyve ve sebzeleri panoya listeler. Eksik olanlar hakkında çocukları bilgilendirir. Hatta bu meyve ve sebzelerle ait sınıfta bulunan resimli kartlarda çocuklar tarafından panoya asılabilir. Eğitimci çocuklardan her birinin değişik bir meyve veya sebze olduğunu bilmiyordur. Her çocuk, diğerlerinin kendisinin ne olduğunu bilebilmesi için olduğu sebze ve meyveye ait tanımlayıcı özelliklerden söz eder. Örneğin, “seçtiğim şeyin rengi kırmızıdır, lezzeti tatlıdır,” gibi ifadeler kullanılabilir. Diğer çocuklarda bu ifadelerden yola çıkarak arkadaşlarının ne olduğu ile ilgili tahminde bulunur (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Değerlendirme: Bu etkinlikte de yüz ifadeleri kullanılmıştır. Değerlendirme sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 8’i (%40) olumlu düşünmekteyken, 7’si (%35) kararsızdır, 5’i (%25) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 17

Tarih:22.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: İfade edici dil gelişimini destekleyebilme. Yaratıcı hayal gücünü destekleyebilme. Problem çözme becerilerinin gelişimini destekleyebilme.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Hayal Gücü

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru cevap, Bireyselleştirilmiş öğretim

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Eğitimci çocuklarla birlikte daire şeklinde yere oturur ve çocuklara bazı yönergeler vererek hayal güçlerini harekete geçirmelerine yardımcı olur. Daha sonrada çeşitli sorular yönelterek cevaplamalarını ister. Her soru için farklı bir çocuk seçilir ve bu çocuk hem beklenen hareketleri yapar hem de neler hissettiğini sözel olarak ifade eder. Bu sorular şunlar olabilir:

- Şimdi hepiniz bulutların üzerinde olduğunuzu düşünün, kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Eğer yaşadığınız evde yada apartmanda yangın çıkarsa ne hissedersiniz?
- Yarı belinize kadar suyun içindeyseniz ne hissedersiniz?
- Karın ya da çamurun içindeyseniz kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Bir tepeden aşağı hızla iniyorsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Dar ve çıkıntılı bir kayanın üzerinde duruyorsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Cambazların yürüdüğü ipin üzerinde yürüyorsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Yapıştırıcıya bastıysanız kendinizi nasıl hissedersiniz?

- Sıcak ve dolu bir şey taşıyorsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Hiçbir şey göremeyecek durumdaysanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Yağlı bir zemin üzerinde yürümeniz gerekiyorsa kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Taşlarla kaplı bir alandan çıplak ayakla geçmek zorunda kaldıysanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Ayakkabılarınız ayağınızı sıkıyorsa kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Çok sıkıştınız hemen tualete gitmeniz gerekiyor kendinizi nasıl hissedersiniz?
- Karnınız çok acıktı ve çok susadınız. Kendinizi nasıl hissedersiniz? (Aksarı,2005).

Değerlendirme: Bu etkinlikte de yüz ifadelerine yer verilmiş ve, değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 11'i (%55) olumlu düşünmekteyken, 5'i (%25) kararsızdır, 4'ü (%20) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 18

Tarih:23.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirebilme. Dili etkin şekilde kullanabilmeyi sağlayabilme. Bir olaydaki akıcılık ve uyumu sağlamaya yardımcı olabilmeye. Grupla birlikte ürün ortaya çıkartarak kendilerine olan güveni artırabilme.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım, 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar, Amaç 4- Kazanım 2 : Sohbeta katılır.

Dil Gelişim Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Havaalanına Gidiyoruz

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Soru cevap, Beyin fırtınası

Araç-Gereçler: Resim kağıdı ve boya kalemleri

İşleniş: Eğitimci çocukların ilgisini çekecek bir hikaye anlatmaya başlar ve hikayenin geri kalan kısmını çocukların tamamlaması için onları yönlendirir. Hikaye şöyle başlamaktadır; “bir gün anaokulundaki tüm çocuklar ve öğretmenleri havaalanına geziye gitmişler. Koridorlardan geçerlerken birden karşısına çok büyük bir...”

Bu şekilde başlayan hikayeyi eğitimci çocuklara şöyle sorular sorarak yönlendirir, geliştirir.

- Acaba karşısına ne çıkmış?
- Orada neden bulunuyormuş?
- Çocuklar onu görünce ne yapmışlar?
- Bu nasıl bir nesneymiş? Rengi, büyüklüğü, biçimi nasılmış?
- Sonra çocuklar havaalanında neler yapmışlar?
- Nerelere gitmişler?

Bu çalışmanın son aşamasında da eğitimci çocukların oluşturduğu bu hikâyeyi onlara anlatır ve resimlemelerini ister. Çocuklar tarafından oluşturulacak kitaplar da sonra sergilenir.

Değerlendirme: Bu etkinlikte de öğrencilerin yüz ifadelerini kullanarak öz değerlendirme yapmaları istenmiştir.

DERS PLANI 19

Tarih:24.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Yaratıcılığını ve hayal gücünü kullanabilme. Dili güzel kullanarak doğru telaffuz edebilme

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar, Amaç 3: Türkçeyi doğru kullanabilme, Kazanım 1: Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilirim.

Konu: Beni Bana Tanıt

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Eğitsel oyun

Araç-Gereçler: Alet resimleri, iğne

İşleniş: Çocuklar arasından bir ebe seçilir. Ebeye “senin arkana bir alet resmini iğneleyeceğiz. Bu evde kullandığımız bir alet olabilir, ev dışında da kullandığımız araç veya alet resmi olabilir. Sen istediğin bir arkadaşını yanına çağırıp, beni bana tanıt diyebilirsin. Ancak bu arkadaşın konuşamaz, sadece hareketlerle, mimiklerle sana anlatabilir.” der. Ebe arkadaşlarından birini yanına çağırır ve kendini tanıtmamasını ister. Kendini tanıtmaması için üç arkadaş çağırma hakkı vardır. Kendini tanımayı başaran çocuk alkışlanır.(Dalkılıç,2002)

Değerlendirme: Bu etkinliğin sonunda sürece ilişkin öğrencilerin resim çizimleri istenmiştir.

DERS PLANI 20

Tarih: 25.04.14

Süre: 15 dk.

Amaç ve Kazanımlar: İsmi söyleme. Başkalarına isimleriyle seslenme

Amaç 3: Türkçeyi doğru kullanabilme, Kazanım 1: Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilirim.

Konu: Ad söyleme etkinliği

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Gösterip yaptırma

Araç-Gereçler: -

İşleniş: Çocuklar, daire olarak ayakta yan yana dizilirler. Öğretmen, oyunu başlatır. Adını yüksek sesle söylerken yüzüne bir ifade takınır (ağzını açar, gözlerini açar, dilini çıkarır). Tüm grup, öğretmenin adını yüksek sesle bağırırken yaptığı yüz ifadesini taklit eder. Öğretmenin sağındaki çocuk, başka bir yüz ifadesi yaparak adını bağırır. Tüm grup bu kez o çocuğun adını yüksek sesle söylerken, yüz hareketini tekrarlar. Tüm çocuklar en az bir kez adını söyleyene kadar çalışma devam eder. Ve çocuklar daire olurlar öğretmen adını fısıldayarak söyler ve çocuklar taklit eder ve tüm çocuklar adını fısıldayarak tekrarlar ve tüm grup birbirlerini taklit eder. Sonraki aşamada öğretmen adını şarkı söyler gibi melodik bir şekilde tekrarlar tüm grup aynı tonlama ile adını söyler her çocuk farklı tonlamayla adını söyler. Ve son aşamada her kes birbirinin adını yüksek sesle bağırarak tekrarlar ve söyler ve böylece hem birbirlerinin isimlerini öğrenirler hem de sesini iyi kullanmayı (Önder, 2003)

Değerlendirme: Bu etkinlikte veli değerlendirmesi yapılmış ve çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmelerini, eğlenmelerini ve mutlu olduklarını dile getirmişleridir.

DERS PLANI 21

Tarih: 25.05.15

Süre: 30 dk.

Amaç ve Kazanımlar: Oyun yoluyla meyvelerin rengini, tadını, kokusunu ve özelliklerini öğrenme ve açıklayabilme

Amaç 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, Kazanım 4: Dinlediklerini özetler.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 9: Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp, olaylar arasında ilişki kurabilirim.

Konu: Meyve bahçesi

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Gösterip yaptırma, Beyin fırtınası

Araç-Gereçler: Kırmızı, sarı turuncu, yeşil renkte fon kartonu, makas, kalem, elma, armut, portakal

İşleniş:

1. Aşama: Öğretmen drama odasına kırmızı, sarı ve turuncu renkte fon kartonu, makas ve renkli kalem getirir. Öğrenciler minderlerine oturur. Öğretmen, kırmızı fon kartona kocaman bir elma çizer ve keser. Sonra karşılarındaki duvara bantla yapıştırır. Sarı fon kartona büyük bir armut çizer, keser ve pencerelerin bulunduğu duvara yapıştırır. Daha sonra turuncu fon kartona portakal çizer, keser ve boş bulunan bir başka duvara yapıştırır. Öğrencilere: “ bu meyvelerin adları var mı? Eksik bir şey görüyor musunuz? diye sorar. Öğrenciler de sapı yok!, yaprakları yok!, gözleri- ağzı- burnu yok! Yanıtını verirler. Öğretmen hemen sap ve yaprak keserek uçlarına yapıştırır. Öğretmen elma ve armuda göz, burun ve ağız yaparken, öğrenciler “ gülsün” diyerek öğretmeni yönlendirirler. Portakala, göz burun ve ağız yaparken öğrenciler “o baba olsun ona bıyık yapın der” öğretmen portakalın ağzını düz yapar ve bekler öğrenciler o da gülsün dediklerinde öğretmen portakalın ağzına gülüş ifade ekler. Öğretmen, elmayı göstererek hangi renk olduğunu sorar ve “ kırmızı” yanıtını alır. Öğretmen, “öyleyse, herkes giysilerindeki kırmızı rengi gösterebilir” der. Öğretmen , armut ve portakalın da rengini sorar. İstedığı yanıtı aldığı anda sarı ve turuncu rengi de üzerlerinde göstermelerini ister.

Öğretmen şimdi de kırmızı dediğimde elmanın, sarı dediğimde armudun, turuncu dediğimde portakalın altına koşacaksınız. Meyve bahçesi dediğimde hepiniz ortada meyve bahçesinde buluşacaksınız. Bahçede sessizce beklerseniz, tek tek dokunacağım ve hangi meyve olduğunuzu siz söyleyeceksiniz, bende tadına bakacağım. Der. Öğretmen oyunu başlatır. Kırmızı dediğinde, öğrenciler elmanın altına koşarlar. Oyunu birkaç kez yeniledikten sonra öğretmen “ meyve bahçesi” der. Öğrencilerin tümü ortada değişik biçimler otururlar. Dokunduğu öğrenci, hangi meyve olduğunu söyler. Örneğin; “muz” dediğinde, öğretmen kabuklarını soyayım ve tadına bakayım? Diyerek söylenen meyvenin özelliklerini, rengini, şeklini ve tadını söyleyerek yiyormuş gibi yapar. Tadına bakılan meyve (öğrenci) yerine oturur.

2. aşama

Tüm öğrenciler yerlerine oturduktan sonra, öğretmen önceden hazırlamış olduğu meyve tabağını ortaya getirir. Öğretmen sıra ile öğrencilerin gözlerini kapatır ve ağzınıza bir meyve vereceğim ve siz hangi meyve yediğinizi bilebilecek misiniz? der. (Aksarı,2005).

Değerlendirme: Bu etkinlikte de yüz ifadeleri kullanılmıştır. Ve değerlendirmenin sonuçları şöyledir: Etkinlik sonucunda çocukların 8'i (%40) olumlu düşünmekteyken, 9'u (%45) kararsızdır, 3'ü (%15) ise olumsuz düşünmektedir.

DERS PLANI 22

Tarih: 26.04.14

Süre: 30 dk.

Amaç ve Kazanımlar:

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 4: Belli bir konuda konuşmayı başlatır ve sürdürür.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 9 : Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp, olaylar arasında ilişki kurabilirim.

Konu: Duygu ve düşünceler/ öykü tamamlama

Yöntem-Teknikler: Dramatizasyon, Eğitsel oyun

Araç-Gereçler: Tef, oyuncak bebek, oyuncak köpek, top, zarf

İşleniş: ISINMA VE OYUN

Öğretmen tefle hızlı ya da yavaş ritimle yürüyüş yönergeleri verir:

- Yavaş ritimle yürüyün.
- Hızlı ritimle yürüyün.
- Parmak ucunda yavaş (hızlı) yürüyün.
- Yan, yan yavaş (hızlı) ritimde yürüyün.
- Tek ayakla sekerek yürüyün.
- Geri geri giderek yürüyün.

Öğretmen küçük bir topu alır ve havaya atarak yönerge verir:

- Top havadayken herkes gülecek, yere düştüğünde susacak
- Top havadayken zıplayın, yere düştüğünde durun
- Top havadayken kollar havada olsun, yere düştüğünde durun
- Top havadayken kollar havada olsun, yere düştüğünde indirin

- Top havadayken alkış yapın, yerdeyken durun

Çömel Kurtul Oyunu: Çocuklar sınıfın içine dağılır. Bir kişi ebe olur ve küçük top ebeye verilir. Ebe topu sadece ayaklarındaki atabilir. Çömelmiş olana top atılmaz. Ebe elinde top varken yürüyemez, sadece topu zıplatarak yürüyebilir. Ayaktayken topa vurulan çocuk ebe olarak oyuna devam eder. Çocuklar ebenin durumuna göre ayağa kalkıp çömelerek oyuna devam eder.

Drama Etkinliği

Yere daire şeklinde oturulur. Öğretmen, bilinen bir hikayeyi veya masalı birlikte birer cümle kurarak yeniden oluşturacaklarını söyler. Örneğin; kırmızı başlıklı kız masalını herkes birer cümle söyleyerek tamamlar. Öğretmen masalın serim, düğüm ve çözüm bölümlerine vurgu yapar. Masal tamamlanınca ortaya iki yada üç materyal konur (bebek, oyuncak köpek, zarf vb.) Öğretmen, içinde bu materyallerin geçeceği bir masal yazacaklarını belirtir ve ilk cümleyi söyleyerek hikayeyi başlatır. Örneğin; (bebeği eline alarak) “ bu gül, Gül’ün o sabah pastaneye gitmesi gerekiyordu; Çünkü...” der. Sonra çocukların sıra ile birer cümle söyleyerek hikayeyi sürdürmeleri sağlanır. Gerekli görülen yerlerde öğretmen diğer materyalleri de kullanılmasını hatırlatır yada kendi cümlelerinde kullanarak hikayenin sürmesini sağlar. Uzun tutulmadan masal tamamlanır. Öğretmen tarafından notlar alınıp yazılan masalın bölümleri çocukların gruplara ayrılmasıyla canlandırılabilir (Önder,2003).

Değerlendirme: Bu etkinlikte çocukların fikirleri alınmıştır. Bu bağlamda, etkinlik hakkında, diğer derslerden farkı sorulmuş, farklı olduğunu daha çok eğlenerek öğrendiklerini vurgulamışlardır.

DERS PLANI 23

Tarih: 26.04.14

Süre: 10-15 dakika

Amaç-Kazanım: Beyin güçlerini yaratıcılıklarını katarak dil gelişimlerini geliştirip doğru telaffuz etmeleri.

Amaç 2: Konuşurken sesini doğru kullanabilme, Kazanım 2: Kelimeleri doğru telafuz eder.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 5: Düzgün ve tam cümleler kurabilirim.

Konu: Hayalimdeki Hayvan

Yöntem- Teknikler: Dramatizasyon, Gösterip yaptırma, Eğitsel oyun

Araç- Gereçler: -

İşleniş: Grup garip ve hayali bir hayvan düşünür. Sonra vücutlarını bu hayvan gibi hareket ettirirler. Hayvalar sıra ile neye benzediklerini, nasıl hareket ettiklerini, nasıl uyuduklarını nasıl bir yuvada yaşadıklarını, en çok hangi yuvada yaşadıklarını en çok hangi yiyeceği sevdiğini gruptaki diğer hayali hayvanlara anlatırlar. Ve yerde bir çember oluşturarak aynı anda hayallerindeki hayvanın sesini çıkartarak hayalimdeki hayvan orkestrası oluştururlar (Önder,2003).

Değerlendirme: Bu etkinlikte çocukların düşünceleri alınmıştır. Ve bu etkinliği çok sevdiklerini, mutlu olduklarını ayrıca çok eğlendiklerini dile getirmişleridir.

DERS PLANI 24

Tarih:27.04.14

Süre: 10-15dakika

Amaç-Kazanım: Dil gelişimleri yaratıcılıklarının hayal güçlerinin geliştirmelerinin kazanılması.

Amaç 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme, Kazanım 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.

Dil Gelişimi Gelişim Kriter No, 14: Gerçekleri hayallerimle karıştırarak hikayeler anlatabilirim.

Konu: Anı

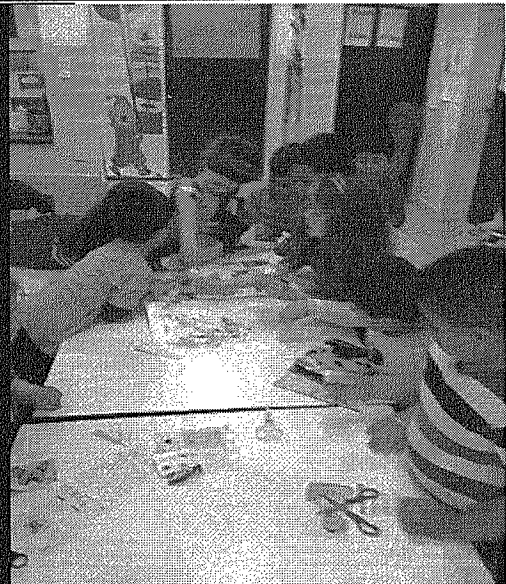
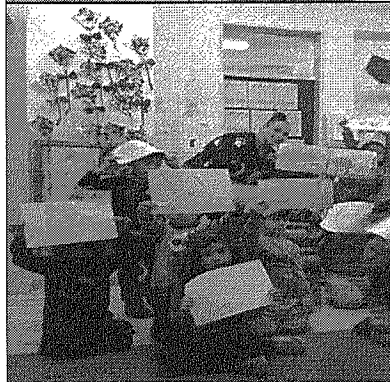
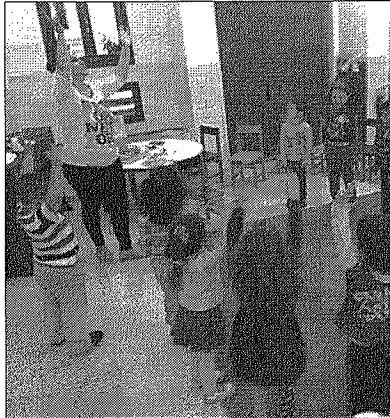
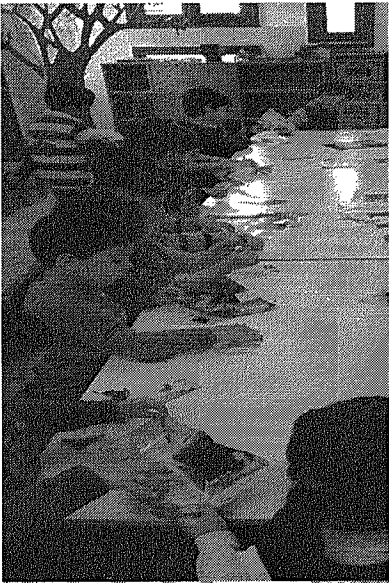
Yöntem- Teknikler: Dramatizasyon, Grup çalışması

Araç- Gereçler: -

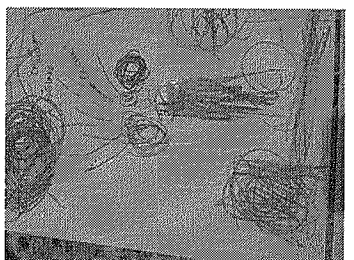
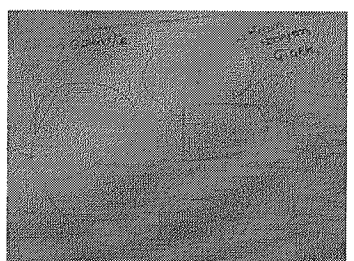
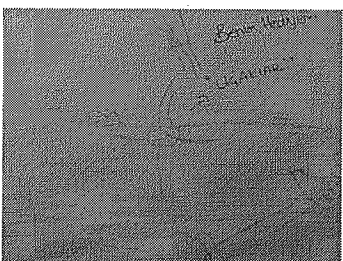
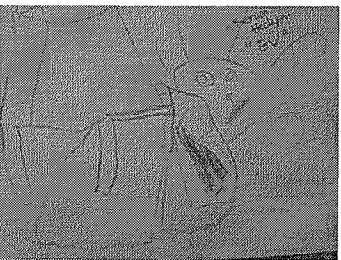
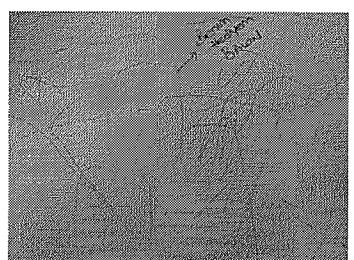
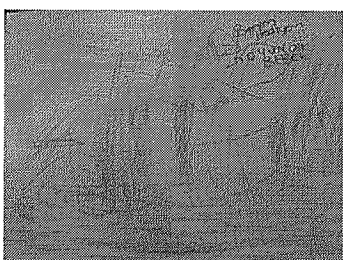
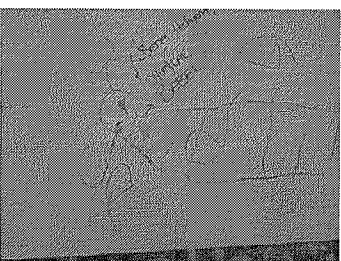
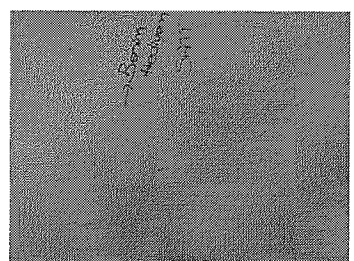
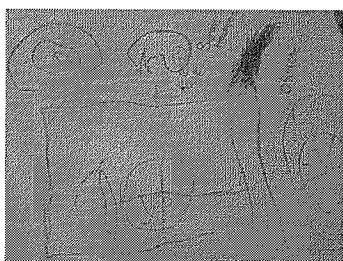
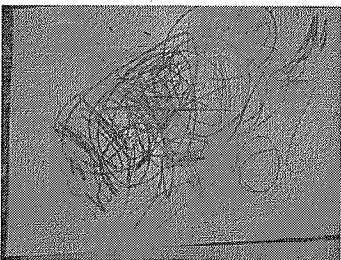
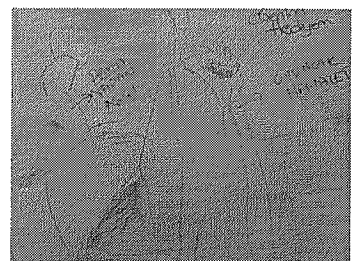
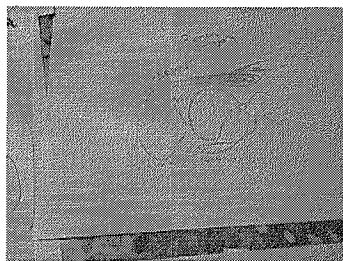
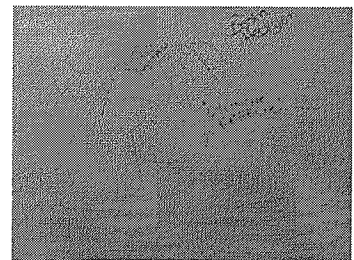
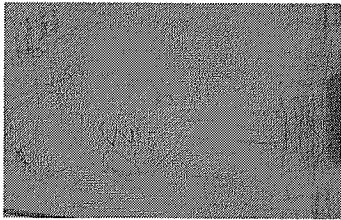
İşleniş: İkişer kişilik gruplar oluşturulur. Eşler birbirlerinin ellerini tutarak karşılıklı otururlar. Lider her gruba bir kelime söyler ve bu kelimeyle ilgili bir anısını eşine anlatmasını ister. Dinleyici konumundaki eş anlatılanları ilgi ile dinlediğini belirten jest ve mimikleri yoğun biçiminde kullanır. Basit sorularla eşinin anlattıklarının detaylandırılmasına ve mekan tanımlamasına yardımcı olur (Gönen,2009).

Değerlendirme: Bu etkinlikte veli değerlendirmesi yapılmış ve etkinlik süresince çocukların mutlu olduklarını eğlendiklerini ve oynayarak öğrendiklerini dile getirmişlerdir

EK 2: UYGULAMA SÜRECİNE İLİŞKİN FOTOĞRAFLAR

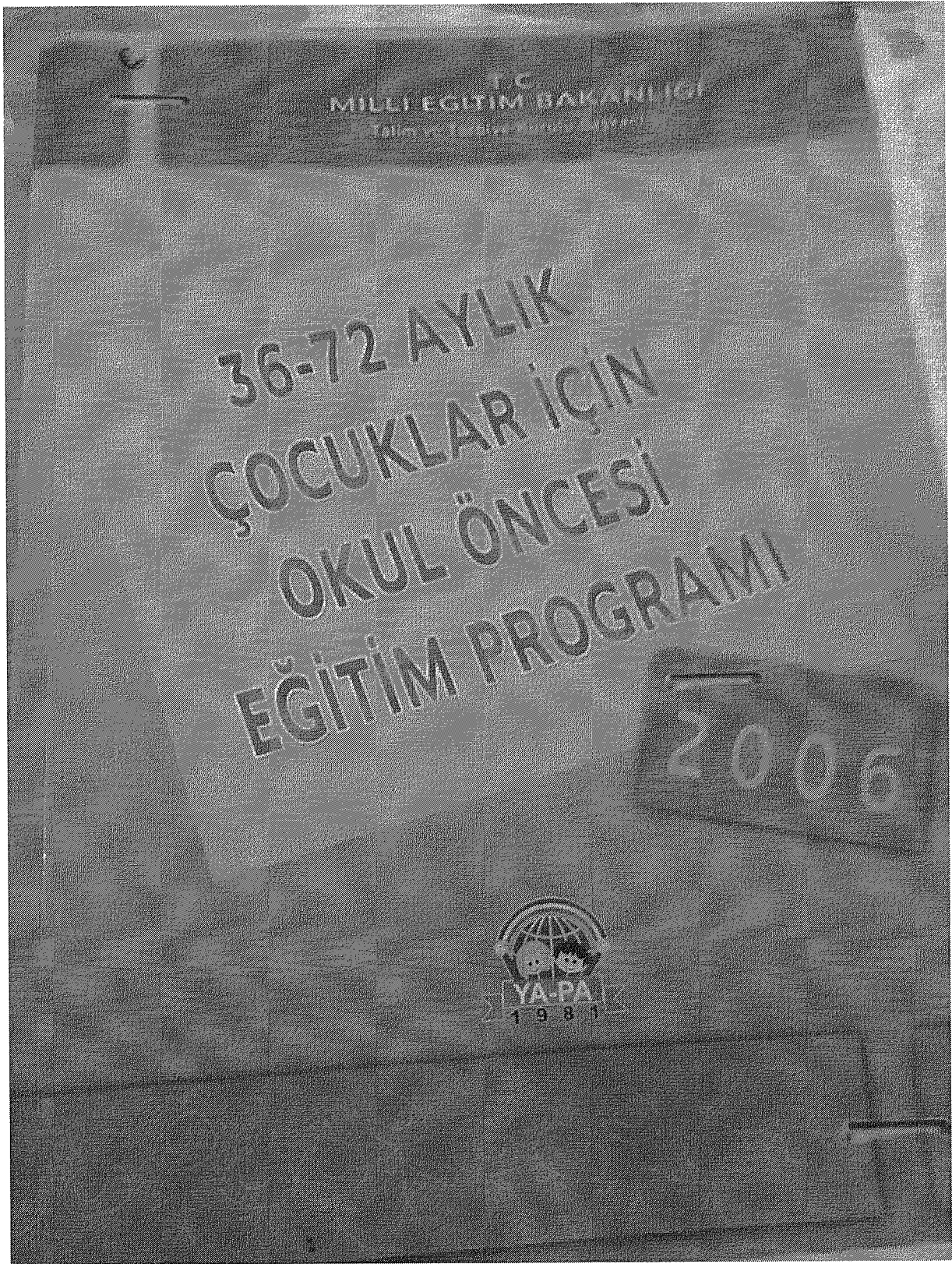

EK 3: UYGULAMA SÜRECİNDE ÖĞRENCİLERİN ÇİZDİKLERİ RESİMLER

EK 4: Bumin'in (2003) Gelişim Basamaklarını Değerlendirme El Kitabı'nda yer alan 49-60 ay dönemi dil gelişimi ölçütleri

ÖLÇÜTLER			
1. Özellikleri belirtildiğinde vücudun kısımlarını gösterir.			
2. 3 nesneli ve davranışlı emirleri yerine getirir.			
3. Resimleri mantıklı bir şekilde açıklar.			
4. Tek başına 3-4 mısralık basit şarkılar söyler.			
5. Düzgün ve tam cümleleri kurabilir.			
6. 7 kelimedenden oluşan cümleler kurabilir.			
7. Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir.			
8. 18 adet değişik nesne resimden 14 tanesinin ismini söyleyebilir.			
9. Yakın zamanda yaşanmış olayları anlatıp olaylar arasında ilişki kurabilir.			
10. Ev adresini söyleyebilir.			
11. Kaç yaşında olduğunu söyleyebilir.			
12. Neden, ne zaman, nasıl gibi sorular sorabilir.			
13. Kelimelerin anlamlarını merak ederek ne olduğunu sorabilir.			
14. Gerçekleri hayalleriyle karıştırarak hikâyeler anlatabilir.			
15. Bebeksi konuşmalara yer vermez ve gereksiz konuşmaz.			

EK 5: Yaratıcı Drama Etkinliklerinde Temel Alınan Kazanımlar

**36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ İÇİN BELİRLENEN
AMAÇLAR VE KAZANIMLAR**

PSİKOMOTOR ALAN

Amaç 1. Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Sözel yönergelere uygun olarak isminde hareketleri yapar.
2. Değişik yönlere yuvarlanır.
3. Değişik yönlere doğru uzanır.
4. Sözel yönergelere uygun olarak yürür.
5. Sözel yönergelere uygun olarak koşar.
6. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
7. Belli bir yüksekliğe çıkar.
8. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
9. Tırmanılan yükseklikten uygun şekilde iner.
10. Belli bir yükseklikten atlar.
11. Belli bir engel üzerinden sıçrayarak atlar.
12. Pedal çevirme hareketini yapar.
13. Araç kullanarak koordineli ve ritmik hareketler yapar.
14. Atılan nesneleri yakalar.
15. Nesneleri belli bir mesafedeki hedefe atar.

Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Küçük nesneleri toplar.
2. Nesneleri kaptan kaba boşaltır.
3. Nesneleri üst üste / yan yana / iç içe dizer.
4. Nesneleri takar.
5. Nesneleri çıkarır.
6. Nesneleri ipe vb. dizer.
7. El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır.
8. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.
9. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.
10. Yönergeye uygun çizgiler çizer.
11. Şekilleri değişik araçlar kullanarak çizer.
12. Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar.
13. Malzemeleri istenilen nitelikte keser.
14. Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır.
15. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar.

Amaç 3. Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Farklı ağırlıktaki nesneleri iter.
2. Farklı ağırlıktaki nesneleri çeker.
3. Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır.
4. Farklı ağırlıktaki nesneleri döndürür.

Amaç 11. Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme Kazanımlar

1. Estetik bedensel hareketlerle yürür / dans eder.
2. Özgün şiir, öykü, şarkı vb. söyler.
3. Görsel sanat etkinliklerinde ürün yapar.
4. Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar.
5. Çeşitli materyaller kullanarak ritim oluşturur.
6. Çeşitli sesleri kullanarak müzik oluşturur.
7. Ürünlerini çeşitli yollarla sunar.
8. Sunularında hayali / gerçek nesneler kullanır.

Amaç 12. Çevredeki güzellikleri koruyabilme Kazanımlar

1. Çevredeki güzelliklerin korunma nedenlerini söyler.
2. Çevredeki güzellikleri korumak için yapılması gerekenleri açıklar.
3. Çevredeki güzellikleri korumada sorumluluk alır.

Amaç 13. Çevreyi estetik bakımdan düzenleyebilme Kazanımlar

1. Çevresinde gördüğü güzel / rahatsız edici durumları söyler.
2. Çevre sorunları ile ilgili kendi yapabileceklerine örnek verir.
3. Çevresini farklı biçimlerde düzenler.

Amaç 14. Sanat eserlerinin estetik özelliklerini fark edebilme Kazanımlar

1. Sanat eserlerinin özelliklerini söyler.
2. Sanat eserleri hakkındaki duygularını açıklar.

Amaç 15. Atatürk ile ilgili etkinliklere ilgi gösterebilme Kazanımlar

1. Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır.
2. Atatürk ile ilgili etkinliklerde aldığı sorumlulukları yerine getirir.

DİL ALANI

Amaç 1. Sesleri ayırt edebilme Kazanımlar

1. Sesin kaynağını söyler.
2. Sesin geldiği yönü belirtir.
3. Sesin özelliğini söyler.
4. Verilen sese benzer sesler çıkarır.

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.

3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçe'yi doğru kullanabilme Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme Kazanımlar

1. Dinlerken / konuşurken göz teması kurar.
2. Solibete katılır.
3. Belli bir konuda konuşmayı başlatır.
4. Belli bir konuda konuşmayı sürdürür.
5. Söz almak için sırasını bekler.
6. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.
7. Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.
8. Üstlendiği role uygun konuşur.

Amaç 5. Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme Kazanımlar

1. Dinlediklerini başkalarına anlatır.
2. Dinlediklerine ilişkin sorular sorar.
3. Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
4. Dinlediklerini özetler.
5. Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü vb. yollarla sergiler.

Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme Kazanımlar

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.
3. Verilen sözcüğün anlamını açıklar.
4. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.
5. Zıt anlamlı sözcüklere örnek verir.

Amaç 7. Ses bilgisinin farkında olabilme Kazanımlar

1. Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.
2. Aynı sesle başlayan sözcükler söyler.
3. Kafiye sözcükler söyler.

Amaç 8. Görsel materyalleri okuyabilme Kazanımlar

1. Görsel materyalleri inceler.
2. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.
3. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
4. Görsel materyalleri açıklar.
5. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.
6. Görsel materyalleri özenle kullanır.

BİLİŞSEL ALAN

Amaç 1. Kendisi ve ailesi ile ilgili bilgileri kavrayabilme

Kazanımlar

1. Kendisi ile ilgili bilgileri açıklar.

EK6

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ SOS ANAOKULU VE KREŞİ
MÜDÜRLÜĞÜ YAZILI İZİN FORMU

Lefkoşa

20..6.2013

Sn. Meliha KOCAOĞLAN

Sos Anaokulu Öğretmeni

Okul öncesi dil eğitiminde drama çok önemlidir. Konuşma, dinleme, anlama becerilerine etkisi olduğu söylenmektedir. Drama çalışmalarında çocuk dilini kullanarak sözcük dağarcığını geliştirir. Kendine güven duyma, çekingenlikten kurtulma, işbirliği, arkadaşlarıyla sosyalleşme gibi durumlarda etkisi olduğu belirtilir. 0-6 yaş dil gelişimi açısından çok önemlidir. Özellikle bu dönemde yürütülen etkinliklerin niteliğini artırmak gerekmektedir. Dil öğretimi uygulamaya ve yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı olarak yürütülmelidir. Drama yöntemi ile okul öncesi çocukların dil gelişimi uygulamalı bir anlayışla geliştirilebilir. Bu araştırmada, okul öncesi dönemde yaratıcı drama destekli öğretim etkinliklerinin çocuğun dil gelişimine etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. “Okul öncesi dönemde yaratıcı drama destekli öğretim etkinliklerinin çocuğun dil gelişimine etkisi nedir?” konulu araştırmada deney grubu oluşturulacaktır. Bu deney grubu SOS Anaokulun ‘da öğrenim gören, 4 yaş grubu 20 çocuğa uygulanmasında ve SOS Anaokulu’nun adının kullanılmasında bir sakınca yoktur.

Rahme KAVAZ
1993
SOS ÇOCUK OTOD - LEFKOŞA
Müdür

EK 3

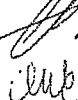
Ben Meliha Kocaoğlu Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek lisans tez öğrencisiyim. Kendi çalıştığım kurumda (sos anaokulu) unda 20 okulöncesi, 4 yaş grubu öğrencilerine uygulatacağımBumin'in (2003) "Gelişim Basamaklarını Değerlendirme El Kitabı" adlı kitabından yararlanılarak, Kitapta yer alan 49-60 ay dönemi dil gelişimi maddeleri temel alınmıştır. Dil gelişimi ile ilgili ölçekteki maddeler 15 tanedir. Bu maddeler öğrenci açısından ele alınmıştır. Bu araştırmada araştırmacı söz konusu maddeleri öğretmen değerlendirmesine uygun biçimde değiştirmiştir. Örneğin "Düzgün ve tam cümleler kurabilirim "ifadesi düzgün ve tam cümleler kurabilir ifadesi düşünülmüştür. Her maddenin yanında 3 tane yüz ifadesi yer almaktadır bu ifadeler gülen, karasız ve somurtkan şekildedir ve yaratıcı drama etkinlikleri için siz saygıdeğer velilerimizden izin istiyorum. Bu testteki amacım; Okul öncesi dil eğitiminde drama çok önemlidir. Konuşma, dinleme, anlama becerilerine etkisi olduğu söylenmektedir. Drama çalışmalarında çocuk dilini kullanarak sözcük dağarcığını geliştirir. Kendine güven duyma, çekingenlikten kurtulma, işbirliği, arkadaşlarıyla sosyalleşme gibi durumlarda etkisi olduğu belirtilir. 0-6 yaş dil gelişimi açısından çok önemlidir. Özellikle bu dönemde yürütülen etkinliklerin niteliğini artırmak gerekmektedir. Dil öğretimini uygulamaya ve yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı olarak yürütülmelidir. Drama yöntemi ile okulöncesi çocukların dil gelişimi uygulamalı bir anlayışla geliştirilebilir

Bu test, her çocuk ile bireysel çalışarak yapılacaktır. Her bilgi gizli tutulacaktır. Ve uygulama her çocuk için yaklaşık 10-15 dk.olacaktır. Bu testten sonuç alabilmem için ikiaylık ara ile iki kez uygulanacaktır. Ve o arada çocuklarımızla drama etkinlikleri yapılacaktır.

HASSASİYETİNİZ VE ANLAYIŞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM.

BU TESTTE ÇOĞUMUN KATILMASINA İZNİM VARDIR;

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

15.
16.
17.
18.
19.
20.